

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK**ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Dušica Dulić (novinarka)
Zvonimir Perušić (novinar)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Marijana Tucakov (pripravnica)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA: Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tipnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** »Rotografika« doo SuboticaList je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Otopljavanje

Već u prvih mjesec dana od predavanja vjerodajnica predsjedniku Borisu Tadiću, čime je službeno stupio na dužnost veleposlanika Republike Hrvatske u Republici Srbiji, Željko Kuprešak je posjetio sve profesionalne institucije hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Veleposlanik je posjetio sjedište Hrvatskog nacionalnog vijeća, Novinsko-izdavačku ustanovu »Hrvatska riječ« i Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata, a zatim se u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« u Subotici susreo s predstavnicima hrvatskih udruga. Time je, čulo se od predstavnika tih institucija i političkih stranaka, uputio dobar signal i ohrabrenje hrvatskoj zajednici. Kako je to i uobičajeno pri ovakvim susretima, čule su se samo lijepe riječi. Upućene su pohvale od strane veleposlanika svima angažiranim na hrvatskim nacionalno-manjinskim projektima u Srbiji kao i riječi dobrodošlice od predstavnika hrvatskih institucija. Tijekom posjeta veleposlanik Kuprešak je u više navrata ponovio kako će normaliziranje i poboljšanje hrvatsko-srpskih odnosa biti njegova temeljna zadaća te je u tom kontekstu naglasio zajedničku europsku budućnost dviju država, u čijem povezivanju manjine igraju veliku ulogu.

A mediji u Hrvatskoj i Srbiji već od posjeta predsjednika vanjskopoličkog odbora Skupštine Srbije Dragoljuba Mićunovića Zagrebu, kada je dogovoren današnji posjet hrvatskog premijera Ive Sanadera Beogradu, najavljuju otopljavanje hrvatsko-srpskih odnosa o kojima, kako se često ističe, ovisi stabilnost regije. Premijer Sanader u svoj treći posjet Beogradu ne dolazi praznih ruku. Kao dar Srbiji donosi stotine dokumenata koje je Hrvatska morala prevesti u procesu približavanja Europskoj Uniji, i na čiji je prijevod potrošeno oko milijun eura, a iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske poručeno je kako je prijevod dokumenata samo jedan oblik pomoći koji je Zagreb spreman pružiti državama u regiji u približavanju EU.

Današnji posjet visokog izaslanstva Republike Hrvatske Beogradu, očekuje se, označit će novu fazu u odnosima dviju zemalja, koji su posljednjih godinu dana bili u fazi »zahlađenja« uzrokovanih hrvatskim priznanjem neovisnosti Kosova. Najavljeni su i međusobni posjeti na razini predsjednika država te intenziviranje parlamentarne suradnje, uz isticanje obostranih želja za nastavkom dijaloga o svim neriješenim pitanjima između Srbije i Hrvatske. Među ostalim, otvara se i pitanje međudržavnog povjerenstva za unapređenje položaja nacionalnih manjina koje se već duže vrijeme nije sastajalo, a za što su se zalagali i predstavnici dviju manjina. Kako se najavljuje, povjerenstvo će nastaviti s radom, te ostaje zadaća manjinama artikulirati i definirati svoje prioritete.

J. D.

Susret u Zagrebu: Ivo Sanader i Dragoljub Mićunović

Zajednički projekt Nacionalne službe za zapošljavanje i Gerontološkog centra u Subotici

Stjecanje potrebnog radnog iskustva 18,19

Nema dugoročne strategije za rješavanje problema s mlijekom

Vruć krumpir u rukama proizvođača 28

Završen 15. međunarodni salon knjiga u Novom Sadu

Raznovrsna ponuda i popusti 30

Boris Krčmar, pikado prvak

Olimpijada u mislima 42

U Beogradu izrečene presude za zločin na Ovčari

Pravda (ni)je zadovoljena

Vijeće za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu osudilo je 13 pripadnika nekadašnje Teritorijalne obrane Vukovara i paravojne postrojbe »Leva Supoderica« zbog ratnog zločina na Ovčari nad najmanje 193 hrvatska ratna zarobljenika iz bolnice u Vukovaru. Zbog maltretiranja i ubijanja ratnih zarobljenika na Grabovu kod Ovčare na maksimalnu moguću kaznu od 20 godina zatvora osuđeni su nekadašnji zapovjednik TO Vukovara Miroljub Vujović i njegov zamjenik Stanko Vujanović, te pripadnici TO Predrag Milojević, Đorđe Šošić, Miroslav Đanković, Ivan Atanasijević i Saša Radak. Milan Lančuzanin, koji je u prvom suđenju osuđen na 20 godina zatvora, u ponovljenu postupku osuđen je na šest godina, Milan Vojinović na 15 godina (u prvom suđenju 20), Jovica Perić na 13 godina (ranije 15), dok su Nada Kalaba i Goran Mugoša osuđeni na 9 i 5 godina, koliko im je bilo dosuđeno i u prvom postupku. Oslobođajuće presude izrečene su Marku Ljuboji, Slobodanu Katiću i Miloradu Pejiću, kao i Vuji Zlataru, koji je u prvom postupku dobio 15 godina, te Predragu Madžarcu, prvobitno osuđenom na 12 godina zatvora.

Obrazlažući presude, predsjedavajući sudskog vijeća Vesko Krstajić u četvrtak, 12. ožujka, rekao je kako su svi osuđeni krivi zato što su na poljoprivrednom dobru Ovčara ubijali, mučili i nečovječno postupali prema ratnim zarobljenicima. Izricanju presude nazočne su bile i obitelji ubijenih na Ovčari, koje su došle iz Hrvatske.

Ponovljeno suđenje optuženima za zločin na Ovčari počelo je u ožujku 2007. godine. Predsjednik Hrvatskog društva logoraša srpskih koncentracijskih logora sa sjedištem u Vukovaru Danijel Rehak i predsjednik Hvidre Josip Đakić izjavili su kako su izrečene kazne za zločin na Ovčari premalene.

Glasnogovornik Tužiteljstva za ratne zločine Bruno Vekarić u svojoj je izjavi također istaknuo, kako je zabrinjavajuće što je sudski proces trajao dugo te da su oštećeni na presudu čekali pet godina.

Presuda ima simboličko značenje

Izricanju presude za okrivljene u slučaju Ovčara nazočan je bio i hrvatski veleposlanik u Beogradu Željko Kuprešak.

»Nijedna presuda, koja god da se dogodi, neće vratiti u život ljude koji su tamo ubijeni. Nijedna presuda neće moći zadovoljiti prijatelje, roditelje, rodbinu tih ljudi koji su izgubili život. Međutim, ta presuda ima simboličko značenje u ovom trenutku, bez obzira radi li se o 193 godine ili 236 godina zatvora. Ona samo potvrđuje ono što smo mi stalno govorili: što se dogodilo u Vukovaru, što se dogodilo na Ovčari. To je nešto što daje nadu da svi oni zločinci, ma s koje strane bili, neće moći mirno spavati, da će morati platiti za ono što su učinili. Barem toliko. I zato je ta presuda, po mom mišljenju, jedno predskazanje boljih vremena«, rekao je Kuprešak u izjavi za Hrvatsku riječ.

Hrvatska će pomoći Srbiji u približavanju EU

Prijevod dokumenata samo jedan oblik suradnje

U povodu službenog posjeta hrvatskog premijera Ive Sanadera Beogradu, najavljenog potkraj tjedna, hrvatski tisak prenio je da će Zagreb Beogradu ponuditi stotine dokumenata, koje je za svoje potrebe Hrvatska morala prevesti u procesu približavanja EU.

»Prijevod dokumenata pravne stečevine EU-a samo je jedan od mogućih oblika pomoći Republici Srbiji u njezinu približavanju Europskoj Uniji«, rekao je glasnogovornik MVEPI-ja Mario Dragun.

Podsjetio je kako je Hrvatska u više navrata isticala da je spremna podijeliti sa zemljama u regiji svoje iskustvo u približavanju EU. Također je redovito isticala da je euroatlantska budućnost najbolje jamstvo trajna mira i stabilnosti jugoistočne Europe, dodao je Dragun.

Približavanje zemalja zapadnog Balkana Europskoj Uniji

Hrvatskoj članstvo, Srbija i dalje na ledu

Europska Unija mora naučiti živjeti s 28 članica, izjavila je njemačka kancelarka Angela Merkel. Znamo da stabilnost, bilo u Srbiji, na Kosovu, u Crnoj Gori ili nekoj drugoj zemlji može biti zajamčena samo ako imaju perspektivu priključenja EU, ali to će trajati nekoliko godina, rekla je ona. Dušan Reljić s berlinskog Instituta za međunarodnu politiku i sigurnost rekao je za Blic da se Njemačka, podržana zemljama Beneluksa u EU, zalaže za predah u proširenju, inzistirajući da se o kandidaturama zemalja zapadnog Balkana raspravlja tek krajem godine, poslije izbora za Europski parlament i nakon sljedećeg izvješća Europske komisije o napretku tih država.

Povjerenik za proširenje Olli Rehn izjavio je, pak, da Europska Unija ne bi trebala zaustaviti proširenje, kao što je to zatražila njemačka vladajuća stranka CDU.

»Političke okolnosti su teške: financijska kriza, recesija, približavanje europskih izbora i ratifikacija Lisabonskog ugovora. Ali, EU može raditi više stvari istodobno i ne možemo uzeti stanku u našem dragocjenom radu na stabilnosti i razvoju društva u zemljama zapadnog Balkana«, rekao je Rehn zamoljen da komentira stajalište stranke njemačke kancelarke Angele Merkel da nakon ulaska Hrvatske na neko vrijeme treba zaustaviti proširenje.

»To je sidro stabilnosti u jugoistočnoj Europi i ne smijemo ga poljuljati«, istaknuo je Rehn.

Kršćansko-demokratska unija (CDU) prihvatila je u ponedjeljak u Berlinu izborni program za izbore za Europski parlament 7. lipnja u kojem se kaže da se Europska Unija, prije nego se proširi, treba oporaviti i ojačati identitet i ustanove te da jedina iznimka može biti Hrvatska.

Najava Rasima Ljajića

Uhićenje Mladića i Hadžića do kraja godine?

Predsjednik Nacionalnog vijeća za suradnju s Haškim sudom Rasim Ljajić istaknuo je kako očekuje da će haški bjegunci Ratko Mladić i Goran Hadžić do kraja godine biti izručeni tribunalu, objasnivši da akcijski tim za njihovo otkrivanje i uhićenje raspolaže s više podataka o njihovu dosadašnjem kretanju.

Ljajić je objasnio kako to očekivanje polazi od ocjene da bi posljedice za Srbiju bile teške, ako se taj slučaj uskoro ne završi.

»Ne znamo je li on ovdje. Ne mogu, međutim, zamisliti posljedice za zemlju kad bismo 2010. dočekali s neriješenim pitanjem slučaja Mladić. Moram podsjetiti da u zadnje vrijeme nismo najavljivali akcije, recimo, kao za Tolimira ili Karadžića, ali su ti slučajevi uspješno riješeni«, objasnio je Ljajić.

Izaslanstvo MMF-a u Srbiji

Počeli pregovori o novom aranžmanu

Izaslanstvo Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) 16. je ožujka stiglo u Srbiju, gdje je u Narodnoj banci počelo pregovore sa srbijanskim dužnosnicima o novome »stand by« aranžmanu. U sljedeća dva tjedna predstavnici MMF-a i izaslanstva Srbije razmotrit će makroekonomske pretpostavke za novi aranžman, kojim bi bio zamijenjen aranžman iz predostrožnosti, koji je postignut s MMF-om u studenome prošle godine.

Ministri u Vladi Srbije očekuju dogovor o dvogodišnjem aranžmanu u iznosu od tri milijarde eura. Kako je predviđeno, izaslanstvo MMF-a će u Srbiji boraviti do 26. ožujka. Ako se dva izaslanstva dogovore, Srbija

20. ožujka 2009.

prvu tranšu novca vjerojatno neće dobiti prije svibnja, ali i to će ovisiti o vremenskom razdoblju na koji aranžman bude sklopljen.

Ovi pregovori se vode iza zatvorenih vrata.

Predstavnici Mladeži DSHV-a bili gosti na izornoj konvenciji Mladeži HDZ-a u Zagrebu

Vojvođani među izaslanstvima sestrinskih pomladaka

Na Zagrebačkom velesajmu održana je X. izborna konvencija Mladeži HDZ-a, na kojoj je izabrano novo Nacionalno vodstvo Mladeži HDZ-a. Za nacionalnog predsjednika Mladeži HDZ-a izabran je *Mislav Banek*.

Konvenciji, koja je održana 14. ožujka, nazočni su bili i predstavnici Mladeži DSHV-a, predsjednik *Siniša Skenderović* i dopredsjednica *Josipa Vojnić Tunić*. »Izornoj konvenciji nazočili smo među 27 međunarodnih izaslanstava, koje su činili predstavnici sestrinskih pomladaka. U radu konvencije sudjelovalo je više od tisuću članova Mladeži HDZ-a iz cijele Hrvatske, a nazočilo je i vodstvo stranke predvođeno predsjednikom HDZ-a i predsjednikom Vlade Republike Hrvatske *Ivom Sanaderom*«, kaže *Siniša Skenderović*.

Z. S.

DSHV zadovoljan izbornim rezultatima za Mjesnu zajednicu u Sonti

Bogati plodovi ostvareni u kratkom vremenu

»**V**odstvo DSHV-a se veoma raduje rezultatima koje je izborila lista Demokratski savez Hrvata u Vojvodini Sonta – *Andrija Adin* na izborima za Savjet MZ Sonta«, kaže se u priopćenju te stranke koje je potpisao predsjednik *Petar Kuntić*. »Otvorenje ureda DSHV-a, osnutak Mjesne organizacije Mladeži DSHV-a i dobra komunikacija sa svima koji nisu članovi DSHV-a dali su za kratko vrijeme bogate plodove. Naša lista osvojila je 474 glasa od 1533 važećih glasačka listića. To je 31 posto od ukupnog broja glasova, a to je znatno više od dosadašnjih rezultata DSHV-a. To nam donosi pet mandata od ukupno mogućih 15 mandata. Što je još važnije, zajedno s Demokratskom strankom, koja je dobila 316 glasova i 3 mandata, moći ćemo formirati vlast na razini Savjeta MZ Sonta. Svima koji su pridonijeli ovom rezultatu DSHV-a čestitke, a najviše glasačima Sonta koji su prepoznali ljude koji će učiniti najviše za njihov boljitak.«

Demokratska zajednica Hrvata pozdravlja prve poteze novog veleposlanika Hrvatske u Beogradu

Ohrabrenje za hrvatsku zajednicu

»**D**emokratska zajednica Hrvata izražava zadovoljstvo glede preuzimanja dužnosti novog veleposlanika *Željka Kuprešaka* u Beogradu«, kaže se u priopćenju ove stranke. »Prve njegove izjave dane za javnost i medije predstavljaju ohrabrenje za hrvatsku zajednicu. Činjenica da je najavljen niz posjeta između najviših dužnosnika Republike Hrvatske i Republike Srbije, te ponovno uspostavljanje komunikacije, predstavlja veliki pomak u rješavanju dobrosusjedskih odnosa i manjinske problematike u obostranom interesu.

Mnoštvo problema i nedostataka nalazi se u aktualnim zakonima Republike Srbije, te velik nesklad između aktualnih zakonskih rješenja i stvarnog stanja u praksi, predstavljaju prepreku za državu koja teži uvažavanju i uklanjanju u EU. Budući da Demokratska zajednica Hrvata inicijativama i prijedlozima na svim razinama vlasti daje konstruktivne prijedloge i rješenja, nadamo se da će konačno i položaj hrvatske manjin-

20. ožujka 2009.

ske zajednice Republike Srbije biti razmatran u duhu pozitivnih zakonskih propisa koji su sukladni regulativi i zakonodavstvu EU.

Demokratska zajednica Hrvata smatra da će novi hrvatski veleposlanik uspjeti u svojim namjerama da hrvatska manjina u Republici Srbiji dosegne visoke manjinske standarde kao što ta prava ima i srpska manjina u Republici Hrvatskoj. Demokratska zajednica Hrvata pozdravlja najavljene aktivnosti koje će pridonijeti boljoj komunikaciji i razumijevanju u hrvatsko-srbijanskim odnosima.«

Pripreme za dolazak Ive Sanadera u Beograd

Povratnici i manjine među prvim temama

Vlada Republike Hrvatske demantirala je tvrdnje medija da je hrvatski premijer *Ivo Sanader* posjet Beogradu uvjetovao isključivanjem iz razgovora šefa srpske diplomacije *Vuka Jeremića*. Premijerov posjet se, kažu u Zagrebu, dogovara već dulje vrijeme, a izbor datuma nije imao nikakve veze s *Jeremićem*. *Sanader* u Beograd dolazi u petak, 20. ožujka, a u to vrijeme *Vuk Jeremić*, kako je najavljeno, boravi u Turskoj.

Glasnogovornik hrvatske vlade *Zlatko Mehun* rekao je kako će među najbitnijim stavkama budućih razgovora biti problem povratka i zaštite manjina, ali i teme od zajedničkog interesa, poput - gradnje plinovoda, skladišta plina, naftovoda, razmjene električne energije i moguće izrade energetske strategije za cijelu regiju.

S druge strane, predsjednik vanjskopolitičkog odbora srbijanske skupštine *Dragoljub Mićunović*, koji je prošli tjedan bio u Zagrebu, izjavio je kako očekuje da će se otvoriti i pitanja nestalih osoba, granice na Dunavu i povratka kulturnog blaga iz Srbije u Hrvatsku. Kao jedan od najvećih problema u odnosima dviju zemalja on vidi tužbu Hrvatske protiv Srbije Međunarodnom sudu pravde u Haagu.

»Ipak, i kod najtežih pitanja moguće je surađivati. Postoje jasni načini da se isprave nepravde, a mnoge stvari se već normaliziraju«, rekao je *Mićunović*.

Televizijsko uredništvo »Hrvatske riječi« počelo s radom

Hrvatski jezik opet na YU ECO televiziji

Medijski prostor hrvatske manjinske zajednice se povećava, a kao dokaz tomu je formiranje televizijskog uredništva pod pokroviteljstvom »Hrvatske riječi«. Uredništvo je počelo s radom početkom ovog mjeseca i njegovo ustrojavanje je u tijeku. Za glavnog urednika izabran je *Josip Stantić*, dugogodišnji televizijski, radijski i agencijski novinar.

Cilj pokretanja TV uredništva je poboljšanje informiranosti lokalne hrvatske zajednice, a to će se provoditi putem jedne od lokalnih televizija, kaže ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan*: »S YU ECO televizijom u tijeku su pregovori oko jedne tjedne emisije u trajanju od sat vremena uz jedan reprizni termin, i oko tri priloga tjedno u informativnim emisijama ove televizije. Od regionalnog pokrivanja u planu je emitiranje na TV Srijemska Mitrovica.«

Novac za početak pripremanja emisija je osiguran, a o daljnjem financiranju *Ivan Karan* kaže: »Sredstva ćemo tražiti na natječajima Ministarstva kulture Republike Srbije i pokrajinskih tajništava za kulturu i informiranje. Očekujemo materijalnu potporu i od Hrvatskog nacionalnog vijeća. Planiram da ćemo određena sredstva dobiti i od RTV Vojvodine, a oni su do sada besplatno koristili priloge koje smo im davali. Tu je i dogovor s YU ECO televizijom koja bi plaćala emisije koje mi proizvodimo, a oni emitiraju.«

Od nedjelje 15. ožujka, na kanalu YU ECO televizije emitira se polusatna pilot emisija pod nazivom »Kronika tjedna« u produkciji »NIU Hrvatska riječ«. Emisija prati život, rad i probleme s kojima se susreće hrvatska manjina u Vojvodini. Početak je u 10 sati.

Novi hrvatski veleposlanik u Beogradu Željko Kuprešak posjetio Suboticu

Potpورا projektima hrvatske manjine

Veleposlanik posjetio sjedište Hrvatskog nacionalnog vijeća, Novinsko-izdavačku ustanovu »Hrvatska riječ« i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata

Svečani prijam u HKC »Bunjevačko kolo«

Nakon posjeta Srijemskoj Mitrovici, gdje se sastao s predstavnicima hrvatske zajednice i udruga koje djeluju u Srijemu, novi veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu *Željko Kuprešak*, koji je na ovu dužnost stupio prije mjesec dana, boravio je prošloga tjedna, u četvrtak i petak 12. i 13. ožujka, u službenom posjetu Subotici i Novom Sadu. U pratnji veleposlanika bili su generalna konzulica u Subotici *Ljerka Alajbeg* i ministar savjetnik u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu *Filip Damjanović*.

U Subotici, kulturnom i političkom središtu vojvođanskih Hrvata, veleposlanik je posjetio sjedišta i razgovarao s predstavnicima profesionalnih institucija i ustanova ove manjinske zajednice – Hrvatskog nacionalnog vijeća, Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Poboljšanje odnosa i zaštita manjinskih prava

Tijekom posjeta veleposlanik Kuprešak je u više navrata ponovio kako će normaliziranje i poboljšanje hrvatsko-srpskih odnosa biti njegova temeljna zadaća te u tom kontekstu naglasio zajedničku europsku budućnost dviju država, u čijem povezivanju manjine igraju veliku ulogu. »Hrvatsko-srpski odnos je temelj stabilizacije regije. Hrvatska će podržati, kako pragmatično, tako i svim srcem, ulazak Srbije u Europsku

Uniju, na temelju solidarnosti kao jednog od principa Europske Unije«, rekao je on.

Dodao je kako Hrvatska i Srbija imaju zajedničke interese te da će se odnos dviju država graditi na povećavanju njihove ekonomske moći, energetskim te prometnim povezivanjem. Također, veleposlanik Željko Kuprešak je tije-

kom posjeta više puta naglasio kako je jedna od njegovih zadaća skrbiti o zaštiti prava hrvatske manjinske zajednice u Republici Srbiji, pozivajući se na visoke standarde koje u tom području imaju nacionalne manjine u Hrvatskoj. Međutim, on je naglasio kako u tom smislu zajednica mora jasno odrediti svoje ciljeve.

Ruka dobrodošlice: Željko Kuprešak, Ljerka Alajbeg i Branko Horvat

Sastanku u HNV-u uz predsjednika Branka Horvata, nazočni su bili i dopredsjednik HNV-a Josip Pekanović, tajnik HNV-a Ladislav Suknović i članica Izvršnog odbora zadužena za obrazovanje Stanislava Stantić-Prčić

»Neću vam obećati ništa, jer vam ne mogu ništa obećati ukoliko vi nećete sami sebi definirati što vam je važno. Mi ćemo vam pomoći i ja ću se izričito truditi i dati sve od sebe da vam pomognem u svim onim segmentima važnog posla koji je pred vama na realiziranju opstojnosti vaše zajednice ovdje u Vojvodini«, kazao je veleposlanik.

»Niz sjajnih stvari«

Sumirajući dojmove posjeta hrvatskim institucijama i ustanovama u Subotici, hrvatski veleposlanik je istaknuo kako je vidio »niz sjajnih stvari koje radite ovdje«.

»Počeli smo s Hrvatskim nacionalnim vijećem, gdje smo se dogovorili kako postoji niz projekata koje u bliskoj budućnosti moramo uraditi: od pitanja obrazovanja, otvaranja katedre za hrvatski jezik u Novom Sadu, do pitanja razmatranja tiskanja udžbenika. Znači, niz stvari vrlo pragmatičnih za koje nitko više od srpskih dužnosnika ne postavlja pitanje može li se to ili ne može napraviti, već je jednostavno pitanje – kada ćemo to učiniti i s kojim sredstvi«, rekao je Kuprešak.

On je dodao i kako je impresioniran radom i planovima NIU »Hrvatska riječ« i Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata. »To ću podržati s velikim zadovoljstvom i isto tako preporučiti u Hrvatskoj da se takvi projekti financiraju.«

Ipak, kako je naglasio, postoji još niz projekata koje je potrebno realizirati u vezi pitanja izgradnje manjinske infrastrukture. »Hrvatska manjina je najmlađa nacionalna manjina u Vojvodini i ono što mi u ovom trenutku tek stvaramo, taj dio infrastrukture neke nacionalne manjine već imaju. Na nama je samo da definiramo što to hoćemo i da nakon toga to i tra-

žimo. U tomu ćete imati moju svesrdnu pomoć i pomoć Vlade Republike Hrvatske i MVPEI, ali je na vama da se definira jedinstvo oko toga što nam je potrebno. Obećao sam da vam neću dolaziti s gotovim receptima što biste vi trebali učiniti. To vi najbolje znate. A kad budete došli do mene, moja vrata su uvijek otvorena i siguran sam da ćemo naći zajednički jezik«, rekao je Kuprešak.

Branko Horvat: Očekivanja nisu bez razloga

Poželjevši dobrodošlicu veleposlaniku, predsjednik HNV-a *Branko Horvat* je rekao kako hrvatska zajednica puno očekuje, te dodao da ta očekivanja nisu bez razloga, jer potreba i prostora za djelovanje ima puno.

»Naša zajednica ima želju, potrebu ali i namjeru stići i organizirati se poput ostalih tzv. 'starijih' manjinskih zajednica u Vojvodini, koja svoja prava koriste znatno duže, i koja su značajno organiziranija u područjima obrazovanja, kulture, informiranja i uporabe materinjeg jezika, na kojima mi još imamo mnogo toga uraditi. To su područja i pitanja gdje trebamo i očekujemo pomoć, a što je velikim dijelom uvjetovano međudržavnim bilateralnim odnosima naših dviju država. Stoga, bez obzira na probleme koje imamo, budite uvjereni da ćete u nama imati partnere, pomoć koja bude potrebna, jer razvoj, organiziranost i očuvanje nacionalnog identiteta i povezanost s matičnom domovinom – nema alternativu. Samo tako ćemo moći ići naprijed, a naprijed moramo ići, jer smo u mnogim segmentima institucionalnog života tek na početku«, poručio je Branko Horvat.

Ivan Karan: Pohvale su priznanje, ali i obveza

Osvrnuvši se na sastanak s veleposlanikom, ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« Ivan Karan kaže kako upućene pohvale na račun rada smatra kao priznanje i obvezu da će ta ustanova svoje planirane programe ispuniti.

Sastanku u sjedištu NIU »Hrvatska riječ«, osim ravnatelja Ivana Karana, nazočni su bili i odgovorna urednica tjednika Jasminka Dulić, njezin zamjenik Zvonko Sarić, urednik nakladničke djelatnosti Milovan Miković i urednik novoformirane televizijske redakcije Josip Stantić

»Radi se o tome da našu dopisničku mrežu proširimo, da dopisnike tehnički opremimo i stručno obučimo, da se proširimo i u Srijemu, te da u život zajednice uključimo Hrvate iz dvaju gradova – Beograda i Novog Sada, gdje živi trećina ovdašnjih Hrvata. Također, radimo i na formiranju radio-televizijske redakcije budući da su elektronički mediji budućnost. Mi krećemo s jednom emisijom na televiziji YU ECO, s emisijama prema Srijemu, uključujemo se u rad emisije 'Prizma' na pokrajinskom javnom servisu i krećemo s radijskom emisijom na Radio Somboru. To je sve što možemo s našim sadašnjim financijskim i organizacijskim mogućnostima, a ima jedan projekt koji će nekima možda zvučati kao znanstvena fantastika, ali vjerujem da ćemo i mi, Hrvati u Srbiji, uspjeti imati svoju radijsku i televizijsku postaju«, rekao je Ivan Karan.

Tomislav Žigmanov: Praksa koja hrabri

Direktor Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* je istaknuo kako ovakva vrsta prakse susretanja predstavnika hrvatske zajednice i dužnosnika vanjske politike hrabri te daje okvir »koji će nam pomoći da možemo racionalnije definirati naša očekivanja, odrediti naše interese, usuglasiti programe kako bi realizacija inicijativa i boljitka hrvatske zajednice općenito i izgradnje infrastrukture u kulturi i drugim segmentima bila što učinkovitija«.

»Naše je naslanjanje na Republiku Hrvatsku dvostrano potrebno: iz razloga što još uvijek živimo u okruženju gdje se različitim administrativnim zaprekama onemogućavaju određena naša nastojanja, i s druge strane, zbog vlastitih deficita i slabosti. Kada govorim u području kulture, tu prije svega mislim na

Susretu s gradonačelnikom Sašom Vučinićem prisustvovali su zamjenik gradonačelnika Subotice Pero Horvacki i zamjenik predsjednika Skupštine Grada Subotice Slavko Parać

kadrovske deficite napose u području znanosti, gdje mi još uvijek nemamo izgrađenu, profiliranu i suvremenim vještinama i znanjima opremljenu elitu«, rekao je Žigmanov dodavši, kako će se Zavod u tom smislu javiti s jasnim i konkretnim zahtjevima i inicijativama.

Sastanak s gradonačelnikom Subotice

Željko Kuprešak se u petak susreo s gradonačelnikom Subotice *Sašom Vučinićem*.

U Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata: Tomislav Žigmanov i Željko Kuprešak

»Istaknuo sam opredijeljenost Grada Subotice da pruži potporu svim naporima hrvatske zajednice i to tako da svi stupnjevi ostvarenih prava budu na što većoj razini. Jasno je da će nam Hrvatska u tome pomoći i ta će se suradnja u budućnosti i razvijati. Subotica je grad u kome se najočitije ostvaruje suradnja između Hrvatske i Srbije«, rekao je Vučinić u zajedničkoj izjavi nakon sastanka.

Veleposlanik Kuprešak je izjavio kako manjine jesu i moraju biti točka zbližavanja i predstavljati most između dviju nacija. »Republika Hrvatska je spremna pomoći svojoj manjini u Vojvodini, na svim programima koji će pomoći integraciju u srbijansko društvo. Također ćemo prenijeti sva iskustva o tome kako smo mi riješili pitanje nacionalnih manjina u Hrvatskoj po europskim standardima«, rekao je Kuprešak.

Dvodnevni posjet veleposlanika dvama vojvođanskim gradovima završen je susretom s predstavnicima hrvatskih ustanova i udruga u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« u Subotici.

Inače, hrvatski je veleposlanik ovom prigodom najavio niz uzajamnih posjeta najviših hrvatskih i srbijanskih zvaničnika. Tako bi danas (petak, 20. ožujka) hrvatski premijer Ivo Sanader trebao posjetiti Beograd, dok bi predsjednik Republike Srbije Boris Tadić u svibnju trebao posjetiti Zagreb. Također, hrvatski predsjednik *Stjepan Mesić* planira posjet Novom Sadu u lipnju, a predsjednik Hrvatskog sabora *Luka Bebić* je prihvatio poziv te bi do kraja godine trebao biti definiran njegov posjet Beogradu.

Davor Bašić Palković

Novi veleposlanik Republike Hrvatske u posjetu čelnicima vojvođanske i gradske vlasti u Novom Sadu

Vojvodina za jačanje suradnje s hrvatskim regijama

Razumijevanje za potrebe da se podigne razina manjinskih prava Hrvata u Vojvodini evidentna je, kao i spremnost za započinjanje novih zajedničkih projekata, rekao je veleposlanik Željko Kuprešak

Sastanak s vojvođanskim premijerom Bojanom Pajtićem

Novi veleposlanik Republike Hrvatske u Srbiji *Željko Kuprešak* dobio je u petak, 13. ožujka, u Novom Sadu uvjerenja da je Vojvodina zainteresirana za jačanje suradnje s Hrvatskom i njezinim regijama, kao i za poboljšanje manjinskog položaja Hrvata.

»Razumijevanje za potrebe da se podigne razina manjinskih prava Hrvata u Vojvodini evidentna je, kao i spremnost za započinjanje novih zajedničkih projekata u području ekonomije, turizma, europskih integracija«, rekao je veleposlanik *Željko Kuprešak* poslije razgovora, koje je vodio s predsjednikom Izvršnog vijeća Vojvodine (PIV) *Bojanom Pajtićem*, potpredsjednicom *Ivanom Dulić-Marković* i novosadskim gradonačelnikom *Igorom Pavličićem*.

»Ne treba ipak zaboraviti da je hrvatska manjina najmlađa i da su za izgrađivanje njezine infrastrukture potrebni vrijeme, strpljenje i naravno novac. Svega toga sa srpske strane ima, sada je potrebno zasukat rukave i zajedničkim snagama to ostvariti«, rekao je

Kuprešak, odgovarajući na pitanje o spremnosti domicilne države za ispunjavanje svih manjinskih prava Hrvata u Srbiji.

Poslije jednosatnoga razgovora s veleposlanikom *Kuprešakom* potpredsjednica vojvođanske vlade *Ivana Dulić-Marković* izjavila je kako pokrajinska administracija smatra važnom suradnju sa susjednom Hrvatskom.

»Činjenica je da je mnogo lakše živjeti kada pričate i surađujete sa susjedima. Tu Novi Sad i Zagreb vide svoju šansu. Zato vjerujem da će suradnja biti intenzivnija nego do sada, jer vidimo kako se ljudi povezuju ne samo na razini državnih tijela, već i na razini nevladinih udruga, osobnih i institucionalnih projekata. Suradnja je svake godine sve intenzivnija«, navela je ona.

Upitana za spremnost Vojvodine hrvatskoj manjini osigurati prava kakva imaju i druge manjine, ona je rekla kako je Srbija osigurala dobar okvir za ispunjavanje njihovih manjinskih prava i da je na toj zajednici kako će ih ostvariti.

»Oni moraju imati strategiju oko toga što žele. Žele li biti samo Hrvati ili žele i ekonomski napre-

dovati i kako se žele organizirati. Jer, trenutačno, njihove aktivnosti se uglavnom vode na razini međusobnih sukoba ili dokazivanja«, rekla je potpredsjednica PIV-a.

Osvrćući se na inicijativu PIV-a o financijskoj pomoći osnivanju Srpske poslovne banke, *Ivana Dulić-Marković* je rekla kako osobno smatra da sličan potez u Srbiji, s bankom koja bi imala hrvatski predznak, vjerojatno ne bi bio dobro primljen.

Do susreta veleposlanika RH s *Ivanom Dulić-Marković* došlo

je poslije jednosatnog razgovora u kabinetu predsjednika PIV-a *Bojana Pajtića*.

U priopćenju iz njegova ureda navodi se kako je na sastanku s veleposlanikom Hrvatske iskazan »obostrani interes za proširivanje međusobne ekonomske suradnje, i za veću prisutnost poduzeća iz Vojvodine i Srbije u Hrvatskoj«.

»U sklopu osiguravanja najviših standarda u zaštiti prava manjinskih zajednica i očuvanju njihovog kulturnog identiteta u Vojvodini, hrvatska nacionalna zajednica će, zajedno s drugim etničkim zajednicama, preko svog Zavoda za kulturu, kao i drugih nacionalnih institucija i medija, imati neophodan okvir za realizaciju programa u svim područjima, uz punu podršku Izvršnog vijeća Vojvodine«, rekao je predsjednik *Pajtić*, navodi se u priopćenju.

Veleposlanik je zatim bio gost novosadskog gradonačelnika, a u poslijepodnevnom satima otišao je u razgledanje rodne kuće bana *Josipa Jelačića* u Petrovaradinu.

U njegovoj pratnji prigodom posjeta čelnicima vojvođanske i gradske vlasti u Novom Sadu bili su generalna konzulica RH u Subotici *Ljerka Alajbeg* i ministar savjetnik u Veleposlanstvu RH u Beogradu *Filip Damjanović*.

Josip Stantić

S gradonačelnikom Novog Sada: *Igor Pavličić* i *Željko Kuprešak*

Naco Zelić, autor knjige »Hrvatsko proljeće i bački Hrvati«

Posljedice nećemo nikad ukloniti

U tom relativno kratkom razdoblju, od 1968. do 1972. godine, mi smo objavili dvadesetak knjiga koje su ostavile dubok trag, to su knjige koje i danas imaju kapitalnu vrijednost.

Mi nismo imali nikakvih političkih akcija, niti smo uopće istupali s političkih pozicija.

Naravno da smo bili svjesni naših potreba, da smo vrlo dobro znali što nam sve nedostaje u očuvanju našeg identiteta, ali budući da nismo bili organizirani na taj način, sve što smo radili isključivo je bila kultura.

Razgovor vodio: Zlatko Žužić

Nedavno je u izdanju subotičkog ogranka Matice hrvatske objavljena najnovija knjiga Nace Zelića »Hrvatsko proljeće i bački Hrvati«. Činjenica da je u knjizi opisan događaj od velikog povijesnog značenja za Hrvatsku i hrvatsku zajednicu u Vojvodini te da je autor knjige jedini živi sudionik »prve linije« Hrvatskog proljeća u Subotici, ovu knjigu svrstava u red najzanimljivijih izdanja naše bliže povijesti, poglavito što je taj događaj

skih majstora likovne umjetnosti, zbirki knjiga vojvođanskih autora i stilskog namještaja karakterističnog za njegov rodni kraj, jednog dana slobodno mogli preurediti u mali vojvođanski muzej.

HR: Koji su Vas razlozi naveli da napišete ovu knjigu i zašto baš sada?

Gledajte, uvijek postoji potreba, a rekao bih i dužnost, zabilježiti nešto što se dogodilo, što do sada nije zabilježeno na adekvatan

gotovo ništa ne zna, ili zna vrlo malo čak i u tim sredinama u kojima se sve to događalo, odnosno u obiteljima koje su i same bile sudionicima tih događaja.

A zašto baš sada? Radi se o dugotrajnom i mukotrpnom istraživanju koje sam započeo još 1996. godine. Naime, kada sam bio pozvan na sudjelovanje u sklopu Dana Balinta Vukova, kojeg sam osobno poznao i s njim puno surađivao, koji mi je bio učitelj i prijatelj, razmišljao sam što bi bilo nekako najprikladni-

HR: O Hrvatskom proljeću u Subotici još uvijek se malo zna, puno je neistina i poluistina, a nakon gotovo 40 godina još uvijek je nekako sve maglovito. Premda ste Vi jedan od glavnih aktera tog događaja i jedini živi sudionik »prve linije« proljećara, zanimljivo je da ste se u knjizi držali isključivo činjenica, odnosno objavili ste samo ono što ste mogli argumentima i potkrijepiti?

U pravu ste. Namjera mi je i bila sve napisano argumentirati vjerodostojnim dokumentima.

Naravno da je takav pristup zahtijevao daleko više truda i istraživanja, ali to je bio jedini način da knjiga dobije povijesnu težinu i objektivno prikaže ta zbivanja od velikog povijesnog značenja. Kako bih to ostvario, svih ovih godina istraživao sam brojne dokumente, prvenstveno zapisnike s tadašnjih političkih foruma koji su jako puno raspravljali o Hrvatskom proljeću i nama sudionicima tih događaja, »matičarima«, »maspokovcima«, ili kako nas sve nisu krstili i zvali. Naruku mi nije išla ni činjenica da smo mi iz Inicijativnog odbora za osnivanje ogranka Matice hrvatske u Subotici, kada je počela »hajka« protiv »matičara« i učestalo privođenje na informativne razgovore, uništili 20 do 30 već potpisanih pristupnica kako ne bi došle u ruke SUP-ovcima.

HR: Jeste li uspjeli pri kupiti sve željene dokumente?

Nažalost, nisam. Pokušao sam doći i do zapisnika Općinskog komiteta SKH i drugih tadašnjih društveno-političkih organizacija, uključujući i Sekretarijat unutarnjih poslova (mi smo ga zvali UDBA), u kojem smo saslušavani na tzv. informa-

još uvijek obavijen velom tajni i sasvim sigurno nedovoljno obrađen s obzirom na njegov neupitni povijesni značaj. S Nacom Zelićem razgovarali smo u njegovom zagrebačkom domu, koji u potpunosti odiše bunjevačkim ugođajem i koji bi zbog kolekcije vojvođan-

način i što nije dovoljno obrađeno, jer vrijeme neumitno čini svoje. Razlog više za pisanje ove knjige bila je i spoznaja da ljudi s kojima sam surađivao, koji su bili glavni akteri tih zbivanja polako odlaze, a u razgovoru s brojnim mladim ljudima shvatio sam da se o tome

je izabrati kao temu predavanja i na kraju se odlučio za rad »Hrvatsko proljeće i bački Hrvati«, koji je kasnije i tiskan u Zborniku toga skupa. Bio je to ulomak iz studije koju sam nastavio istraživati i koji se kasnije pretvorio u materijal za ovu knjigu.

20. ožujka 2009.

13

ske u Subotici. Ubrzo je osnovan Inicijativni odbor za osnivanje ogranka i održavanje osnivačke skupštine, koje je bilo predviđeno za početak ožujka 1969. godine, u koji su imenovani sudac Okružnog suda u Subotici Balint Vujkov, sudac Okružnog privrednog suda u Subotici Ivan Stantić, sudac Okružnog suda u Subotici *Ivan Tikvicki*, profesor Bela Gabrić i ja, sudac Okružnog suda u Subotici. Najvažnije je da smo se svi skupa našli na toj zajedničkoj platformi, prevladavši neke male razlike kojih je bilo i koje su se vukle još između dva rata, jer nisu svi bili ni nacionalno ni politički određeni, ali su te razlike zaboravljene i tolerirane u korist zajedničkog cilja.

Oduševljenje je bilo doista veliko, ljudi su nam u velikom broju davali potporu. Sjećam se 1970. godine, kada smo obnovili Veliko prelo, da je u programu bilo 300 sudionika, a posjetitelja preko dvije tisuće, što je bilo upravo nevjerojatno i što se više nikada nije ponovilo.

HR: Bez obzira na pripreme, ogranak Matice hrvatske u Subotici ipak nije osnovan?

Nakon Titova govora u Titogradu u kojem je »osudio« čin osnivanja ogranka u Subotici, Matica hrvatska iz Zagreba je odustala od toga i obavijestila Inicijativni odbor. Ta je Titova poruka u svojoj biti bila zapravo zapovijed i to su tako shvatili i Matica hrvatska u Zagrebu i političko vodstvo Hrvatske, koje je dalo potporu Hrvatima u Subotici da umjesto ogranka Matice hrvatske osnuju hrvatsko kulturno-umjetničko društvo. I tako je 1970. godine osnovano HKUD »Bunjevačko kolo«.

HR: Bez obzira što su Matica hrvatska u Zagrebu i Inicijativni odbor ogranka Matice hrvatske u Subotici poslušali savjet političkih struktura i odustali od osnivanja ogranka u Subotici, progoni i kazne ipak nisu izbjegnute? Nama je, naravno, bilo jako žao što nismo uspjeli osnovati ogranak Matice hrvatske u Subotici, međutim, zbog tadašnje situacije od toga smo morali odustati i svu tu energiju i oduševljenje, taj nacionalni naboj kanalizirali u smjeru osnivanja HKUD-a »Bunjevačko kolo«. Već sam rekao kako je na osnivačkoj skupštini bilo oko 350

ljudi, što je nevjerojatno velika brojka prisutnih za jedan takav događaj, a prije nego je pokrenuta akcija protiv nas »matičara« Društvo je brojilo preko 600 članova. Međutim, slom Hrvatskog proljeća u Karadorđevu i smjene dijela političkog vodstva Hrvatske, predvodnika »masovnog pokreta«, kao i drastične posljedice za veliki broj aktivista, odrazili su se i na bačke Hrvate, osobito na Hrvate u Subotici. Odmah su počele hajke, progoni, prozivanja svih onih koji su se isticali u organiziranju svih priredaba i djelatnosti koje smo imali. Bili smo pozivani na informativne razgovore, rađene su premetačine, pa čak i kod nas u sudu, ubrzo sam suspendiran, a zatim i razriješen dužnosti suca Okružnog suda, kao i Balint

Antunoviću, Josipu Prčiću i drugima. Bile su hajke i u drugim službama, gotovo u svim strukama, preko stotinu ljudi je bilo šikanirano, izbacivano iz svih mogućih udruga, a oni koji su bili članovi izbacivani su iz partije. Protiv pojedinih bačkih Hrvata pokrenut je i kazneni postupak. Kazneno su tako proganjani Matija Poljaković i *Grgo Bačlija*, a Ante Sekulić u Rijeci, Bela Gabrić u Subotici i *Juraj Lončarević* u Zagrebu uhićeni su i s lisičinama na rukama sprovedeni u subotički Okružni zatvor. Ali, nije naša sudbina nikako bila najvažnija, mnogo je važnije što su oni tim progonima i represijom izazvali veliki strah i pomutnju u hrvatskom narodu, jer tada reći da si Hrvat odmah je značilo i upletenost u te događaje. Posljedice

tveno opasni«. To govorim kao činjenicu, jer su mi se neki moji prijatelji povjerali i ispričali mi svoja iskustva.

HR: I za kraj, konstatacija da je sudbina ipak ispravila ovu povijesnu nepravdu kroz činjenicu da je nakladnik Vaše knjige »Hrvatsko proljeće i bački Hrvati« upravo ogranak Matice hrvatske u Subotici, institucija koju ste Vi i ostali »matičari« tada bezuspješno pokušali utemeljiti, a s druge strane većina Vaših želja je početkom devedesetih postala stvarnost?

Za mene je sve ovo što ste rekli, taj rasplet događaja u novijoj hrvatskoj povijesti, doista velika moralna satisfakcija. Najbitnije je da je očuvana hrvatska nacionalna svi-

Vujkov, Ivan Stantić i ostali. Bila je to sudbina i *Marka Horvackog*, *Ivana Tikvickog*, *Ivana Vukovića*, *Ivana Tikvickog Pudara*, *Jakova Kujundžića* i *Zvonimira Budimira*. Od liječnika su proganjani prim. dr. *Vinko Perčić*, dr. sc. *Stjepan Skenderović*, dr. *Krešimir Glavina* i dr. *Zvonimir Kiš*. U »čistkama« je onemogućen rad i novinari *Lazaru Merkoviću* i *Milivoju Prčiću* te djelatnicima Gradske knjižnice *Beli Gabriću*, *Milivoju Prčiću*, *Amaliji Kulešević*, *Gezi*

toga su dalekosežne, takve da ih u potpunosti nećemo ukloniti nikada, jer sve ono što smo izgubili u tih dvadesetak godina nemoguće je nadoknaditi. S druge strane, ljudi su se u tom strahu povlačili u sebe, pa kada su me vidjeli na ulici izbjegavali su susret prelaskom na drugu stranu, što nikako nije za osudu i ne govorim to zbog toga, jer znam da su već sljedećeg dana zbog susreta sa mnom imali velike šanse biti privedeni na saslušanje i biti optuženi da su i oni »druš-

jest, da danas u našoj nacionalnoj zajednici postoji velik broj mladih ljudi koji su spremni djelovati na svim područjima, i da to već i rade, imamo i velik broj hrvatskih udruga i događanja na koje možemo biti jako ponosni. Moram biti iskren i reći kako su naše tadašnje zamisli i vizije bile toliko skromne i skućene da je ovo današnje stanje za nas tada bilo nezamislivo.

Gledajući s ove povijesne distance, treba li veći razlog za sreću i zadovoljstvo?

Obećanje nije ispunjeno

Kalvarija i dalje bez struje

Pitanje uređenja subotičke Kalvarije proteže se već nekoliko godina * Tijekom godine Kalvarija je zatvorena, no za vrijeme korizme okupi veliki broj vjernika * U nedjelju, 22. ožujka, počinje pobožnost križnoga puta na Kalvariji

Još jedno obećanje nije ispunjeno, subotička je Kalvarija i dalje bez struje i vode. Iako je vrijeme korizme i Uskrs je već za tri tjedna, obećanja koja su stizala sa svih stvari nisu ispunjena. Posljednje obećanje od strane lokalne samouprave Grada Subotice bilo je da će Kalvarija za Uskrs imati rasvjetu, no, i to je ostalo samo na obećanju.

O ovome pitanju dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki* kaže kako je pitanje subotičke Kalvarije pokrenuto, te da prvo mora biti usvojeno od strane Gradskog vijeća i Skupštine Grada, a ostalo je na Direkciji za izgradnju Grada Subotice.

Vjerski objekt koji služi cijelom gradu

Subotička je Kalvarija smještena između Bajskog groblja i crkve Isusova Uskrsnuća u Subotici i vjerski je objekt koji služi cijelom gradu. O samoj Kalvariji i njenom izgledu skrbi tamošnji župnik, mons. *Bela Stantić*. Pitanje uređenja subotičke Kalvarije proteže se već nekoliko godina. Iako ona pripada cijelom gradu, o njoj nitko drugi ne vodi računa niti je uređuje, te subotička Kalvarija još uvijek nema niti struje niti vode. Prošle je godine po prvi put dobiven novac od Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine, te je kupljen materijal i zamijenjen je krov na kapeli. Nanovo je urađen portal, te su obnovljeni križevi i kipovi koje je financirao župnik. Mons. Stantić, kada je imenovan župnikom ove župe 1972. godine, zatekao je Kalvariju u izuzetno lošem stanju i sve do sada što je na njoj urađeno, radio je sam sa župljanima, ali bez financijske podrške, nego, kako sam kaže, štedio je svoj novac i time održavao Kalvariju – kako se ne bi sama srušila.

Počinje pobožnost križnog puta

Tijekom godine Kalvarija je zatvorena, no za vrijeme korizme okupi veliki broj vjernika. U nedjelju, 22. ožujka, počinje pobožnost križnoga puta na Kalvariji.

»S obzirom da nismo dobili struju i dalje ćemo se snalaziti na razne načine. Ove sam

godine dao napraviti još jedan zvučnik koji će nam, nadam se, pomoći. Jer, razglas koji mi imamo ide na akumulator i s njim ne možemo postići ono što nama treba. Šteta je kad vjernici dođu zajednički pratiti pobožnost križnoga puta, a ne čuju ništa«, kaže mons. Stantić.

Pomoć je do sada tražena sa svih strana i nitko nije imao sluha za to, sve je ostalo uvijek samo na obećanjima. Između ostalog, pomoć je tražena nekoliko puta i od Grada Subotice, a očigledno je kako je i to ostalo samo na obećanju.

Kalvarija u vrijeme korizme, točnije u Velikom tjednu, okupi nekoliko tisuća ljudi, koji obilaze postaje križnoga puta, bilo skupa ili samostalno. Po riječima župnika Stantića, na Kalvariji najviše posjetitelja ima od Velikog četvrtka pa do nedjelje ujutro, do samog Uskrsa. Najveći problem sa strujom se baš ovdje i vidi, jer ljudi tih dana dolaze i navečer, noću i rano ujutro te bi tada puno značilo kada bi Kalvarija bila osvijetljena.

S obzirom da Kalvarija nema struju, nije mogla biti osigurana na neki suvremeniji način, te je više puta obijena i sve što je bilo vrijedno je odneseno.

Postaje stare 130 godina

Podsjetimo se, kapela je građena 1877. godine, a podigla ju je *Branka Mukić*, rođena Malagurski, koja je skupa sa suprugom, sestrama i djecom tamo i pokopana. Postaje su podizale pojedine obitelji kao zavjetni dar 1879. godine. Po nekim zapisima oграда koja okružuje Kalvariju vjerojatno je postavljena 1910. godine. Na samom ulazu postoji mali brežuljak na kojem se nalaze dva kipa – Isus i anđeo čuvar, što predstavlja Getsemanski vrt.

Za 100. obljetnicu Kalvarija je generalno obnovljena i može se reći za nju kako je jedna od najljepših kalvarija koje postoje u našoj blizini. U kapelici na Kalvariji, koja je posvećena Žalosnoj Gospi, služene su mise od 1923. do 1933. godine.

Na žalost, danas, baš kao i nekada, u kapelici gore jedino svijeće.

Ž. Vukov

Zahvala za osvijetljenje crkve

Mons. Bela Stantić, župnik župe Isusova Uskrsnuća, ovom prigodom zahvaljuje lokalnoj samoupravi na rasvjeti koja je postavljena ispred crkve, te sada osvijetljava prednji dio crkve, kao i park u kojem se crkva i nalazi. Također se nada kako će u skorije vrijeme biti osvijetljena i zadnja strana crkve, koja gleda na samostan časnih sestara.

Križni put na Kalvariji

Pobožnost križnog puta na subotičkoj Kalvariji započinje ovoga vikenda:

- 22. ožujka u 15 sati – križni put predvode djeca
- 29. ožujka u 15 sati – križni put predvode mladi
- 5. travnja u 15 sati – Cvjetnica, križni put predvode obitelji
- 10. travnja u 10 sati – Veliki petak

Obrazovanje na hrvatskom jeziku u Srbiji (1. dio)

Pravo koje se slabo koristi

Nastava na hrvatskom jeziku u osnovnim je školama zaživjela školske 2002./2003. godine, a danas u uzrastu od 1. do 8. razreda osnovne škole ima samo 276 polaznika u Subotici, dok izvan teritorija ovog grada nije niti pokrenuta * Osim u Subotici, sate hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture pohađaju učenici i u Somboru, Sonti i Bačkom Monoštoru * U Predškolskoj ustanovi »Naša radost«, u uzrastu od 3 do 7 godina, u grupama na hrvatskom jeziku ima tek šezdesetak mališana na teritoriju Grada Subotice

Piše: Dušica Dulić

Hrvati su u Srbiji postali priznata manjina krajem veljače 2002. godine, temeljem Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, tada još Savezne Republike Jugoslavije. Iste godine, otpočelo se u Subotici i s nastavnom na hrvatskom jeziku. Uslijedilo je donošenje i usvajanje još nekoliko dokumenata i zakona, koji su zaokružili pravni okvir za ostvarivanje ovoga manjinskog prava. Godine 2003. donesena je Ustavna povelja Srbije i Crne Gore, zatim Povelja o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama, te Zakon o osnovama sustava obrazovanja i odgoja, koji jamči pravo nacionalnim manjinama da im se u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama obrazovno-odgojni rad ostvaruje i na materinskom jeziku.

Budući da je najveći dio pripadnika hrvatske zajednice na području Vojvodine, od izuzetnog je značaja bio i Zakon o utvrđivanju određenih nadležnosti Autonomne Pokrajine Vojvodine. Početkom 2003. godine formirano je i Hrvatsko nacionalno vijeće, koje je pripremio Platformu o školovanju pripadnika hrvatske nacionalne manjine na materinskom jeziku u Republici Srbiji. Prema podacima popisa iz 2002. godine, u Srbiji danas živi 70.602 stanovnika hrvatske nacionalnosti ili 0,94 posto od ukupnog broja stanovnika. U Vojvodini, prema podacima iz istog popisa, živi 56.543 stanovnika hrvatske nacionalnosti ili 2,78 posto od ukupnog broja stanovnika Vojvodine.

Vrtići i predškolsko obrazovanje

Program predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu, u dobi od treće godine do polaska u osnovnu školu, na teritoriju AP Vojvodine realizira se u 44 predškolske ustanove u 45 općina. U Srbiji se realiziraju četiri oblika organiziranja nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina, kako u okviru predškolskih ustanova, tako i u osnovnim školama. To su modeli kada je sva nastava na jeziku i pismu nacionalnih manjina, zatim dvojezična nastava na srpskom jeziku i na manjinskom jeziku i pismu, potom njegovanje jezika i kulture nacionalne manjine, te posebni programi, poput učenja jezika manjine kao jezika društvene sredine. Pripremni predškolski program postao je obavezan u Srbiji počevši od školske 2006./2007. godine.

Veliko zanimanje za kvalitetan rad na hrvatskom jeziku: vrtić »Marija Petković«

U hrvatskoj se zajednici nerijetko polemizira o razlozima zbog kojih se u predškolske grupe, te odjele osnovnih škola u nastavi na hrvatskom jeziku ne upisuje više djece. Neki tvrde kako je to posljedica ratnih godina, neki kako je razlog tome sličnost srpskog i hrvatskog jezika, oni kritički nastrojeni tvrde kako sve to još ne funkcionira najbolje, a neki, pak, kako se nedovoljno animiraju roditelji koji imaju djecu za upis.

»Najviše treba raditi na animiranju roditelja koji imaju djecu predškolskog uzrasta. Tada sve počinje, i od tog opredjeljenja ovisi ono kasnije. Bez obzira na sve poteškoće koje postoje u obrazovanju na hrvatskom jeziku, a postoje, što nas je više u tome lakše će se problemi prebroditi. S roditeljima treba, po mom mišljenju, raditi kroz organizirane radionice. Do sada su mi u HNV-u govorili kako nema sredstava u proračunu za organiziranje takvih radionica. Onaj tko radi u obrazovanju zna što treba činiti, oni drugi ne. Mene nitko nije morao animirati, jer smo suprug i ja znali što želimo za naše dijete. Asimilacija je velika baš zato jer neki smatraju kako su ta dva jezika jako slična. Razlike su ipak velike. Ne očekujem veliki pomak u broju upisanih zbog nekih animacija roditelja«, kaže o aktualnom pitanju članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić*.

Predškolska ustanova »Naša radost«, kao jedinstvena ustanova zaživjela je 1971. godine

i danas u svojem sastavu ima 50 objekata. Stanislava Stantić-Prčić, govoreći o suradnji s ovom institucijom, kaže kako je ona sporadična.

»U upravi PU kažu kako se u javnosti zna da se u toj ustanovi nudi mogućnost roditeljima da upišu djecu u grupu na hrvatskom jeziku. Po mom mišljenju, možda za to ne znaju svi koji bi to trebali znati. Imamo dobru suradnju s Mađarskim nacionalnim vijećem i Njemačkim narodnim savezom, koji su kao i mi za to da se u okviru Predškolske ustanove »Naša radost« formiraju hrvatsko-njemačke i hrvatsko-mađarske grupe. Ravnatelj PU *Jašo Šimić* je rekao kako to nije problem, da se to može organizirati u objektu u Tolstojevoj ulici. I vjerujem da će roditelji biti za to, te očekujem da bi to moglo zaživjeti već ove jeseni. Sve je do prijave roditelja«, kaže članica IO HNV-a *Stanislava Stantić-Prčić*.

Višegodišnji koordinator predškolsko-psihološke službe PU »Naša radost« *Dužo Runje* kaže kako u okviru ove ustanove trenutačno postoje tri grupe djece na hrvatskom jeziku, jedna u Tavankutu i dvije u Dječjem vrtiću »Marija Petković« – Sunčica. U Đurđinu, u okviru Osnovne škole »Vladimir Nazor« postoji mješovita srpsko-hrvatska predškolska grupa.

»Ljudi često ne razlikuju i ne znaju kako je i vrtić »Marija Petković« u okviru »Naše radosti«. Prostor je kod časniha sestara, ali

formalno-pravno odgojiteljice su zaposlene u 'Našoj radosti'. Pri upisu djece u našu ustanovu roditelji popunjavaju molbu u kojoj im se nudi da odaberu hoće li dijete upisati u grupu na srpskom, mađarskom ili hrvatskom jeziku. Da je bilo, npr. u Gatu i Malom Bajmoku, bar nekoliko prijavljenih, 'Naša radost' bi spojila tu djecu i formirala jednu grupu na hrvatskom jeziku. Ali, nažalost, zainteresiranih nema, a popunjene molbe su relevantan dokaz za to. U Subotici ima 22 škole, a PU 'Naša radost' ima 50 svojih objekata, i to je velika razlika. Roditelj iz Kera ne želi upisati malo dijete u objekt 'Naše radosti' u Malom Bajmoku, već u onaj njemu najbliži. Mi nudimo izbor pri upisu,

»Prve godine se u ovaj vrtić upisalo 12 mališana, trenutačno ih u dvije grupe ima 53. S njima radi pet odgojiteljica. Ove nas godine napušta 21 predškolac, a od njih samo dvoje neće biti upisano u nastavu na hrvatskom jeziku. Moram reći i kako mi već sada imamo punu listu djece koja će se kod nas upisati ove jeseni, a roditeljima koji bi sljedeće školske godine htjeli upisati dijete kod nas poručujem da se već ove jeseni jave kod nas, kako bismo ih stavili na listu. Radimo s djecom po montessori programu, redovito pripremamo tromjesečna izvješća o individualnim i grupnim postignućima, učimo ih bunjevačkim običajima i kulturi, imaju vjerski odgoj, a s njima radimo na hrvatskom

U sedam školskih godina 276 osnovaca u nastavi na hrvatskom jeziku

ali ja ne mogu stvoriti djecu za grupu na hrvatskom jeziku«, kaže o aktualnom problemu Dujo Runje iz »Naše radosti«.

S namjerom da daju svoj doprinos promoviranju i razvijanju projekta obrazovanja na hrvatskom jeziku, prije svega kroz izravne kontakte s roditeljima, roditelji su u Subotici osnovali Udrugu »Naša djeca«, na čijemu je čelu Nevenka Tumbas.

»Nezadovoljni smo suradnjom s PU 'Naša radost.' Više puta smo slali molbe upravi da se pri upisu djece na oglasne ploče okači obavijest da roditelji mogu upisati djecu i za rad na hrvatskom jeziku, ali još uvijek nema rezultata, niti bilo kakvih odgovora od njihove strane. Po drugim molbama također. S HNV-om je suradnja bolja nego ranijih godina iako bi uvijek mogla biti bolja«, kaže Nevenka Tumbas.

Uz sva sporenja i različite kutove gledanja o uključanju djece u predškolsko obrazovanje na hrvatskom, svojim se kvalitetnim radom i velikim zanimanjem roditelja za upis djece ističu dvije grupe u Vrtiću »Marija Petković« – Sunčica, koje su također u okviru »Naše radosti«. Roditelji koji žele svoje dijete upisati ovdje, moraju mjesto rezervirati bar godinu dana ranije. Vrtić je otvoren 2001. godine, a s djecom se radi po montessori programu. Šefica ovoga objekta Marina Piuković kaže kako će se poslije odlaska predškolaca, na jesen u ovaj vrtić upisati najvjerojatnije 20 mališana.

prvi razred osnovne škole na hrvatskom jeziku izjasni manje od 15 roditelja učenika, osnovna škola treba podnijeti zahtjev Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu u AP Vojvodini za davanje suglasnosti za izvođenje programa na hrvatskom jeziku u posebnom odjelu, ili u kombiniranim odjelima učenika dva ili više razreda. Osim na srpskom jeziku, odgojno-obrazovni proces u Republici Srbiji se realizira i na mađarskom, slovačkom, rumunjskom, rusinskom, hrvatskom i albanskom jeziku. Izborni predmet materinski jezik s elementima nacionalne kulture realizira se za one učenike koji nastavu pohađaju na srpskom jeziku. Ovaj izborni predmet realizira se na sljedećim jezicima: mađarskom, slovačkom, rumunjskom, rusinskom, romskom, hrvatskom i ukrajinskom. Kada se nastavni plan i program realizira na jezicima nacionalnih manjina, učenik svladava nastavni plan i program srpskog jezika.

Osnovnoškolsko obrazovanje na hrvatskom jeziku u Srbiji otpočelo je školske 2002./2003. godine u Subotici. Prema podacima članice IO HNV-a Stanislave Stantić-Prčić, te se školske godine upisalo 57 djece, a danas ih u osnovnim školama u subotičkoj općini, od 1. do 8. razreda, ima ukupno 276. Nastave na hrvatskom jeziku izvan subotičke općine nema.

»Ove školske godine u Subotici ima 37 novih prvaša u nastavi na hrvatskom jeziku. Činjenica je da je u gotovo svim školama i razredima manje djece. Ne vjerujem da će ikada biti drastično veći broj učenika u nastavi na hrvatskom jeziku, baš zbog te navodne sličnosti jezika. U prvom razredu učiti latinicu je, po mom mišljenju, prednost, jer se dijete onda odmah može upisati i u glazbenu školu, koristiti se računalom, polaziti sate stranih jezika i drugo«, kaže resorna članica IO HNV-a Stanislava Stantić-Prčić.

Školske 2002./2003. godine otpočelo i pohađanje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Školske 2007./2008. godine sate hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture na teritoriju Grada Subotice pohađalo je 138 učenika, a ove školske godine u Sonti ih pohađa ukupno 91 dijete, u Somboru 5, a u Bačkom Monoštoru 115.

U osnovnim školama upisi počinju 1. travnja, a s ciljem animiranja i upoznavanja roditelja s prednostima nastave na hrvatskom jeziku aktivisti Udruge »Naša djeca« po župama organiziraju roditeljske sastanke. »Mi radimo na terenu, a ne znam radi li HNV nešto slično«, kaže Nevenka Tumbas.

Osnovno obrazovanje

Zakon o osnovnoj školi konkretnije regulira pitanja školovanja pripadnika nacionalnih manjina na materinjem jeziku. »Za pripadnike narodnosti nastavni plan i program ostvaruje se i na materinjem jeziku, ili dvojezično, ako se za upis u prvi razred prijavi najmanje 15 učenika.« Međutim, ako se prilikom upisa u

Utorkom informacije o obrazovanju

Za sve koji žele dobiti informacije vezane uz obrazovanje na hrvatskom jeziku Ured Hrvatskog nacionalnog vijeća (Preradovićeva 4) u Subotici otvoren je svakoga utorka od 12 do 16 sati. U uredu će dežurati članica IO HNV-a zadužena za obrazovanje Stanislava Stantić-Prčić. Dodatne informacije možete dobiti na telefon Ureda: 024/556-898.

Zajednički projekt Nacionalne službe za zapošljavanje i Gerontološkog centra u Subotici

Stjecanje potrebnog radnog iskustva

Dodijeljeni certifikati praktikantima – volonterima, koji su nakon šestomjesečne obuke usavršili određene vještine koje bi im mogle pomoći u budućem zaposlenju

Piše: Dražen Prčić

Zajednički projekt subotičke filijale Nacionalne službe za zapošljavanje i Gerontološkog centra, uspješno je završen prošloga tjedna uručivanjem certifikata polaznicima šestomjesečnog tečaja obuke za rad na određenim stručnim djelatnostima u Domu za starije osobe »Dudova šuma«. Praktikanti – volonteri, pola godine su, pod stručnim nadzorom svojih mentora, svladavali određene vještine (u okviru svoje struke) upoznajući djelokrug rada koji obuhvaća određeno radno mjesto u ovoj ustanovi. Dobivanjem certifikata nakon završene obuke, prilikom apciranja na određeno radno mjesto imat će dokaz o šestomjesečnom radnom iskustvu na poslovima koje su obavljali tijekom razdoblja provedenog u Gerontološkom centru.

Nenad Ivanišević, direktor Gerontološkog centra u Subotici

»Gerontološki centar ima dugogodišnju suradnju s Nacionalnom službom za zapošljavanje. Počeli smo još prilikom natječaja za javne radove 2006. godine, kada smo jedini u Subotici, zahvaljujući njima, uspjeli dobiti ta sredstva i ta se naša suradnja nastavlja svakim novim

projektom. Ovo je četvrti put kako smo ispratili poseban program praktikanata – volontera u kojemu je sudjelovalo deset osoba, koje će dobiti poseban certifikat o praktičnom iskustvu i obučenosti za rad na određenim poslovima poput onih na polju otvorene zaštite, rada u info centru za osobe s invaliditetom ili, pak, zanatskih djelatnosti poput stolara ili kuhara. Važno je spomenuti i kako se već s nekolicinom od njih ozbiljno razgovara i o potencijalnom obliku stalnog zaposlenja u našoj ustanovi, a dvojica od ukupno šest momaka iz ove volonterske skupine služit će i civilni vojni rok upravo kod nas. Ovih smo dana istakli još jedan projekt u suradnji s Nacionalnom službom za zapošljavanje i Medicinskom školom, za obuku njegovateljica. S velikim zadovoljstvom mogu istaknuti činjenicu da smo s istim prijašnjim programima već uposlili desetak njegovateljica i iskreno se nadam kako ćemo u bližoj budućnosti uspjeti zaposliti i polaznike ovoga tečaja za praktikante – volontere. Primjerice, osobe koje su na ovaj način obučene za praktičan rad na održavanju goleme strukture jednog objekta, poput ovog doma koji se prostire na 17.000 četvornih metara, više ne treba dodatno obučavati kada stupe u stalni radni odnos, kao što je to često bio

slučaj prilikom prijašnjih zapošljavanja radnika izravno nakon završenog školskog osposobljavanja«, rekao je direktor Gerontološkog centra u Subotici **Nenad Ivanišević**, koji je skupa sa **Zlatkom Panićem**, direktorom subotičke filijale NZS, polaznicima tečaja za praktikante – volontere na poslovima u Domu za starije osobe »Dudova šuma«, uručio certifikate o završenom tečaju osposobljenosti za obavljanje određene vrste stručnih poslova.

Zlatko Panić, direktor subotičke filijale NSZ

»Vjerujem kako će ovaj projekt pridonijeti većem efektu budućeg zaposlenja svih deset volontera koji su sudjelovali u njemu i da će

Nenad Ivanišević otvara ceremoniju dodjele certifikata

barem 5-6 polaznika vrlo brzo pronaći trajnije zaposlenje. Nacionalna služba za zapošljavanje ima širok krug partnera s kojima uspješno surađuje i na ovaj način se realizira praktično stjecanje radnog iskustva osoba koje ga u najvećoj mjeri nemaju prilikom prijave na našu evidenciju. Istaknuo bih primjer Gerontološkog centra, s kojim imamo višegodišnju suradnju na sličnim projektima, kao primjer koji bi trebale slijediti i druge ustanove i poduzeća. Ožujak je inače vrijeme kada započinje i još nekoliko sličnih projekata koje NSZ organizira za osobe koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih, a uskoro bi se trebao otvoriti i 'Klub za traženje posla', mjesto na kojemu će se, uz suvremenu informatičku opremu, znatno lakše moći pristupiti informacijama u svezi s traženjem posla.«

20. ožujka 2009.

Ljiljana Kujundžić-Ivanković,
organizatorica obrazovanja odraslih
u subotičkoj filijali NSZ

»Prošle kalendarske godine Gerontološki centar u Subotici se obratio našoj filijali Nacionalne službe za zapošljavanja sa zahtjevom da se financira radna praksa mladih stručnih osoba na polju određenih poslova usko vezanih uz njihove potrebe. U skladu s našim mogućnostima uspjeli smo uključiti u ovaj program ukupno deset praktikanata – volontera i omogućili im uključivanje u rad Gerontološkog centra, konkretno u domu 'Dudova šuma'. Njihova obuka je podrazumijevala prvenstveno stjecanje prakse, ali po posebno predviđenom programu koji je Gerontološki centar sačinio za njih. Bilo je vrlo zanimljivih programa, kako za specifične zanatlijske poslove na održavanju objekta, tako i za djelatnike koji rade na informatičkoj obradi

podataka infocentra koji se specijalizirano bavi pružanjem pomoći osobama s invaliditetom. Svi polaznici ovoga šestomjesečnog tečaja su s uspjehom prošli obuku, zahvaljujući i pomoći svojih stručnih mentora, za što su dobili i ovaj certifikat kojim mogu dokazati radno iskustvo na poslovima koje su ovdje obavljali i, vjerujemo, mnogo lakše pronaći put do zaposlenja.«

Zlatko Gabrić, stolar

»Imam dvadeset godina i proveo sam u ovoj ustanovi proteklih šest mjeseci na stolarskim poslovima održavanja doma 'Dudova šuma'. Po struci sam VKV stolar i javio sam se na ovaj tečaj koji je raspisala NSZ, bili smo pozvani na razgovor u Gerontološki centar i tako je otpočela šestomjesečna praksa. Radno je vrijeme bilo u prijeponednevnim satima, od 7 do 14 sati, što mi je iznimno odgovaralo jer sam u slobodno vrijeme i glazbenik. Rad je bio timski i bez obzira što sam stolar, imao sam prilike raditi i tokarske ili drvodeljske poslove. Specifičnost ove vrste posla ogledala se u svakodnevnom kontaktu sa stanarima doma i nužnoj dozi strpljenja u ophođenju s njima, osobito za vrijeme obavljanja popravaka u njihovim sobama i mjestima gdje

tijekom dana obitavaju. Osobito sam zahvalan i svome mentoru *Srdanu Baraku*, šefu održavanja u Gerontološkom centru, koji mi je puno pomogao u svakodnevnom radu.«

Vlada Ivković Ivandekić, kuhar

»S obzirom da sam prijavljen na evidenciju NSZ, pozvali su me i prihvatio sam ovu polugodišnju praksu u Gerontološkom centru. Jako sam zadovoljan provedenim radnim vremenom u kuhinji ove ustanove, mnogo sam naučio, jer

sam prošle godine završio srednju školu i nisam imao nikakvog radnog iskustva. Za vrijeme radnog vremena sudjelovao sam u pripremanju ručka za potrebe ne samo ovoga doma, nego i drugih domova u gradu, kao i dnevnih klubova. Nastavit ću se i dalje prijavljivati na natječaje za posao, ali sada s dokazom o praktičnom radnom iskustvu u struci.«

Ivana Mezei, odgojiteljica

»Završila sam Višu pedagošku školu, smjer odgojiteljica, i proteklih sam šest mjeseci radila kao praktikantica – domaćica kluba u gerontološkom domu. Moja je zadaća bila baviti se planom i programom aktivnosti koje se odvijaju u klubovima. Između ostaloga organizirala sam

razne sekcije, a kako sam zamjenjivala kolegicu na bolovanju, imala sam prigodu samostalno raditi tri mjeseca, no kad god je trebalo pomogle su mi druge voditeljice i domaćice. Za vrijeme studiranja imala sam praktičan rad s djecom, a sada sam se našla u okruženju starijih osoba i mogu reći kako postoji velika sličnost u radu i tretmanu. Ipak, potrebna je znatno veća doza razumijevanja i strpljenja s obzirom na njihovu osjetljivost. Smatram ovo iskustvo dragocjenim i nisam požalila zbog prijave na ovu volontersku praksu.«

Zlatko Panić uručuje certifikat Ivani Mezei

U tijeku je revizija ekološkog plana Subotice

Novo područje – prostorno planiranje

Subotica je bila prvi grad u Srbiji s urađenim Lokalnim ekološkim akcijskim planom (LEAP) s ciljem da se identificiraju glavni ekološki problemi * Udruga za prirodnu hranu »Teras« inicirala je izradu prvog ekološkog plana * U sljedećem razdoblju predviđen je obilazak svih mjesnih zajednica, održavanje tribina, kao i javna rasprava o novom LEAP-u

U našem je gradu počela izrada novog Lokalnog ekološkog akcijskog plana. To podrazumijeva ocjenu aktualnosti postojećih podataka, efekt realiziranih aktiv-

lja probleme koji se tiču svih Subotičana, jer se odnose na njihovo zdravlje i okolinu», objašnjava članica Gradskog vijeća za komunalije i ekologiju Suzana Dulić. Subotica je bila prvi grad u Srbiji koji je izradio LEAP s ciljem da se identificiraju glavni ekološki problemi. Dokument je donesen 2003. godine i jedini je dokument koji prikazuje presjek stanja životnog okoliša. »Moram reći kako je sreća da Subotica ima nekoliko ekoloških nevladinih organizacije koje su aktivne na razini Srbije. Tu prvenstveno mislim na 'Teras' i Centar za ekologiju i održivi razvoj 'Cekora'. Mi smo, kao ured 'Cekora' iz Subotice, sudjelovali u izradi Strategije zaštite životnog okoliša u Subotici. Tražit ćemo da LEAP postane postane aktivan dokument, u smislu da postane aktivan čimbenik u drugim strategijama, poput Strategije za promet ili energetiku. Uzimamo u obzir da se LEAP provodi u strategiji otpada za Suboticu, pa u pristupu poljoprivredi, turizmu i drugim područjima. LEAP treba postati strateški dokument, koji će predviđati izradu drugih strategija za Suboticu. To treba biti aktivan i obavezujući dokument, koji bi u budućnosti mogao utjecati na lokalne strate-

gije vezane uz energiju i transport. LEAP je lista jasno definiranih akcija za rješavanje najvažnijih problema životnog okoliša, a kao 'živ' dokument dopunjava se ovisno o aktualnim događanjima. Paralelno s radom LEAP tima planiraju se i prateće aktivnosti, kao što su – organiziranje tribina po različitim oblastima, anketno istraživanje čiji će rezultati utjecati na određivanje akcijskog plana i prioriteta«, kaže koordinator za civilni sektor u Lokalnom ekološkom planu Subotice Zvezdan Kalmar. Udruga za prirodnu hranu »Teras« inicirala je izradu prvog ekološkog plana. Predstavnici gradske uprave kažu kako je ekološkom dokumentu dodana i nova oblast koja se odnosi na prostorno planiranje, tako da sada ima deset timova koji trebaju utvrditi stanje životnog okoliša. »Kao i svaki drugi dokument, LEAP je živ dokument, mnogo štošta se dogodilo u ovih 10 godina i možemo reći kako je Teras inicirao izradu prvog LEAP-a 1999. godine. Dvije je godine trajala njegova izrada i on je 2003. usvojen u lokalnoj skupštini. U tom se razdoblju mnogo toga dogodilo, podaci o stanju životnog okoliša su promijenjeni, mnoge tvornice ne rade, pojavili su se neki novi zagađivači. Zbog svega toga odlučili smo

uraditi reviziju dokumenta i prvi smo u zemlji taj posao započeli«, kaže koordinatorica za ekološko informiranje Snježana Mitrović. U Akcijskom planu ekonomskog razvoja Subotice LEAP je uvršten

Suzana Dulić

nosti i proširenja obrađenih područja, kao i ugradnju novih. »LEAP živi četiri godine i mi smo sada оформili povjerenstva, koja će obaviti reviziju dokumenta po oblastima. Tako ćemo imati nove podatke i novi suvremeniji pristup očuvanju životnog okoliša. Lokalni ekološki akcijski plan predstav-

Snježana Mitrović

kao strateški dokument. Revizija Lokalnog ekološkog plana treba se završiti do kraja godine. U sljedećem razdoblju predviđen je obilazak svih mjesnih zajednica, održavanje tribina, kao i javna rasprava o novom LEAP-u.

Sandra Iršević

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Uskoro susret gradonačelnika Subotice i Zagreba

Nakon lokalnih izbora, koji će početkom travnja biti održani u Zagrebu, gradonačelnik Zagreba *Milan Bandić* posjetit će Suboticu ili će izaslanstvo Subotice otputovati u Zagreb, najavio je u ponedjeljak, 16. ožujka, na brifingu za novinare gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić*.

Na brifingu je najavljena i mogućnost posjeta veleposlanika SAD u Beogradu *Cameron Munter*. U okviru akcije »Očistimo Srbiju« veleposlanik Cameron Munter posjetit će 21. ožujka Suboticu zajedno s resornim ministrom *Oliverom Dulićem*.

Također je rečeno kako će gradonačelnici Subotice i Novog Sada, *Saša Vučinić* i *Igor Pavličić*, biti domaćini prilikom posjeta gradonačelnika Budimpešte dr. *Gábor Demszky* 24. će ožujka posjetiti Novi Sad, a 25. ožujka Suboticu. Prema riječima *Saše Vučinića*, prigodom ovog susreta službeno će se razgovarati o suradnji dvaju gradova, a u Subotici će biti organizirana i promocija knjige dr. *Gábora Demszkog*.

M. T.

Obuka za početnike u biznisu

Republička agencija za razvoj malih i srednjih poduzeća i poduzetništva »SMER«, u Subotici s mrežom regionalnih agencija i uredima poziva sve zainteresirane da se prijave na obuke za početnike u biznisu. Obuke za početnike u biznisu traju tri dana, sadrže treninge iz područja razvoja i testiranja poslovnih planova, izrade biznis plana, pravnog okvira i procedure za registraciju, kao i obuku za popunjavanje prijave za kredit za početnike bez hipoteke i za start up kredit za poduzetnike i pravne osobe.

Zainteresirani za obuku trebaju se javiti u Regionalni centar za razvoj MSPP u Subotici (Trg cara Jovana Nenada br. 15 ili na telefon 024/554-107).

M. T.

Promocija »Nacionalnog galopa«

»Posljednja dva dana svibnja i 1. lipnja na glasovitom peštanskom Hösök téru (Trgu heroja) bit će održan drugi po redu 'Nacionalni galop' (Nemzeti vagta), velika manifestacija promocije konjičke kulture i svojevrtni nacionalni podsjetnik modernije mađarske povijesti. Kao što, primjerice, španjolska Pamplona ima tradicionalnu utrku bikova na svojim ulicama, Venezia nezaboravni maskenbal, ili Rio de Janiero karneval, Budimpešta želi od ove manifestacije napraviti vlastiti brand, kojim će svoju veliku konjičku tradiciju predstaviti svijetu«, rekao je *Péter Geszti*, kreativni direktor ove manifestacije na njezinom predstavljanju u utorak, 17. ožujka, u atriju caffè pizzerije Boss u Subotici. Na prigodnoj pressici predstavnicima medija obratio se i voditelj sekcije za Vojvodinu *Gyula Horváth*, a skup je pozdravio i generalni konzul Republike Mađarske u Subotici *Ferenc Nagy*.

D. P.

Klub za traženje posla

Subotička filijala Nacionalne službe za zapošljavanje otvorila je u ponedjeljak, 16. ožujka, Klub za traženje posla sa sjedištem na VIII. katu u zgradi Nove općine u Subotici. Polaznici koji budu odabrani prema utvrđenim kriterijima imat će višetjednu obuku za stjecanje i razvoj socijalnih vještina neophodnih za traženje posla. Na usluzi će im biti maksimalne tehničke pogodnosti i suvremena računalna oprema, uz kontinuirani pristup internetu, kao i svim potrebnim informacijama u smjeru pronalazjenja potencijalnog zaposlenja. Rad Kluba vodit će njegov voditelj, zadužen za stručnu pomoć i podršku polaznicima ovoga projekta.

D. P.

Sastanak za roditelje budućih srednjoškolaca

Snamjerom informiranja roditelja i učenika, Udruga »Naša djeca« organizira 24. ožujka sastanak za buduće srednjoškolce. Sastanak će biti održan u Velikoj vijećnici Gradske kuće, a početak je u 19,30. Zainteresirani će se tom prigodom moći informirati iz prve ruke o svim mogućnostima u Subotici. Na tom će sastanku biti predstavnici Hrvatskog akademskog društva, Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, zamjenik gradonačelnika Subotice i nekoliko učenika koji sada pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u subotičkoj Gimnaziji. Okupljenima će biti predstavljeno što će predstojeće školske godine, kada je riječ o odjelima na hrvatskom jeziku, biti ponuđeno budućim srednjoškolcima u Subotici.

D. D.

Preregistracija gazdinstava

Registracija poljoprivrednih gazdinstava, iako je do isteka roka, 31. ožujka, ostalo još desetak dana, veoma je slaba. Prema saznanjima iz lokalne samouprave, mnoga gazdinstva odnjeravaju ponude koje država nudi u uredbama za raspodjelu agrarnog proračuna. Očekivanja da će Ministarstvo poljoprivrede ponuditi povoljne aranžmane za sva registrirana gazdinstva (bez prijave u PIO fond) obistinila su se najavom kratkoročnih i dugoročnih kredita. Najavljene kamate od 5 posto za kratkoročne i 4,5 posto za dugoročne kredite bit će dodatni motiv za ubrzani upis u u registar gazdinstava.

Ž. V.

Mogućnosti sanacije Paličkog i Ludaškog jezera

Tribina o suvremenim tehnikama restauracije eutrofiziranih (opterećenih organskim i neorganskim solima) jezera i akumulacija s posebnim osvrtom na iskustva u njihovoj primjeni u Srbiji održati će se u četvrtak, 26. ožujka s početkom u 18 sati u velikoj dvorani Saveza strukovnih društava i udruga, ulica Matije Korvina broj 9 (stara Engelsova). Gosti tribine su dr. *Miroslav Nikčević*, dr. *Aleksandar Hegediš* i dr. *Tomislav Grozdić* iz Instituta za multidisciplinarna istraživanja iz Beograda. Tribinu će voditi biolog dr. *Gabor Mesaroš*.

Na tribini će se javnost na popularan i razumljiv način upoznati s trenutnim trendovima u svijetu i kod nas na planu restauracije eutrofiziranih jezera. Izlagači će se osvrnuti na neke od uspješno realiziranih programa popravljavanja stanja vode i životnih zajednica u jezerima i akumulacijama u Srbiji, a izložiti će se i razmišljanja o mogućnostima sanacije Paličkog i Ludaškog jezera.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja Projekta: »BUNARSKO VODOCRPILIŠTE B-9/II/09 na VODOCRPILIŠTU II.« čija se realizacija planira na kat. čestici 14721/4 K.O. Novi grad grada Subotica.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 20. 3. do 6. 4. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u roku od 15 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnoga objekta na okoliš, ovom mjerodavnom tijelu.

U organizaciji KPZH »Šokadija« i HBKUD »Lemeš« Dramska večer u Sonti

SONTA – KPZH »Šokadija« organizirat će u Sonti dramsku večer u subotu 21. ožujka. Uz dramsku sekciju »Šokadije«, koja će izvesti predstavu »I knez je pofalijo«, gledateljstvu će se predstaviti i gosti iz Svetozara Miletića, dramska sekcija HBKUD »Lemeš«, jednočinkom »U gostima«. Dramska večer bit će održana u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti, s početkom u 19 sati.

I. A.

Mjesna organizacija DSHV-a u Vajskoj Danas godišnja skupština

Godišnja skupština Mjesne organizacije DSHV-a Vajska bit će održana 20. ožujka u 20 sati u tamošnjem Vatrogasnom domu.

P. P.

Uskršnji koncert u Baču Nastup zbora i tramburaša

BAČ – Uskršnji koncert gradskog zbora »Neven« iz Bača u ovom će gradu biti održan 20. travnja. Uz stalne goste – Kamerni hor »Zvony« iz Selenče – gosti ovog tradicionalnog koncerta bit će i »Tamburaši s Mostonge«, odnosno članovi tamburaške sekcije HKUPD »Mostonga iz Bača. Ovim koncertom HKUPD »Mostonga« Bač i gradski zbor »Neven« Bač započinju, nadaju se i u »Mostongi« i u »Nevenu«, dugo-trajnu i uspješnu suradnju.

S. Č.

Primanje za predstavnike udruga Gibarčani i Šokačka grana kod župana Bubala

OSIJEK – Župan osječko-baranjski *Krešimir Bubalo* priredio je u ponedjeljak 16. ožujka, primanje za predstavnike udruge Šokačka grana i Zavičajne udruge Gibarac sa sjedištem u Osijeku. Tom je prigodom

izrazio zadovoljstvo djelovanjem ovih udruga i obećao potporu tako neophodnu za realizaciju planiranih programa. Pohvalio je Šokce da su dali svoj pečat Osijeku i cijeloj županiji i ostvarili niz zapaženih nastupa u čitavoj regiji, dakle u Slavoniji i Baranji, Vojvodini, Mađarskoj te Bosni i Hercegovini.

S. Ž.

Forum žena DSHV-a u Somboru nastavio organiziranje predavanja sa zdravstvenim temama

Povišen krvni tlak

SOMBOR – Hipertenzija, odnosno povišen krvni tlak, bila je tema drugog medicinskog predavanja dr. *Marije Mandić* održanog u Hrvatskom domu u Somboru 16. ožujka. Predavačica je govorila o uzrocima povišenog krvnog tlaka, o njegovu štetnom djelovanju, o njegovu mjerenju, preciznosti aparata za mjerenje krvnog tlaka, simptomima, posljedicama, statistikama, kao i o njegovu liječenju. Predavanja organizira Forum žena DSHV-a Podružnice Sombor, a predsjednica *Vesna Čuvardić* je nazočne pozvala i na sljedeće, posljednje medicinsko predavanje, kada će biti riječi o gojaznosti. Da je tema prošlog ponedjeljka bila interesantna i zanimljiva, pokazala su brojna pitanja na kraju predavanja.

Z. G.

Završetak radova na Glavnoj ulici u Somboru Popločavaju se posljednji četvorni metri

SOMBOR – Ovih će dana ekipe »Sombor putova« završiti posljednje četvorne metre popločavanja Glavne ulice. Gradonačelnik Sombora mr. *Dušan Jović* izjavio je na konferenciji za novinare kako će Gradsko vijeće na sljedećoj sjednici prezentirati pravilnik o Glavnoj ulici. Pravila će biti vrlo rigorozna, neće biti nikakvog prometa, a u suradnji s policijom bit će sankcionirani svi oni koji se ne pridržavaju tih pravila. Pravilnikom o ovoj ulici definira se i pravilnik o funkcioniranju komunalnog reda. Radnici JKP »Čistoća« će svakodnevno odnositi otpad, a za ovu je namjenu nabavljeno novo vozilo. Postavljeno je i deset novih kontejnera za odlaganje papira i PET ambalaže.

Direktor JKP »Čistoća« *Andrija Penzeš* izjavio je kako će se ovih dana nastaviti s ozelenjivanjem Glavne ulice i da će početi realizacija projekta »Katastar i revitalizacija somborskog zelenila«. Oformljen je tim koji će obilaziti sve somborske ulice, registrirati stanje i lokaciju zelenila, te će se poduzimati određene mjere u vidu rekultiviranja komplotnih ulica, sanitarne sječe, liječenja i drugih agrotehničkih mjera.

Z. G.

Na inicijativu skupine građana u Bačkom Bregu Osnovana Udruga »Ante Jakšić«

BAČKI BREG – Na inicijativu skupine Hrvata iz Bačkog Brega u nedjelju, 15. ožujka, osnovana je Udruga Hrvata Šokaca za njegovanje baštine i starih zanata »Ante Jakšić«. Udruga, osim Šokaca iz Bačkog Brega, okuplja i Gorjane koji žive u susjednom selu Kolutu.

»Na osnivačkoj skupštini, koja je u Domu kulture u Bačkom Bregu okupila 40-ak stanovnika ovih dvaju sela, izabrano je vodstvo Udruge i odlučeno kako će privremeno mjesto okupljanja članova biti dvorana župnog ureda u Bačkom Bregu. Udruga je osnovana kako bi promicala kulturu i povijest starih i već pomalo zaboravljenih zanata ovog kraja«, rekao je za HR predsjednik novoosnovane udruge *Željko Kolar*.

M. T.

Održani izbori za savjete MZ u Općini Apatin

DSHV i DS najavili poslijeizbornu koaliciju u Sonti

Najmanja izlaznost u općinskom središtu, najveća u Svilojevu

U nedjelju, 15. ožujka, održani su izbori za članove savjeta mjesnih zajednica u Općini Apatin. Osim u Kupusini i Svilojevu, ubilježena je relativno mala izlaznost, od 31 posto u Apatinu, do 37 posto u Sonti i Prigrevici, što je znatno manje nego na lanskim predsjedničkim i parlamentarnim izborima.

U Apatinu je na izbore izašlo 31,38 posto birača. Najviše glasova dobili su kandidati s liste Dr. Živorad Smiljanić – Socijalistička partija Srbije, 51,68 posto, druga je lista Demokratske stranke s 25,58 posto. Na izborima za Savjet MZ Sonta, od upisanih 4318, glasovala su 1603 birača, odnosno 37,12 posto. Najviše glasova dobili su kandidati s liste Dr. Živorad Smiljanić-Socijalistička partija Srbije. Za socijaliste je glasovalo 486 birača, odnosno 30,32 posto, za Demokratski savez Hrvata u Vojvodini – Andrija Adin 474, odnosno 29,57 posto, za Demokratsku stranku Sonta 316, ili 19,71 posto, za Grupu građana – Antun Zlatar 139, ili 8,67 posto i za Srpsku radikalnu stranku – dr. Vojislav Šešelji – Dragan Popović 118 birača, odnosno 7,36 posto.

U Prigrevici je izlaznost bila 37,09 posto. Kandidati s liste Dr.

Živorad Smiljanić – Socijalistička partija Srbije dobili su 49,05 posto glasova, a vrijedi ubilježiti i 21,27 posto DS-a, što je neočekivano veliki uspjeh u ovom mjestu. U

postu. Najviše glasova dobila je Grupa građana – mr. Orčik Karolj – 49,13 posto. Kada je riječ o raspodjeli mandata u MZ Sonta, po pet mandata osvojili su Dr. Živorad

U stožeru DSHV-a

Kupusini, uz izlaznost od 51,54 posto, Grupa građana Za Kupusinu – Istvan Peter dobila je povjerenje 70,76 posto birača, a Grupa građana Za europsku Kupusinu – Kovač Deneš 27,07 posto. Na izborima za Savjet MZ Svilojevo zabilježena je najveća izlaznost u općini – 57,17

Smiljanić – Socijalistička partija Srbije i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini – Andrija Adin, tri mandata osvojila je Demokratska stranka Sonta i po jedan mandat Grupa građana – Antun Zlatar i Srpska radikalna stranka – dr. Vojislav Šešelji – Dragan Popović.

DSHV i DS već su najavili poslijeizbornu koaliciju.

»U ovoj predizbornoj kampanji radili smo naporno i to je dalo rezultata. Na prošlim izborima osvojili smo dva mandata, a poučeni iskustvom, za ove smo se pripremali drugačije. Ostvarili smo izravnu komunikaciju s pukom i to je rezultiralo osvajanjem pet mandata za novi saziv Savjeta. Uz tri mandata DS-a, s kojim smo postigli preliminarni dogovor o poslijeizbornoj koaliciji, imat ćemo većinu u novom Savjetu. Hvala svima koji su izašli na birališta, a osobito onima koji su nam dali svoj glas. Pred nama je teško razdoblje, ali, nadam se i dobra perspektiva, samo treba zasukati rukave i raditi u interesu Sonte«, kaže nam predsjednik MO DSHV-a Sonta Andrija Adin. »Ugodno me je iznenadila znatno veća izlaznost, nego što je bila na prošlim izborima za članove Savjeta. Naš pojačan rad na terenu dao je i rezultate. U prošlom sazivu Savjeta imali smo dva mandata, sada tri. U koaliciji s DSHV-om namjeravamo iskoristiti sve svoje resurse za boljitak života naših sumještana«, kaže za Hrvatsku riječ predsjednik MO DS-a Sonta Veljko Bačić.

Ivan Andrašić

DSHV u Stanišiću samostalno će izaći na predstojeće izbore za Mjesnu zajednicu

Kvalitetan program i jaka kampanja

Nositelj liste, koja će formalno nastupiti kao grupa građana, bit će predsjednik lokalnog Dobrovoljnog vatrogasnog društva Mladen Šalov

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini u Stanišiću će na predstojeće izbore za Mjesnu zajednicu izaći samostalno. Tako je odlučio Odbor Mjesne organizacije DSHV-a u Stanišiću na sastanku održanom 10. ožujka, budući da s lokalnim odborom Demokratske stranke nije postignut dogovor o zajedničkom sudjelovanju.

Kandidat za člana Savjeta MZ Stanišić bit će Mladen Šalov (1955.), poljoprivredni tehničar,

dopredsjednik Mjesne organizacije DSHV-a Stanišić i predsjednik Dobrovoljnog vatrogasnog društva u selu. Budući da je na posljednjim izborima za ulazak u Savjet MZ trebalo oko 100 glasova, a Hrvata u tom dijelu Stanišića (3. izborna mjesto) niti nema toliko, odlučeno je da lista nosi ime Mladena Šalova i da se kvalitetnim programom i jakim kampanjom osiguraju glasovi pripadnika svih nacionalnosti. Kampanja će biti pozitivna i vrlo aktivna, a dijelit će

se flajeri i razgovarati po principu »od kuće do kuće«. Inače, niti jedna stranka formalno nije prijavila svoju listu, već svi idu kao grupe građana, premda se zna tko stoji iza kojeg kandidata. Izbori će biti održani 5. travnja.

Mjesna organizacija DSHV-a također je odlučila dati punu potporu inicijativnom odboru za osnivanje Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« u Stanišiću, da se potpisuju pristupnice i daju potpisi za osnivanje, te da se

materijalno i organizacijski pomoćne pripremi osnivačke skupštine, koja će biti održana 26. ožujka 2009. godine u seoskom Domu kulture.

DSHV u Stanišiću nastavlja primanje mladih članova, a do konca svibnja bit će održana osnivačka skupština Mladeži DSHV-a Stanišić-Svetožar Miletić u suradnji s Predsjedništvom Mladeži DSHV-a u Subotici.

Savo Tadić

Monoštorci burno pozdravili predstavu Sonćana

Knez za šokačku dušu

*Dramska sekcija KPZH »Šokadija« iz Sonte predstavila se u Bačkom Monoštoru *
Predstavu su pozorno pratile sve generacije, »od 7 do 77«*

Poslije sudjelovanja na festivalu pučke drame u Hercegovcu, dramska sekcija Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« predstavom »I knez je pofalijo« imala je nastup 14. ožujka u Bačkom Monoštoru.

U velikoj dvorani mjesnog Doma kulture okupilo se stotinjak gledatelja među kojima i tridesetak djece, članova dramske sekcije monoštorske osnovne škole. Predstavu su pratili s pažnjom, povremeno je prekidajući pljeskom. Pljesak je, opet, nadahnjivao glumce, koji su, dajući svoj maksimum, priuštiti Monoštorcima večer za pamćenje. Svaka pojava *Maje Andrašić, Mate Zeca ili Roberta Lukića* na sceni bila je popraćena glasnim smijehom i pljeskom. Velike simpatije nazočnih baka osvojila je *Ivana Tadijan* tumačeći lik udavače, toliko odane svojoj životnoj ljubavi. Najbolje priznanje *Viktoru Feheru* bili su komentari tih istih baka: »Vidi ga, i moj dada je uvek bijo taki bisan i bandoglav«.

»U Monoštoru volimo nastupati, vidjeli ste koliko su se gledatelji saživjeli s predstavom. Zbog brojnih obveza, kako naših, tako i KUDH-a 'Bodrog', tek sada smo uspjeli odigrati predstavu u Monoštoru. U budućem

Detalj iz predstave

razdoblju prioritet će nam biti nastupi, jer jedna izvedena predstava vrijedi nam više nego deset proba, a mi se pripremamo za nekoliko najavljenih značajnih gostovanja ove jeseni. Svakim novim izvođenjem predstava zrije, oplemenjuje se, glumci postaju sve opušteniji, a samim tim i sigurniji. Nekoliko poziva već imamo, a očekujemo da će ih biti još. Nećemo se ograničiti samo na nastupe u mjestima naseljenim Šokcima, namjeravamo i drugima pokazati svoje umijeće, a prije svega svo bogatstvo naše

šokačke ikavice. Neka svi vide kako se međusobno itekako možemo razumjeti, koliko nas naše različitosti obogaćuju, i neka nas upravo te različitosti vežu u jedan bogati buket naših vojvodanskih osobitosti«, kaže autor i redatelj predstave *Ivan Andrašić*.

Gosti su ispraćeni riječima – dodite nam i s novom predstavom!

»Hvala Sonćanima za prekrasnu večer. Gledali smo puno predstava, čak i profesionalnih, međutim, stječe se dojam kako ovu nismo gledali, nego smo u njoj sudjelovali. Od samog početka, od prvih riječi 'naše lipe ikavice', osjetio se jak fluid između pozornice i gledališta i, koliko poznajem svoje sumještane, najveće priznanje gostima su riječi jedne bake – 'gle, pa i kod nji je ko i kod nas'. Jedna izuzetno pitka radnja i glumačko umijeće svih na sceni, uz jako dobru svirku tamburaša, darovali su nam predstavu jako visoke razine. S pravom mogu reći, ovo je bila gluma Šokaca za šokačku dušu, jer prava šokačka duša najbolje će i osjetiti ono što Sonćani izvode na pozornici. Zato samo jedna poruka – Sonćani naprijed, vi ste srce bačke Šokadije!«, kazala je za Hrvatsku riječ predsjednica KUDH-a »Bodrog« *Marija Turkalj*.

A. I.

Slamarska sekcija i sekcija veza u HKPD »Đurđin«

Za kratko vrijeme zavidan uspjeh

S radom uskoro počinju i literarno-dramska i likovna sekcija, a mlade članove prima i tamburaška sekcija

Za nešto malo više od godinu dana postojanja, slamarska sekcija i sekcija veza Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Đurđin« bilježe zavidan uspjeh. Kao rezultat zajedničkog rada pedesetak članova udruge, koji skupa rade u ovim dvjema sekcijama, nastao je popriličan broj radova.

Ideja da se osnuju slamarska i sekcija veza u udruzi se pojavila prije malo više od godinu dana. Dobro je primljena među članstvom i s radom je počelo tridesetak ljubitelja rada sa slamom. U međuvremenu su se razvijali, te sudjeluju i na izložbama. Prvo sudjelovanje imali su 2008. godine na Uskrsnoj prodajnoj izložbi u organizaciji HKC-a »Bunjevačko kolo«, zatim je uslijedila Prvomajska izložba u suradnji s HKPD-om »Matija Gubec« iz Tavankuta, koja je bila postavljena u restoranu »Nova brazda« u Đurđinu, u povodu proštenja

u crkvi sv. Josipa Radnika. Da su i sami dovoljno jaki, pokazali su organizirajući samostalnu izložbu u »Sali kod Zvonka« u Starom Žedniku, gdje su u programu pripremljenom za tu prigodu sudjelovali i članovi folklorne sekcije HKPD-a »Đurđin«. Koncem prošle godine sudjelovali su

i na prodajnoj Božićno-novogodišnjoj izložbi održanoj u »Bunjevačkom kolu«.

Ove dvije sekcije vodi *Marija Vidaković*, koja se i sama bavi vezom – šlinganjem i radom u tehnici slame. Iako su članice sekcije većinom žene u zrelih godinama, imaju puno strpljenja za poduku mladih koji imaju želju nešto naučiti. Stoga su zajedničkim snagama mlade i starije članice potpomogle organizaciju Prela u Đurđinu.

U HKPD-u »Đurđin« uskoro s radom počinju i literarno-dramska i likovna sekcija. Ove su dvije sekcije do sada bile pristupačne samo školskoj djeci, a od sada će se u njih moći učlanjivati i stariji. Tamburaška sekcija također prima nove mlade članove

Verica Kujundžić

Smotra tamburaških orkestara regije

Osječani uspješni domaćini

Smotra pokazala kako se tamburicom uspješno bave europski, pa i svjetski glazbenici

Prošloga je vikenda Osijek bio domaćinom Druge međunarodne smotre tamburaških orkestara regije a nastupili su domaćini smotre, TO Osječko-baranjske županije, TO Gradišćanskih Hrvata iz Austrije, TO Brač – Stydenka iz Češke, TO HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, TO Kampa mladih Europe, Mandolinski orkestar iz Makarske i tamburaši Prve privatne tamburaške škole Batorek iz Osijeka.

»Mi Slavonci volimo se hvaliti kako je tambura naš instrument«, rekao je domaćin smotre, prof. Domagoj Jukić, inače dirigent Tamburaškog orkestra Osječko-baranjske županije, »no već je prva smotra prošle godine u Osijeku pokazala kako se njome uspješno bave europski, pa i svjetski glazbenici i da odlično zvuči u rukama mladih izvođača, pa su me ugodno iznenadili tamburaši iz Slovenije a odmah poslije njih i Makedonci, jer, priznat ćete, naši su stereotipi vezani za njihovu glazbu posve drukčiji.«

Na upit što očekuje od ove, druge smotre, prof. Jukić je naglasio,

Tamburaški orkestar HKC »Bunjevačko kolo« u Osijeku

prije svega, bolje upoznavanje, prijateljstvo i druženje uz tamburu i mladih i starijih, pa i djece kojih je sve više, a i doživjeti nove glazbene trenutke sa sve više motiva za proučavanje i spajanje svega onoga što do sada nije spojeno i na području instrumentalne ali i vokalno-instrumentalne glazbe, jer neki će orkestri ovdje predstaviti i svoje vokalne snage.

U Osijeku je nastupio i TO HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, a s Mirom Temunović, glazbenom pedagoginjom i voditeljicom orkestra razgovarali smo baš prije

nastupa. »Iznimno mi je drago što smo večeras u Osijeku u društvu renomiranih tamburaških orkestara. Već četiri godine vodim orkestar HKC Bunjevačko kolo i sve mlade tamburaške nade prođu kroz ovaj orkestar, a za večeras smo spremili pomalo klasičan repertoar. Odabrali smo za početak skladbu Josipa Andrića 'Tambura Paje Kolarića', što je za nas osobno veliki izazov, jer dolazimo u Osijek, grad tambure, grad Paje Kolarića, grad koji s tamburom živi stoljećima i u kojemu je Festival tamburaške glazbe već navršio

70-u. Potom ćemo izvesti Cigansku svitu od Bernaua u tri stava, a za kraj smo ostavili nešto što je karakteristično za nas sa sjevera Bačke, kompoziciju Edit-valcera Pere Tumbasa Haje, najpoznatijeg subotičkog tamburaša i to je zapravo praižvedba.«

Zamijetili smo i Stipana Jaramazovića, koji je nastupio s europskim orkestrom mladih. Prvi se put pojavio kao dirigent na tamburaškoj sceni a dirigirao je mladim tamburašima iz nekoliko europskih zemalja.

Tamburaši su ponovno oduševili Osječane, pa nas je to sjetilo na lijepu praksu zagrebačke Šokadije da već godinama u Lisinskom okupi stotinu tamburaša. Prof. Jukić nam se pohvalio kako je prije dvije godine u Lisinskom nastupio gotovo cijeli orkestar Osječko-baranjske županije, a prošle je godine šansa pružena i drugim hrvatskim krajevima, no ove je godine u tijeku projekt u kojemu će ponovno sudjelovati dosta Slavonaca, a nakon Lisinskog na redu je i Beč.

Slavko Žebić

Drugi rođendan vokalne skupine iz Osijeka

Druge i prijateljice

»Druge«, ženska vokalna skupina iz Osijeka koja bilježi tek drugi rođendan, imale su još jedan značajan događaj – prvi samostalni koncert, ili bolje rečeno dva koncerta, jer dva su puta napunile dvoranu Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića u Osijeku.

Ovaj, koji su održale sredinom ožujka, nije njihov prvi nastup pred zahtjevnom osječkom publikom, jer godinama su cure igrale i pjevale u HKUD-u »Željezničar« u Osijeku, jedno su vrijeme nastupale pod logom Udruge »Šokačka grana«, okušale se i na hrvatskoj glazbenoj sceni i s »Prvom ligom« iz Osijeka na prošlogodišnjoj DORI osvojile vrlo visoko 4. mjesto, a s Tamburaškom su ško-

lom »Batorek« nastupale diljem Hrvatske i diljem Europe.

»Druge« su snimile i svoj samostalni božićni spot, s grupom osječkih glazbenika i prvi CD, a milozvučnim su pjevanjem uveličale mnoge svečanosti, od otvaranja sajamskih priredbi do

svečanih sjednica u gradu i županiji. »Druge« su svojim umijećem, vizurama i glazbom, tim univerzalnim a možda i najznačajnijim kreativnim instrumentom, dale svoj obol kulturnim i turističkim manifestacijama u gradu i županiji, pa su prepoznate kao takve i rado

ih podupiru. No, ovo je tek drugi rođendan, a pred njima je blistava budućnost.

»Drugama« su na osječkoj glazbenoj sceni i na tim prvim samostalnim koncertima pomogle brojne prijateljice: poznata riječka vokalna grupa »Rivers«, ženska vokalna skupina »Grlice« iz Svetog Martina na Muri, pjevačka skupina »Adlešičke kresnice« iz Slovenije, Plesni studio »Shine« i Vlatka Kopic – Tena s tamburašima i tamburašicama Tamburaške škole »Batorek« iz Osijeka.

»Druge« su zapalile osječki Donji Grad, a gromoglasni pljesak orio se dugo te noći obalama Drave.

S. Žebić

Ženska vokalna skupina »Druge«

Temeljem članka 49. stavak 3., sukladno odredbama članka 56. stavak 1. i 2. Odluke o uređenju i održavanju groblja i pokapanju (»Službeni list općine Subotica«, broj 13/98), Upravni odbor Javnog komunalnog poduzeća »Pogrebno« sa sjedištem u Subotici, Trg žrtava fašizma broj 1, na svojoj je 7. sjednici održanoj 13. ožujka 2009. godine donio sljedeću

O D L U K U

O OBAVJEŠTAVANJU KORISNIKA GROBNICA I OSOBA KOJE POLAŽU PRAVO NA KORIŠTENJE GROBNICE

za koje nije plaćena naknada za grobno mjesto nakon isteka obveznog roka počivanja u trajanju od 10 godina, odnosno nakon isteka produljenog roka počivanja u trajanju od 30 godina više od 3 (tri) godine neprekidno ili se grobnica ne održava, kako slijedi:

BAJSKO GROBLJE

R. br.	Prezime i ime korisnika grobnice	Adresa korisnika grobnice	Broj grobnice	Veličina grobnice	Naknada pl. do:
1.	Gazdag Pal	Kanjiža, Splitska aleja 74	I-0-6	4	2005
2.	Varga Tibor	Subotica, Ive Lole Ribara 6	I-10-8	4	2005
3.	Gazafi Stana	Subotica, Zapadni vinogradi 136	I-20-9	4	2005
4.	Antulić Mihajlo	Subotica, Nikole Tesle 85	I-28-16	4	2004
5.	Redler Margita	Subotica, Beogradski put 3	I-3-7	8	2001
6.	Bukvić Jelena	Subotica, Istočni vinogradi 4/b	I-33-3	4	2002
7.	Mukić Vojislav	Subotica, Kizur Ištvana 13	I-39-8	4	2003
8.	Mikac Jelena	Zagreb, Prilaz JNA 13	I-39-10	5	1993
9.	Nađ Marija	Subotica, Žarka Zrenjanina 46	I-39-11	4	2003
10.	Hoffmann Antun	B. R. Deutschland, 89231 NEU.ULM REUFTIER STR. 34/1	I-9-20	4	2005
11.	Njari Ištvan	Šupljak, Šupljak 251	II-14-11	4	2005
12.	Pap Mihajlo	Subotica, Bajski vinogradi 1	II-4-16	4	2003
13.	Mericar Jelena	Palić, Horgoški put 40	II-6-1	8	2005
14.	Horvat Antal i Fabian Ilona	Subotica, Triglavaska 8	III-1-11	4	2005
15.	Bogar Janoš i Bogar Katalin	Subotica, Moše Pijade 16	III-13-2	4	2004
16.	Roža Karolj	Čoka, Beogradska 16	III-14-8	4	2004
17.	Patarčić Josip	R Hrvatska, Zagreb, Milana Rešetara 42	III-15-2	4	2004
18.	Kopilović Stipan	Subotica, Bojanska 20	III-17-4	4	2004
19.	Lovaš Tereza	Subotica, Partizanskih baza 4	III-22-4	4	2004
20.	Varga Ana	Subotica, Bajmočka 88	III-25-5	4	2004
21.	Harangozo Vilmoš	Subotica, Subote Vrlića 2	III-27-1	4	2005
22.	Gubić Maria Šarlota	Subotica, Braće Majera 54	III-9-1	4	2005
23.	Šefčić Ivan i Šefčić Antun	Subotica, Tiha 17	IV-13-10	4	2002
24.	Saroz Ištvan	Subotica, Praška 64	IV-4-12	4	2003
25.	Mačković Antun	Subotica, Debarska 24	IV-6-1	4	2003
26.	Jurić Matild	Subotica, Bele Bartoka 7	IV-9-11	4	2003
27.	Nemeš Boz Margita	Subotica, Cara Lazara 3	IX/a-1-6	4	2004
28.	Kuti Tereza	Subotica, Rolana Romena 100	IX/b-4-4	4	2005
29.	Balaž Šandor	Subotica, Petra Drapšina 1	IX/d-3-5	4	2004
30.	Bircher Eržebet	Subotica, Đure Đakovića 11/10	IX/d-3-8	4	2004
31.	Vojnić Tunić Milenko	Subotica, Vrbaska 11	IX/e-3-1	4	2005
32.	Kekezović Stevan	Subotica, Krušedolska 51	V/a-1-4	4	1998
33.	Huska Marica	Subotica, Aleja Maršala Tita 20/8	V/b-2-9	4	2004
34.	Bukvić Etela	Subotica, Istočni vinogradi 7	V/b-5-8	4	2002
35.	Patarica Franjo	Subotica, Višegradaska 19	V/c-3-1	4	2003
36.	Vaš Irma	Subotica, Kozjačka 97	VI-10-20	4	2004
37.	Čapo Šandor i Čapo Amalija	R Hrvatska, Opatija, Maršala Tita 61	VI-13-3	4	2005
38.	Peić Bela	Subotica, Servo Mihalja 43/b	VI-13-8	4	2005
39.	Remeš Petar i Remeš Josip	Subotica, Koparska 24, Ivana Milutinovića 106	VI-15-22	4	2005
40.	Bajari Marija	Subotica, Rolana Romena 4	VI-16-3	4	2005
41.	Maronka Ileš	Subotica, Krapinska 19	VI-6-10	4	2003
42.	Tumbas Marga	Subotica, Bajski vinogradi 10	VII-12-10	4	2003
43.	Kiš Janoš	Subotica, Luke Botića 10/a	VII-3-14	4	2004

44.	Hebek Mihajlo	Subotica, Braće Radića 79/a	VII-6-18	4	2005
45.	Balog Marija	Subotica, Luke Botića 3	VII-7-3	4	2004
46.	Vig Ilona	Subotica, Borisa Kidriča 15	VIII-10-4	4	1998
47.	Kubina Julija	Kelebija, Edvarda Kardelja 103	VIII-15-18	4	2004
48.	Gubatović Mate	Subotica, Zapadne ugarnice 14	VIII-19-14	4	2005
49.	Remeš Etela i Fodor Rozalija	Subotica, Begejska 2 Subotica, Nade Dimić 38	VIII-6-8	4	2004
50.	Silva Rudolf	Subotica, Bajski vinogradi 121/c	XIII-1-3	4	2004
51.	Horvat M. Julijana	Subotica, Čavolj 5	XIII-5-7	4	2005
52.	Vojnić Antun i Vojnić Jelisaveta	Subotica, Bajski vinogradi 73/b	XIII-5-8	4	2005
53.	Tikvicki Julija	Subotica, Pesnička 15/17	XIII/N-9-5	4	2005

PALIĆKO GROBLJE

R. br.	Prezime i ime korisnika grobnice	Adresa korisnika grobnice	Broj grobnice	Veličina grobnice	Naknada pl. do:
1.	Vaci Jožef	Palić, Nova srednja 2	I-1-17	4	2005
2.	Kojnok Hajnalka	Palić, Dubrovačka 14/a	III-1-14	4	2003
3.	Sarvaš Horvat Silvia	Hajdukovo, Hajdukovo 419	IV-3-2	4	2005
4.	Tišić Julija	Palić, Horgoški put 67	V-1-9	4	2003
5.	Kovač Gizela	Palić, Kanjiški put 54	VI-0-24	4	2004
6.	Almaši Laslo	Subotica, Matka Vukovića 1	VI-10-2	4	2005
7.	Pelhe Bela	Palić, Salaši 162	VII-1-8	4	2003
8.	Hužvar Atila	Subotica, Grdelička 14	VII-2-13	4	2005
9.	Balog Laslo i Balog Ibolja	Subotica, Hajdukovo 473	VII-2-19	4	2004
10.	Stokić Miloš	Palić, Bratstva i jedinstva 18	II-4-4	4	2003

GROBLJE LUDOŠ

R. br.	Prezime i ime korisnika grobnice	Adresa korisnika grobnice	Broj grobnice	Veličina grobnice	Naknada pl. do:
1.	Njerš Jožef i Njerš Julija	Šupljak, Šupljak 469	I-10-4	4	1999
2.	Aladić Maćasne	Šupljak, Šupljak 276	I-11-5	4	1980
3.	Salai Katalin	Palić, Horgoški put 96	I-14-7	4	1981
4.	Miković Janoš	Šupljak, Šupljak 269	I-15-8	4	2005
5.	Kristin Maćaš	Šupljak, Šupljak 633	I-16-7	4	2002
6.	Kenjereš Istvan	Mali Pesak, Doža Đerđa 34	I-21-9	4	2004
7.	Salai Daniel	Šupljak, Šupljak 413	I-22-4	4	1984
	Tot Eržebet	Šupljak, Šupljak 104	I-3-3	4	2003
	Katona Gergelj i Lukač Julijana	Hajdukovo, Sarajevska 17	II-11-3	4	1998

Pozivaju se korisnici grobnica i osobe koja polažu pravo na korištenje navedenih grobnica da se u roku od 6 mjeseci od dana objavljivanja ove odluke u »Službenom listu grada Subotice« i u sredstvima lokalnog informiranja, odnosno lokalnom tisku, i to u listovima »7 nap«, »Dani« i »Hrvatska riječ«, tj. od dana zadnjeg objavljivanja, osobno jave u Javno komunalno poduzeće »Pogrebno«, u poslovne prostorije u sjedištu poduzeća, Trg žrtava fašizma broj 1, svakog radnog dana od 8 do 13 sati, s knjižicom za grobnicu, ili na telefon poduzeća 024/ 55 48 48.

Napominjemo da je Javno komunalno poduzeće »Pogrebno« prije objavljivanja ove Odluke nositelje prava korištenja na osnovi postojećih adresa u raspoloživoj grobnoj evidenciji pismenim putem pozivalo da izvrše uplatu naknade za rok poćivanja i da održavaju predmetne grobnice, uz ostavljen rok do 12. ožujka 2009. godine, zaključno, kao i da će Javno komunalno poduzeće »Pogrebno« i u sljedećem razdoblju neposredno, putem obavještenja na predmetnim grobnicama, pokušati stupiti u kontakt s nositeljima prava korištenja i osobama koje polažu pravo na korištenje, sve radi spravljenja evidencije o grobnicama s eventualnim dokazima o uplati.

Javno komunalno poduzeće »Pogrebno« unaprijed se ispričava nositeljima prava korištenja i osobama koja polažu pravo na korištenje grobnica za eventualne pogreške u raspoloživoj grobnoj evidenciji i poziva ih da obave prijepis prava korištenja grobnica na nasljednike, te dostave podatke o zadnjem ukupu obavljenom u gore navedene grobnice, kao i o promjenama adrese prebivališta nositelja prava korištenja.

Upozoravamo građane koji imaju pravo na korištenje grobnica navedenih u ovoj odluci da će Javno komunalno poduzeće »Pogrebno« predmetne grobnice, za koje se ne jave njihovi osnivači – nositelji prava korištenja grobnica, odnosno sve osobe koje polažu pravo na korištenje grobnice, po isteku roka od 6 (šest) mjeseci od zadnjeg objavljivanja ove odluke, proglasiti napuštenim temeljem kriterija i ovlasti sukladno odredbama članka 56. stavak 1. i 2. Odluke o uređenju i održavanju groblja i pokapanju grada Subotica.

Istodobno, upozoravamo da je Javno komunalno poduzeće »Pogrebno« ovlašteno napuštene grobnice urediti i predati na korištenje novim korisnicima, pri čemu dotadašnji osnivači i nositelji prava korištenja gube pravo grobnicu dalje koristiti.

Predsjednik Upravnog odbora, Javnog komunalnog poduzeća »Pogrebno«, Martin Bačić, dipl. pravnik, v. r.

Nema dugoročne strategije za rješavanje problema s mlijekom

Vruć krumpir u rukama proizvođača

U Ministarstvu poljoprivrede postignut džentlmenški dogovor s predstavnicima mljekara da se u sljedeća dva do tri mjeseca ne određuju kvote i ne smanjuje otkupna cijena mlijeka, izjavio je u Somboru pomoćnik ministra poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Slobodan Teofanov

Somborski je »Somboled« proizvođačima mlijeka odredio kvote koju su smanjene i do 30 posto, a proizvođači ne znaju što raditi s viškom mlijeka, te su se obratili predstavnicima lokalne samouprave. Sastanak, koji je održan u srijedu 11. ožujka, nije donio značajne pomake. Gradonačelnik Sombora *Dušan Jović* je na konferenciji za medije izjavio kako je ovo bio korektan sastanak na kojem je postignut dogovor da vodstvo Somboleđa preispita određene nepravilnosti na koje su ukazali mali proizvođači. Predstavnik Udruge malih proizvođača mlijeka *Radislav Karalić*, ocijenio je kako je veoma loša situacija u mljekarskoj industriji u Srbiji, a da je glavni krivac za to loša privatizacija.

Razjedinjenost malih proizvođača

»Naše su mljekare predane u ruke ljudima koji nemaju nikakve veze s mlijekom već samo s potrošačima. Ovi problemi su vruć krumpir koji nam je bačen u šaku, a nama je ponudemo da ga zadržimo, ili da ga bacimo. Na otkupnom mjestu smo dobili papir na kojem stoji napisano ime i količina mlijeka koju proizvođač može predati. Ne postoji nikakav pečat, potpis, niti obrazloženje. Tako se ne radi, a mi, nažalost, nemamo naše predstavnike, nikog tko bi nas zastupao u općini, jednostavno smo razjedinjeni«, rekao je Radislav Karalić na konferenciji za medije te je ukazao na problem kredita i kvota, koje svima trebaju biti jednake. On je zamjerio predstavnicima Somboleđa što se toga dana nisu pojavili pred novinarima na konferenciji za medije, te tako izbjegli suočavanje i odgovore na određena pitanja.

U petak, 13. ožujka, održan je sastanak na kojem su predstavnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede pokraj problema oko mljekarstva pokušali razriješiti krizne situacije u određenim poljoprivrednim poduzećima somborske općine. Na sastanku su sudjelovali ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede *Momčilo Mitrevski*, njegov pomoćnik *Slobodan Teofanov*, gradonačelnik Sombora *Dušan Jović*, potpredsjednik Skupštine Vojvodine *Siniša Lazić*, kao i predstavnici poljoprivrednih poduzeća i predstavnici proizvođača mlijeka. O problemima u svezi s proizvođačima mlijeka na konferenciji za medije govorio je Slobodan Teofanov. On je rekao kako je u Ministarstvu postignut

Na sastanku s proizvođačima mlijeka: Siniša Lazić, Dušan Jović i Momčilo Mitrevski

džentlmenški dogovor s predstavnicima mljekara, gdje je dogovoreno da se u sljedeća dva do tri mjeseca ne određuju kvote i ne smanjuje otkupna cijena mlijeka.

Rasteretiti tržište mlijeka u Vojvodini

»Dogovoreno je da se u dolazećem razdoblju mlijeko u prahu, koje proizvode mljekare, proda konditorskim industrijama, kako bi se oslobodila velika količina mlijeka koja trenutno postoji na našem tržištu, što izaziva krizu. S Ministarstvom za trgovinu, odnosno s relevantnim institucijama u državi pokušat ćemo dogovoriti smanjenje marži na mlijeko u maloprodajnim objektima, kako bi se smanjila i spustila cijena gotovog proizvoda, odnosno pasteriziranog

mlijeka, koja je u maloprodaji prilično visoka i samim tim se kupovna moć i potrošnja mlijeka smanjila. Osobito u dogovoru sa Somboledom vidimo i mogućnosti izvoza mlijeka na neka strana tržišta, a i ispunjeni su svi standardi kako bi se došlo do toga. Mislim kako bi se time rasteretilo tržište mlijeka u Vojvodini, a nekim mljekarama bi bila pružena šansa da uspiju na inozemnim tržištima«, rekao je Teofanov. On je izjavio kako će se u idućih pet do šest mjeseci riješiti problem mlijeka, ali da dugoročna strategija za rješavanje ovog problema ne postoji, jer je svjetska ekonomska kriza nepredvidiva.

Proizvođači mlijeka bili su zadovoljni činjenicom što su od prošlog petka ukinute kvote koje je određivao Somboled.

Z. Gorjanac

Prevazilaženje krize

»Dogovoreno je da se u dolazećem razdoblju mlijeko u prahu, koje proizvode mljekare, proda konditorskim industrijama, kako bi se oslobodila velika količina mlijeka koja trenutno postoji na našem tržištu, što izaziva krizu. S Ministarstvom za trgovinu, odnosno s relevantnim institucijama u državi pokušat ćemo dogovoriti smanjenje marži na mlijeko u maloprodajnim objektima, kako bi se smanjila i spustila cijena gotovog proizvoda, odnosno pasteriziranog mlijeka, koja je u maloprodaji prilično visoka i samim tim se kupovna moć i potrošnja mlijeka smanjila. Osobito u dogovoru sa Somboledom vidimo i mogućnosti izvoza mlijeka na neka strana tržišta«, rekao je Slobodan Teofanov

Vlada odobrila mjere za poticanje poljoprivredne proizvodnje

Sjetva nova, problemi stari

Bilo bi dobro da su poljoprivrednici već dobili novac putem kratkoročnih kredita za ulaganje u sjetvene radove, jer su džepovi poljoprivrednika potpuno prazni. Ove godine se u pripremi obradivih površina za sjetvu mnogo manje koristilo mineralno gnojivo nego prethodnih godina, što znači da će biti i manji prinosi, kaže predsjednik Skupštine Udruge poljoprivrednika Subotice Pavle Kujundžić

Piše: Zvonko Sarić

Pavle Kujundžić

Sjetveni radovi su u tijeku, od poljoprivrednika se kao i uvijek očekuje da zasiju obradive površine, a Vlada Republike Srbije usvojila je 13. ožujka Uredbu o utvrđivanju programa mjera za poticanje razvoja poljoprivredne proizvodnje kreditiranjem u 2009. godini. Ovom uredbom registriranim poljoprivrednim gazdinstvima bit će odobreni kratkoročni i dugoročni krediti.

Novi model kratkoročnih kredita pripremio je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u cilju da poljoprivrednici lakše nadvladaju trenutačnu besparicu i krizu i uspješno obave sjetvu, jer su sredstva iz kratkoročnih kredita namjenska za kupovinu repromaterijala i drugih sredstava. Značajno je i što će Ministarstvo zajedno s bankama ponuditi poljoprivrednicima i dugoročne kredite namijenjene za nabavu mehanizacije, podizanje zasada, pa do kupovine kvalitetne stoke.

Džepovi poljoprivrednika potpuno prazni

»Nažalost, ova uredba malo kasni. Bilo bi dobro da je usvojena u

veljači i da su poljoprivrednici već dobili novac putem kratkoročnih kredita za ulaganje u sjetvene radove, jer su džepovi poljoprivrednika potpuno prazni. Mi, poljoprivrednici, navikli smo raditi i sve površine će biti zasijane, ali je pitanje kakva će biti kvaliteta roda od ove sjetve, jer o kvaliteti sjetve ovisi kvaliteta žetve. Bit će velikih problema, prinosi će sigurno biti manji, jer se ove godine u pripremi obradivih površina za sjetvu mnogo manje koristilo mineralno gnojivo nego prethodnih godina, što znači da će biti i manji prinosi. Ostaje i pitanje hoće li se sjetva obaviti u optimalnim agro-rokovima, što ovisi o tome hoće li seljaci moći kupiti dovoljno nafte za obavljanje poslova u rokovima za sjetvu. Sjeme kukuruza i suncokreta još se može nabaviti na kredit, ali do nafte se ne može doći bez novca. Džepovi poljoprivrednika nisu ni 'poluprazni', ni 'polupuni', već su prazni i zbog toga je značajno odobravanje kratkoročnih kredita za kupovinu repromaterijala i drugih sredstava, što je omogućeno usvajanjem ove uredbe«, kaže predsjednik Skupštine Udruge poljoprivrednika Subotice Pavle Kujundžić.

Kod kratkoročnog kreditiranja poljoprivrednih gazdinstava karakteristično je što će kamate biti subvencionirane. Krediti će se odobravati u dinarima u iznosu od 50.000

do 70.000 dinara, a rok vraćanja kredita je do 12 mjeseci bez valutne klauzule. Kamata koju plaća korisnik je 5 posto, dok ostatak kamate plaća Ministarstvo poljoprivrede. Ovi kratkoročni krediti iznositi će oko 5,7 milijuna dinara, a novac će biti isplaćivan na osnovi dostavljenog računa banci za kupljenu robu.

Ove godine skuplja sjetva

Poslovna asocijacija poljoprivrednika Vojvodine objavila je kalkulacije troškova ulaganja po hektaru s optimalnom tehnikom za proizvodnju pšenice, kukuruza, suncokreta i soje. Prema tim kalkulacijama sjetva će biti skuplja od prošlogodišnjih troškova ulaganja.

»Sjemenska roba je drastično poskupila u odnosu na prošlu godinu, dok su sredstva za zaštitu bilja neznatno poskupila. Prema izrađenoj kalkulaciji za proizvodnju pšenice, troškovi ulaganja po hektaru iznositi će 73.979 dinara, a prošle godine iznosili su 58.759 dinara. Ulaganja za proizvodnju kukuruza iznositi će 77.271 dinar, prošle godine su iznosili 71.006 dinara, ulaganja za proizvodnju suncokreta iznositi će 72.459 dinara, prošle godine su iznosili 68.388 dinara, a ulaganja za proizvodnju soje iznositi će 74.482 dinara u odnosu na prošlogodišnji iznos od 70.626 dinara. U ove kalkulacije

su uračunati troškovi repromaterijala, troškovi rada poljoprivrednih strojeva i neizravni troškovi. Što će i kako će biti kada dođe do prodaje roda, to još nitko ne može predvidjeti. Ovdašnji poljoprivrednici ne žive na izoliranom otoku. Na ovdašnje cijene poljoprivrednih proizvoda utjecat će ostvareni prinosi u inozemstvu. Ako bude dobar urod u Mađarskoj, Rumunjskoj, Bugarskoj, Ukrajini ili Rusiji, onda će biti niža cijena ovdašnjih poljoprivrednih proizvoda. Od prošlogodišnjeg uroda pšenice možda je prodano oko 60 posto, a ostali je dio još uvijek uskladišten. Poljoprivrednik koji je pšenicu ostavio na lageru u ovom trenutku može je prodati za nešto više od 10 dinara po kilogramu«, kaže Pavle Kujundžić.

Traktori napunili punoljetstvo na ovdašnjim njivama

Ove godine Ministarstvo ima novi model dugoročnog kreditiranja poljoprivredne proizvodnje. Poslovna banka sudjeluje sa 60 posto odobrenog kredita, a Ministarstvo daje 40 posto sredstava. Korisnik kredita plaća kamatu na sredstva banke, a na sredstva Ministarstva ne plaća kamatu.

»Ukupnjavanje gazdinstava je bolan proces, ali to je ekonomska zakonitost. Ovi krediti su namijenjeni za dugoročnije investicije, kao što su kupovina mehanizacije ili kupovina osnovnog stada. Nažalost, na malim posjedima moći će opstati samo intenzivna proizvodnja tipa plastenika ili voćnjaka i vinograda. Baviti se ratarstvom na malim površinama sigurno nema računa, bez obzira koliki bili poticaji od strane države. Našao sam podatak kako bi u Vojvodini trebalo promijeniti 70.000 traktora koji su proizvedeni prije 20 godina, a još uvijek su u funkciji.

Završen 15. međunarodni salon knjiga u Novom Sadu

Raznoversna ponuda i popusti

Prve ovogodišnje priredbe Novosadskog sajma – 18. međunarodni salon namještaja i opreme za interijere »Ambijenta«, 15. međunarodni salon knjiga i 14. međunarodna izložba umjetnosti »Art Expo« – od 12. do 17. ožujka vidjelo je više od 30.000 tisuća posjetitelja u šest sajamskih dana.

Četrdesetak promocija

Prema riječima izvršne direktorice za sajamske djelatnosti Novosadskog sajma *Imelde Monarov-Čuljak*, poslovna sajamska godina počela je uspješno. Izlagači su zadovoljni nastupom i prodajom, te poslovnim ugovorima koje su sklopili. Kvaliteta sajмова, kako je navela, vidi se i u tehničkoj organizaciji priredbi na kojima je Novosadski sajam ugostio više od

50 istaknutih osoba iz kulturnog i javnog života.

Organizirano je četrdesetak raznih promocija: susreti s piscima, pjesnicima, predstavljeni su brojni novi naslovi, kao i aktualne tendencije u primijenjenom stvaralaštvu.

Ponuda izdavača i knjižara na Salonu knjiga obilovala je raznovrsnošću i popustima, i do 50 posto. U ponudi su najtraženiji naslovi beletristrike, knjige i slikovnice za djecu svih uzrasta, rječnici i stručna literatura. Ljubitelji knjige imali su i priliku sresti pisce, dobiti potpis na omiljenoj knjizi i porazgovarati s autorom.

Novosadski sajam je domaćin izdavačima knjiga iz zemlje i okruženja, galerijama koje su prikazale djela vrhunskih domaćih i svjetskih umjetnika, kao i trgovcima i proizvođačima namještaja iz cijelog svijeta.

NIU »Hrvatska riječ« na sajmu

Tijekom održavanja Salona knjiga, Pokrajinsko tajništvo za kulturu i Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine organizirali su štand nakladničke djelatnosti na jezicima nacionalnih manjina u Vojvodini, na kojemu su, među ostalim, predstavljena i izdanja »Hrvatske riječi« i hrvatskih udruga i pojedinaca u Vojvodini. Nakladnička djelatnost Hrvatske riječi predstavljena je u subotu, 14. ožujka, a u predstavljanju su sudjelovali: ravnatelj *Ivan Karan*, urednik nakladničke djelatnosti

Milovan Miković i član Nakladničkog vijeća ove novinsko-izdavačke kuće *Petko Vojnić Purčar*.

Inače, kako bi se posjetiteljima ove manifestacije predstavila naklada nacionalnih manjina u Vojvodini, na spomenutom štandu predstavljene su i knjige na jezicima drugih nacionalnih manjina, te dvojezične i višejezične publikacije Zavoda za kulturu Vojvodine. Ove je godine upriličena izložba djela prevedenih s rusinskog jezika pod nazivom »Rusini na drugim jezicima«, te je predstavljena naklada vojvodanskih Nijemaca.

I. K.

Predstavili se i manjinski zavodi za kulturu

U okviru Salona knjiga na štandu nakladničke djelatnosti na jezicima nacionalnih manjina iz AP Vojvodine predstavljeni su i izdavački programi i izdanja novoosnovanih zavoda za kulturu, među kojima je i Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata, čiji je program predstavio ravnatelj Tomislav Žigmanov.

Izaslanstvo DHK položilo vijenac na Matošev grob

ZAGREB – U prigodi 95. godišnjice smrti hrvatskog književnika Antuna Gustava Matoša izaslanstvo Društva hrvatskih književnika i Udruga »A. G. Matoš« iz Tovarnika su u utorak 17. ožujka položili cvijeće i zapalili svijeće na Matošev grob na zagrebačkome groblju Mirogoju, prenosi Hina.

U izaslanstvu su bili predsjednik DHK Borben Vladović i tajnica Društva Ružica Cindori, a izaslanstvo Udruge »A. G. Matoš« iz Matoševa rodnog Tovarnika vodio je predsjednik te udruge Željko Antić.

Na Matoševu grobu Vladović je među ostalim rekao kako je obveza i dužnost Društva da se prisjeti svojih znamenitih članova, poglavito uz obljetnice rođenja ili smrti.

Istaknuo je da je Matoš jedan od najistaknutijih članova Društva u njegovoj stoljetnoj povijesti koji je bio vizionar u hrvatskoj i europskoj književnosti.

Matoš je središnja ličnost hrvatske moderne, sljedbenik simbolista, poklonik Baudelairove poezije i Poeove šokantne novelistike, podsjetio je Vladović. Iako rođen u Srijemu, već se u drugoj godini života s roditeljima seli u Zagreb pa je često s pravom pisao da je »Bunjevac podrijetlom, Srijemac rodom, a Zagrepčanin odgojem«.

Tijekom burna života na relaciji Zagreb-Beograd-Pariz i opet od 1908. u Zagrebu napisao je cijelu biblioteku knjiga, nametnuvši se originalnošću svojega stvaralaštva u sam vrh hrvatske književnosti na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće.

Ivan Karan i Milovan Miković

Festival amaterskog teatra u Ljutovu

SUBOTICA – Od 20. do 29. ožujka u Subotici i u Ljutovu bit će održan XIII. festival amaterskog teatra, koji je ove godine posvećen 100. obljetnici rođenja Matije Poljakovića. Organizator festivala je Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Ljutovo«.

Festival počinje večeras (petak 20. ožujka), kada će u Velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« nastupiti Amatersko kazalište »Petar Hektorović« iz Starog Grada na Hvaru (RH) s predstavom »Junačina Prčetine gornje«, autora Johna Millingtona i u režiji Michala Babiaka. Početak je u 19 sati.

Festival se potom nastavlja u subotu, 21. ožujka, u dvorani Doma kulture u Ljutovu, gdje će u 18,30 biti upriličeno svečano otvorenje. Zatim će uslijediti predstava »Mamica je umrla dva puta« Vinka Mödernhofera u režiji Nándora Klinockog, koju će izvesti domaćini – dramska skupina HKUD-a »Ljutovo«. Od 20 sati nastupit će dramska skupina Mala scena Hrvatske čitaonice iz Subotice s predstavom »Visoka politika«, koju je na vlastiti tekst režirao Marjan Kiš.

U nedjelju, 29. ožujka, u dvorani Doma kulture u Ljutovu od 18,30 bit će održana književna večer posvećena 100. obljetnici rođenja Matije Poljakovića, a moderator večeri bit će Rajko Ljubić. Od 19 sati nastupit će HBKUD »Lemeš« iz Svetozara Miletića s predstavom »U gostima«, koju je po tekstu Stipana Bunjevčeva režirao Antun Aladžić. Od 20 sati HKUD »Ljutovo« izvest će dio iz komada Matije Poljakovića »Ode Bolto na ogled« u režiji Nándora Klinockog. Zatim, od 21 sat slijedi svečano zatvaranje XIII. festivala amaterskog teatra.

Izložba slika s likovne kolonije »Bunarić«

SUBOTICA – Izložba radova nastalih na prošlogodišnjem 12. sazivu Međunarodne likovne kolonije »Bunarić« bit će otvorena u utorak, 24. ožujka, u galeriji Otvorenog sveučilišta. Izložbu će otvoriti dr. sc. Josip Ivanović, a u umjetničkom programu sudjelovat će Antonija Piuković, Nela Skenderović, Divna Lulić-Jovčić i Jasminka Selig. Organizator izložbe je Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice. Izložba će biti otvorena u 18 sati.

Književna večer »Stihom do portreta«

SOMBOR – U subotu, 21. ožujka, u velikoj dvorani HKUD-a »Vladimir Nazor« bit će održana književna večer pod nazivom »Stihom do portreta«. O poeziji Ante Jakšića i Stipana Bešlina govorit će dr. sc. Sanja Vulić iz Zagreba, a stihove će čitati pučki pjesnici i recitatori.

Početak je u 20 sati, a organizator večeri je Udruga građana »Urbani Šokci« iz Sombora.

Jura Stublić i Film u Beogradu

BEOGRAD – Ulaznice za koncert Jure Stublića i grupe Film, koji je zakazan za 27. ožujka u Domu omladine Beograda (20:30), mogu se kupiti po cijeni od 1000 dinara, najavljuju iz beogradske glazbene agencije Long Play. Ulaznice za koncert mogu se kupiti na blagajni DOB-a i na prodajnim mjestima Biletservisa (www.biletservis.co.yu) i Tiketlajna (www.ticketline.co.yu).

Na koncertu u Domu omladine Jura Stublić najavljuje izvođenje očekivanih, najvećih hitova poput »Zamisli život«, »Boje su u nama« i »Pjevajmo do zore«, ali i nekih pjesama s početka karijere Filma koje Beograđani odavno nisu čuli.

»Bit će neke pjesme koje do sada nismo svirali u Beogradu. Ranije je bila zamjerka našim koncertima da je 'sve bilo ludilo i super dobra

atmosfera, ali stalno sviraju iste pjesme'. Recimo, bit će sada 'Mi smo pali s Marsa' i neke uglavnom ranije pjesme Filma«, najavljuje Stublić.

»Lijepe stvari« Dražena Prčića na Paliću i u Zagrebu

SUBOTICA – Najnoviji, deveti roman subotičkog pisca i novinara Dražena Prčića »Lijepe stvari« bit će predstavljen na Paliću, a potom i u Zagrebu. Knjiga će biti predstavljena u srijedu, 25. ožujka u dvorani Mjesne zajednice Palić (Splitska aleja 1) u 18 sati. U predstavljanju knjige, uz autora, sudjeluju: književnik Milovan Miković i predsjednik subotičkog ogranka Matice hrvatske Stipan Stantić.

Dva dana kasnije, u petak 27. ožujka, roman »Lijepe stvari« bit će predstavljen u Zagrebu u Domu Hrvatskog novinarskog društva. Početak je u 18,30.

Otvoreni 18. dani hrvatskoga filma

ZAGREB – Dani hrvatskoga filma, godišnji pregled hrvatske produkcije kratkometražnog i srednjometražnog filma, otvoreni su u utorak u Kinu Studentskog centra u Zagrebu, gdje će se u pet festivalskih dana za nagrade natjecati 164 filma u šest kategorija.

Filmskom redatelju i scenaristu Zvonimiru Berkoviću prigodom svečanog otvorenja uručena je nagrada Hrvatskog društva filmskih kritičara za životno djelo »Zlatni Oktavijan«.

U ime ministra kulture festival je otvorio Srećko Šestan istaknuvši, kako su Dani hrvatskog filma najbolji uvod u ono što hrvatski filmaši očekuju – Festival igranog filma u Puli.

Hrvatsko društvo filmskih kritičara ove je godine posmrtno dodijelilo nagradu »Vladimir Vuković« za životno djelo na području filmske publicistike i filmologije nedavno preminulom Mati Kukuljici.

Između filmova koji će se natjecati za festivalske nagrade je: 18 igranih filmova, 18 dokumentaraca, 13 animiranih filmova, 21 eksperimentalni film, 70 namjenskih filmova i 24 glazbena spota.

Dodjela nagrada je 21. ožujka. Članovi žirija su: glumica Darija Lorenci, redatelj Dejan Šorak i snimatelj Živko Zalar.

U popratnom programu 18. dana hrvatskoga filma prikazat će se digitalno restaurirana kopija filma »Breza« Ante Babaje, kao hommage Tomislavu Pinteru, koji je na tom filmu bio snimatelj, te Mati Kukuljici, kojemu je to bio jedan od zadnjih projekata u Hrvatskoj kinoteci.

Natječaj za književnu nagradu »Tin Ujević«

ZAGREB – Društvo hrvatskih književnika (DHK) raspisalo je natječaj za književnu nagradu »Tin Ujević«, koja se dodjeljuje za zbirku pjesama objavljenu u razdoblju od svibnja 2008. do svibnja 2009., priopćio je Upravni odbor DHK, a prenosi Hina.

Na natječaju mogu sudjelovati nakladnici i autori koji do 1. svibnja tri primjerka zbirke pošalju u Zagreb na adresu Društva hrvatskih književnika.

Nagrada »Tin Ujević« sastoji se od plakete – rada akademskoga kipara Krune Bošnjaka, diplome i novčanog iznosa.

Proглаšenje pobjednika bit će na godišnjoj skupštini DHK u Zagrebu, a svečana dodjela nagrade početkom srpnja u Vrgorcu na završnoj svečanosti manifestacije »Dani Tina Ujevića«.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata predstavljen u Petrovaradinu

Iniciranje suradnje sa srijemskim udrugama

Susret djelatnika Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i tridesetak predstavnika triju hrvatskih udruga kulture i pojedinaca iz Srijema otvorila je u ponedjeljak, 16. ožujka, članica Upravnog odbora Zavoda *Marija Lovrić*. Pozdravljajući veći broj aktivnih članova udruga, ona je pojasnila kako je Zavod u svom planu rada zacrtao vrlo širok program koji nastoji istovremeno predstaviti javnosti i realizirati.

Misiju Zavoda i tijekom njegova osnivanja predstavio je ravnatelj *Tomislav Žigmanov*, dok su djelatnice zavoda *Ljiljana Dulić* i *Katarina Čeliković* ponudile prvu djelatnu suradnju, od pomoći pri lektoriranju i osmišljavanju javnih dokumenata do izrade godišnjeg kalendara priredbi i prikupljanja arhivske građe za ovu godinu.

U razgovoru je sudjelovao srijemski biskup *Đuro Gašparović* i istaknuo kako Hrvati često kasne za drugim narodima u Vojvodini. »Zato moramo požuriti i unaprijediti naš rad, kako bi Zavod što prije djelatno zaživio«, rekao je on i dodao, kako Crkva nudi svoju pomoć gdje

god je to moguće. Više je pojedinaca zahvalilo Zavodu što na ovaj način uključuje Srijem u kulturne procese i pokazuje spremnost na veću suradnju.

U prostorijama Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Jelačić«, gdje je predstavljanje

održano, okupili su se članovi i pojedinci iz Hrvatskog kulturno-umjetničkog prosvjetnog društva »Stanislav Preprek« iz Novog Sada, Hrvatskog kulturnog centra »Srijem« te Hrvatske srijemske inicijative.

D. B. P.

Hrvatska čitaonica i Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« – Subotica upućuju

POZIV NA SEDMI SUSRET PJSNIKA »LIRA NAIVA 2009.«

Pozivamo pjesnike iz Srijema, Podunavlja, Sombora i Subotice da za susret i knjigu odabranih stihova pošalju 3 do 5 neobjavljenih pjesama, koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom.

Pjesme i prijavu (oni koji se prvi put prijavljuju trebaju poslati i kraću biografiju te jednu fotografiju/portret) treba poslati do 15. svibnja 2009. na adresu:

Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili na E-mail: katarina.celikovic@gmail.com

Sedmi susret pjesnika održat će se u Plavni u subotu, 20. lipnja 2009.

HKUPD »Matoš« iz Plavne

POZIV ZA SUDJELOVANJE NA MANIFESTACIJI »DANI A. G. MATOŠA I DR. JOSIPA ANDRIĆA«

Hrvatsko kulturno umjetničko prosvjetno društvo »Matoš« iz Plavne ove godine po prvi puta organizira manifestaciju »Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića«. Manifestacija će trajati dva dana, a bit će održana 25. i 26. travnja. U kulturno-umjetničkom dijelu programa mogu sudjelovati tamburaške i pjevačke skupine i recitatori. Na manifestaciji će biti izvedene skladbe dr. Josipa Andrića i pjesme A. G. Matoša. Osim Andrićevih skladbi mogu se izvoditi i glazbena djela drugih autora, ali ona bi trebala biti iz glazbenog područja Bačke, Baranje, Slavonije i Srijema.

Prijave za sudjelovanje na manifestaciji mogu slati najkasnije do 31. ožujka na adresu: HKUPD »Matoš«, 21428 Plavna, Moše Pijade 39. ili na e-mail: vipel@neobee.net. Za potpunije informacije zainteresirani se mogu obratiti na telefon: 021/778-015 ili 021/778-011.

Rešetarački susret pjesnika raspisuje

NATJEČAJ ZA MLADE PJSNIKE IZ DIJASPORE

»Rešetarački susret pjesnika« objavljuje natječaj za prvi Zbornik pjesama mladih hrvatskih pjesnika koji žive u dijaspori i mladih članova književne sekcije »2 9 2« KLD »Rešetari« iz Rešetara. Autori, mladi od 18 godina, mogu sudjelovati s dvije pjesme. Pjesme trebaju biti pisane standardnim hrvatskim književnim jezikom ili dijalektom hrvatskoga jezika kojim se govori u kraju gdje živi/iz koga potječe pjesnik. Radovi na disketama/CD-ovima ili pisani pisačim strojem na papiru A 4 formata dostaviti poštom ili izravno na e-mail adresu. Broj pjesama objavljenih u zbirci (50) isključivo ovisi o kvaliteti dostavljenih radova. Radovi koji ne zadovolje postavljeni kriterij neće biti objavljeni, a svi pristigli radovi neće se vraćati. Uz pjesme, svaki autor treba poslati svoje podatke (datum i mjesto rođenja, adresu stanovanja, školu koju pohađa). Sudionici - najkasnije do 15. svibnja 2009. radove trebaju poslati na adresu KLD »Rešetari« Vladimira Nazora 3035 403, Rešetari, Hrvatska

Informacije na faks broj: 00 385 35 333 111 ili telefon: ++ 385 (0) 98 16 75 765.

Urednika Zbornika i predsjednika Društva Ivana De Villu kontaktirajte putem e-mail adrese ivan.de-villa@sb.t-com.hr.

Predstavljanje knjige i XII. Rešetarački susret pjesnika održat će se 26. rujna 2009. godine.

Večeras se otvara 43. likovni susret u Subotici

Umjetnička grafika i suvremeni mediji

Na izložbi će biti predstavljeni i radovi 11 autora iz Hrvatske

Večeras (petak, 20. ožujka) u 18 sati u Modernoj galeriji Likovni susret Subotica bit će otvoren 43. likovni susret pod nazivom »Umjetnička grafika i suvremeni mediji«. Izložba je međunarodnog karaktera, a sudjeluju umjetnici iz – Crne Gore, Makedonije, Mađarske, Hrvatske i Srbije.

Izložbu će otvoriti pokrajinski tajnik za kulturu *Milorad Đurić*, docent na Fakultetu likovnih umjetnosti u Beogradu profesor *Aleksandar Leka Mladenović* i direktorica Likovnog susreta *Olga Šram*.

Na izložbi sudjeluju 82 autora s preko 160 grafika. Podjednak broj eksponata ostvaren je u klasičnim grafičkim tehnikama i u digitalnoj obradi, a činjenica da je obuhvaćeno šire kulturno područje s autorima različitih generacija, uz sudjelovanje profesora i studenata umjetničkih akademija, omogućuje da se suvremeni trenutak grafičke likovne scene cjelovito sagleda, navodi se u najavi izložbe.

Autori su isključivo grafičari, koji svojim recentnim djelima obilježavaju aktualni trenutak u oblasti umjetničke grafike. Ideja izložbe je predstaviti tendencije na suvremenoj umjetničkoj sceni, gdje je sve prisutniji utjecaj novih medija na klasične grafičke discipline.

Robert Šimrak »Wireframe«, digitalna grafika, 2008.

Računalna obrada slike i njezino finaliziranje putem digitalnih i laserskih otisaka postaju ravnopravni postupak u procesu stvaranja grafičkog lista. Tradicija stvaranja u klasičnim grafičkim disciplinama traje paralelno s novim tendencijama, gdje se one međusobno dopunjuju.

Od autora iz Hrvatske, na izložbi će sudjelovati četvero profesora s Akademije likovnih

umjetnosti u Zagrebu (*Ante Kuduz, Robert Šimrak, Josip Baće i Mirjana Vodopija*) te sedmero studenata (*Marina Mijatović, Marica Vitas, Marita Stanić, Luka Smetiško, Nikolina Butorac, Željka Grobotoek i Sabina Mikelić*).

Manifestacija 43. likovni susret trajat će do 10. svibnja.

D. B. P.

Beogradski »Samizadat B92« objavio knjigu mlade hrvatske autorice

»Nasmijati psa« Olje Savičević-Ivančević

U izdanju »Samizadata B92« nedavno je objavljena zbirka priča »Nasmijati psa« hrvatske spisateljice *Olje Savičević-Ivančević*. Ista je knjiga već ranije tiskana u Hrvatskoj, a autorica je zaslužila na natječaju novina za kulturu Matice hrvatske »Vijenac« i nakladničke kuće AGM priznanje kao najbolji mladi prozni autor.

Prozni prvijenac mlade splitske autorice donosi 22 kratke priče. Njihovi akteri su najčešće zanesenjaci, s pomalo ironičnim i ležernim odnosom prema životu. Ima u ovim pričama i raspoloženja splitskog festivala, lokalnog kolorita, nostalgичnih uspomena iz djetinjstva, odrastanja na asfaltu, zaboravljenih priča iz školskih klupa, prepisanih iz nevidljivih spomenara, obiteljskih pripovijesti. Po ocjeni pisca *Zorana Ferića*, »u ovim vješto napisanim, nostalgичnim i na mahove arhaičnim pričama o djetinjstvu,

ljubavi ili smrti koja dolazi u san, a izlazi u obliku male kvržice na dojci, Olja Savičević-Ivančević kao da je uskrsnula jedan potonuli svijet u kojemu prostor služi kao estetizirana kulis, ali su zato ljudski odnosi pravi i bolno uvjerljivi«.

Olja Savičević-Ivančević rođena je 1974. u Splitu. Profesorica je hrvatskog jezika i književnosti. Pisala je književnu i kazališnu kritiku, eseje, novinske članke i kolumne, uređivala studentske časopise i zbornike.

Valja podsjetiti kako je beogradska nakladnička kuća Samizadat B92 i ranije objavljivala djela autora iz Hrvatske: knjigu »Tijelo njenog tijela« *Slavenke Drakulić*, zbirku eseja »Zabranjeno čitanje« i roman »Forsiranje romana reke« *Dubravke Ugrešić*, kao i zbirku pripovijedaka »Na odru« te nagrađivani roman »Grad u zrcalu« *Mirka Kovača*.

D. B. P.

Ivo Brešan, »Ništa sveto«, Naklada Ljevak, Zagreb, 2008.

Kritika ideologija današnjeg društva

Ispod pera jednog od najznačajnijih hrvatskih pisaca izlazi »Ništa sveto«, roman koji »prenosi mitsku temu u našu svakidašnjicu te nudi zanimljiv presjek današnjeg društva i kritiku ideologija koje se u njemu nalaze.«

Piše: Đurđica Stuhlreiter

Unatrag nekih sedam godina Ivo Brešan piše zavidnim tempom te svake godine objavi jedan roman. Tako se i potkraj prošle, sedme godine, pojavio sedmi roman. Onaj prije njega, »Katedrala«, o gradnji šibenske katedrale svetog Jakova, privukao je znatnu pozornost i čitatelja i kritike. Poput neke stručne knjige, što je neuobičajeno kod nas, »Katedrala« na kraju ima popis literature kojom se autor služio, a to su odreda stručni i znanstveni radovi koji uistinu govore o šibenskoj katedrali, spomeniku graditeljske baštine pod zaštitom UNESCO-a, ali i o stvarnom povijesnom kontekstu u kojem je tijekom stotinjak godina ta prelijepa i skladna građevina nastajala. Za taj roman dobio i prestižnu književnu nagradu »Ksaver Šandor Gjalski«.

A nakon »Katedrale«, ispod pera jednog od najznačajnijih hrvatskih pisaca izlazi »Ništa sveto«, roman koji »prenosi mitsku temu u našu svakidašnjicu te nudi zanimljiv presjek današnjeg društva i kritiku ideologija koje se u njemu nalaze.«

Bogat opus

Ivo Brešan rođen je 1936. u Vodicama. U Šibeniku je pohađao osnovnu školu i gimnaziju, a studirao slavistiku i filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Radio je kao srednjoš-

kolski profesor na šibenskoj gimnaziji, potom kao umjetnički voditelj Centra za kulturu Šibenik i Međunarodnog dječjeg festivala. Središte zanimanja Ive Brešana prije svega je odnos pojedinca i vlasti, spremnost čovjeka da napusti ideale zbog materijalnoga blagostanja.

Najpoznatije su mu drame »Predstava Hamleta u selu Mrđuša Donja«, »Nečastivi na Filozofskome fakultetu«, »Arheološka iskapanja kod sela Dilj«, »Anera«, »Utvare«, »Nihilist iz Velike Mlake«. Kao romanopisac opredijelio se za pustolovni, odnosno pikarski roman. Poznati su mu romani »Ptice nebeske«, »Ispovijedi nekarakternog čovjeka«, »Astaroth«, »Kockanje sa sudbinom«. S redateljem *Krstom Papićem* i svojim sinom *Vinkom Brešanom* također je radio i na filmskim scenarijima.

Povratak pikarskom romanu

Romanom »Ništa sveto« Ivo Brešan najavljuje »povratak pikarskom romanu, ali ne napušta i model fantastike, koji ovom uvaženom književniku otvara mogućnosti da o nekim aktualnim

Ivo Brešan

ili povijesnim temama progovori s odmakom ili alegorijski.

U novom romanu pisac nam donosi zanimljivu galeriju likova – od uličnih prostitutki, djelatnika tajnih službi, policije, prosjaka, političara, liječnika, doktora prava, emigranata, lopova i varalica. Sve ih povezuje pripovjedač u romanu – »kurvin sin« Krešimir Bakus ili Eugen Loparda. Ili kako čitatelji mogu pročitati na samom kraju:

»Koliko o meni ovisi, ostat ću tu sve do svoje smrti. A što će pisati na mojoj nadgrobnoj ploči, Eugen Loparda ili Krešimir Brakus, odlu-

čit ću kad osjetim da mi se približava kraj. Iako držim da je to posve irrelevantno, jer, napokon, ja nisam ni jedan od te dvojice; od onih koji su s pravom nosili ta imena, prvi počiva na Mirogoju, a drugi negdje u ličkoj zemlji. Ovdje su oni samo uloge koje igram za doktore, bolničare i pacijente sanatorija, prebacujući se iz jedne u drugu, ovisno o tome koja je predstava trenutno na repertoaru. Nemoj me sada, dragi čitatelju, pitati tko sam u svemu tome onaj pravi ja, jer ti ne znam na to odgovoriti. Već sam se toli ko saživio s tim svojim lažnim osobama da sam posve zaboravio kako bi iza njih morala postojati i neka prava. Ako je u stvarnosti ikad i postojala. Ne znam može li itko od nas sa sigurnošću reći što podrazumijeva pod tim kad kaže: -Ja? I uopće, što je to zapravo Ja?«

Energija posvećenosti

Na zanimljiv način Ivo Brešan je u jednom razgovoru pojasnio svoju veliku energiju kojom se posvećuje pisanju na sljedeći način:

»Straši me praznina. Kad ne pišem – što mi preostaje? Gledati TV – to je pravi užas! Posuđujem filmove – više nema filma koji možeš gledati, koji suvislo vodi radnju od početka do kraja. Tako je čitanje jedino što mi preostaje. Nekad sam imao i hodanje, znao sam u jednom danu s prof. *Antuncem* prijeći s jedne strane Velebita na drugu ili iz Knina otići na vrh Dinare, pa na drugu stranu u Bosansko Grahovo. Ili pješice do Trogira. To sam jako volio. Pa i jedan moj lik u »Vražjoj utrobi« je alpinist.«

Za nadati se je, dakle, da će nam Ivo Brešan vrlo brzo ponuditi i novi roman. Zato valja prionuti na čitanje ovoga i otkrivati čari pikarskog romana u suvremenoj inačici te pridodati svom čitateljskim iskustvu i naslov »Ništa sveto«.

Korizma

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Razdoblje četrdesetodnevne pripreme za najveći kršćanski blagdan Uskrs nazivamo *korizmom*. Riječ *korizma* povezujemo s latinskom riječi *quadragesima*, mletačkom *quaresma* i romanskom *coresma*. U hrvatskom se jeziku to razdoblje crkvene godine nazivalo i *četrdesetnica*. U *Hrvatskoj kršćanskoj terminologiji* oca fra Jeronima Šetke uz ovu riječ pronalazimo pojašnjenje da je ta riječ nekada bila višeznačna. Oznakačala je razdoblje od četrdeset dana, od Pepelnice do Uskrsa, tijekom kojega su kršćani postili, molili se i činili pokoru kako bi se pripremili za Isusovo uskrsnuće. Isti se naziv rabi za vrijeme od četrdeset dana nakon nečije smrti tijekom kojega možemo moliti za pokojnika kako bi nakon četrdesetog dana njegova duša primila daću. Zbog višeznačnosti naziva *četrdesetnica*, u hrvatskome se jeziku riječ *korizma* udomaćila za oznaku preduskrasnog vremena tijekom kojega se molimo, redovito odlazimo na svetu

misu i križni put, postimo, činimo pokoru i slično.

Riječi koje zvuče slično kao riječ *korizma*, ali imaju različito značenje su: *karizma* i *krizma*. *Karizma* je, prema Aniću »nezasluženi spas, djelovanje Božjeg duha na pojedinog vjernika što čovjek ne može silom dobiti, Crkva ne može predvidjeti, davanjem sakramenata ne može postići, ali se darovi pretpostavljaju«. Osobe koje dobiju taj dar nazivamo karizmatičnim osobama. Izvan crkvene uporabe riječ se proširila za oznaku posebno obdarene osobe koja svojim djelovanjem ljude oduševljava i vodi.

Uz riječ *krizma* u »Veliku rječniku hrvatskoga jezika« Vladimira Anića stoji: »u kršćanstvu,

mješavina maslinova ulja i balzama kojom se mažu vjernici dok primaju sakrament potvrde u vjeri; sakrament krizme, Sveta potvrda«. U hrvatskom se jeziku sve češće rabi izraz *potvrda* koji je prevedenica riječi *krizma*. U nekim se dijelovima Hrvatske sakrament potvrde u vjeri naziva *firma*.

Riječi *korizma*, *krizma* i *karizma* su blisko zvučnice čije je podrijetlo i značenje različito.

Povijest hrvatske književnosti (20. dio)

Andrija Kačić Miošić

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Hrvatsku književnost 18. stoljeća obilježilo je nekoliko poetoloških sustava: barokni, klasicistički i prosvjetiteljski. U nekim djelima možemo iščitati i crte predromantizma. Književnost ovoga razdoblja ima moralno-didaktički karakter. Književnim se djelima želi prosvjetliti narod jer se uvida značenje prosvjete i kulture. Politička situacija u različitim dijelovima Hrvatske vrlo je raznolika; Dalmacija je još pod mletačkom vlašću, sjeverna Hrvatska pod Habsburgovcima, a Slavonija, oslobodivši se turske vlasti 1691. godine, postaje novi kulturni prostor i novo središte hrvatske književnosti. Ono što se zbiva u njoj svjedoči o plemenitom naporu da se ubrzano nadoknadi sve što je do tada bilo propušteno te da se prevlada pustoš i kulturna zaostalost zatečena u trenutku oslobođanja. Prosvjetiteljske su ideje vidljive u djelima *Andrije Kačića Miošića*

Andrija Kačić Miošić
(1704.–1760.)

(Dalmacija), *Matije Antuna Relkovića* i *Matije Petra Katančića* (Slavonija) te *Tituša Brezovačkog* (Sjeverna Hrvatska).

U južnoj se Dalmaciji, u krugu pjesnika-prosvjetitelja, javlja franjevac Andrija Kačić Miošić (1704.–1760.). Temeljnu školsku

naobrazbu stekao je u zaostojkom franjevačkom samostanu. Studirao je filozofiju i teologiju (u Budimu ili Osijeku). Po svršetku školovanja vraća se u Dalmaciju i ostaje životom vezan uz samostan u Zostrog. Napisao je filozofski traktat na latinskom jeziku, izdao je zbirku povijesnih i biblijskih crtica »Korabljica« (1760.), naslovom aludirajući na biblijsku priču o Nojinoj arki. U njoj, u duhu srednjovjekovnih kronika, opisuje povijest do Kristova rođenja i od rođenja do tadašnjega vremena.

Iznimno mjesto u povijesti hrvatske književnosti zaslužio je isključivo popularnom pučkom knjigom »Razgovorom ugodnim naroda slovinskoga« (1756.). U njoj kronološki opisuje povijest Južnih Slavena, pod »slovinskim prostorom« podrazumijeva područje od Jadrana do Sjevernoga mora. Tekst je stekao iznimnu popularnost u svim hrvatskim

krajevima, njegova je recepcija potvrđena i na širem južnoslavenskome prostoru, a poznat je bio i u Češkoj. Zbirka je zborničkoga tipa, sastavljena od epskih pjesama ispijanih u desetercu i proznih (kroničkih) tekstova. Osnovna je Kačićeva namjera ideološka: sastaviti knjigu koja će pripomoći etničkomu i političkomu osvješćivanju naroda. Na štokavštini opjevava povijesne događaje, osobito borbu s Turcima želeći moralno i politički osnažiti i osvijestiti hrvatski narod. Građu za knjigu Kačić Miošić je vjerojatno počeo skupljati oko 1730. iz pisanih i usmenih vrela, a izravni poticaj za njezino definitivno oblikovanje duguje Grabovčevu »Cvitu razgovora naroda i jezika iliričkoga aliti rvackoga«. Razgovor je jedna od najčitanijih i u narodu najpopularnijih knjiga, a svoju popularnost duguje temi i stilu koji podsjećaju na narodno pjesništvo.

Tribina mladih o temi: »Korizmeno vrijeme u očima svetog Pavla«

Iskrenost, savjest i euharistija

Korizmeno vrijeme u očima svetog Pavla bila je tema tribine mladih, na kojoj je predavanje održao pater Vjenceslav Mihetec iz Sombora. Tribina je održana u Subotici 15. ožujka. Predavanje je započelo pomalo zastrašujućom rečenicom, koja je neko vrijeme bila napisana na auto-

busima po Europi, od Engleske do Danske i dalje: »Vjerojatno nema Boga, sada se prestanite brinuti i uživajte u životu.« Time, kako kaže pater Vjenceslav, Europa ulazi u treći milenij, to je tiha jeza ali i naša stvarnost. Prije 2000 godina u Tarzu je rođen novi apostol Pavle, koji je progonio Crkvu, vidio Stjepanovo smaknuće, koje je u njega posadilo zrno koje je klijalo. Novi apostoli današnjeg vremena izlaze s ovakvom tvrdnjom: vjerojatno Boga nema, uživajte u životu. Nosio se s istim problemima s kojima se i mi danas nosimo. Pater je u predavanju naglasio tri bitne značajke: prva je iskrenost, druga je savjest, a treća euharistija – to je ono što je Pavao u svojim poslanicama naglašavao. Ljudi su počeli zloupotrebljavati dobro, evanđelja, izgubili su iskrenost, savjest je jako poljuljana, euharistija gotovo dovedena u pitanje. Treba znati sanjariti o svojoj budućnosti i dati mjesta Bogu. Kao što je Josip sanjario, on je od štale napravio nebo. Pater je poručio: »Mladi, ne bojte se, učinite ono što spada na vas, a Bog će dodati ono što spada na Njega.«

A. Sudarević

Zajednica Milosrdnog Oca

Obilježena deseta obljetnica postojanja

Deseta obljetnica od utemeljenja zajednice Milosrdnog Oca u Međugorju, obilježena je u subotu, 14. ožujka, cjelodnevnom duhovno-molitvenim programom, uz nazočnost momaka, njihovih obitelji, voditelja naših triju zajednica i brojnih prijatelja. Obilježavanje je započelo zajedničkom molitvom krunice na Brdu ukazanja, a nastavljeno je u kapelici Majčinog Sela, gdje je služena sveta misa. Koncelebrirano misno slavlje predvodio je voditelj zajednice »Hosana« iz Subotice vlč. Marinko Stantić.

U okviru proslave održan je i susret roditelja na kojemu su o svom boravku u zajednici »Milosrdni Otac« svjedočili momci, kao i njihove obitelji.

Zajednicu »Milosrdni Otac« utemeljio je u ožujku 1999. godine pokojni fra Slavko Barbarić. Od prvih dana postojanja zajednica djeluje kao projekt franjevačkog reda s ciljem pomoći ovisnicima o lakim i teškim

drogama. Nakon fra Slavkove smrti, skrb o zajednici preuzeo je fra Svetožar Kraljević, koji zajedno s peteročlanim stručnim timom svakodnevno skrbi o momcima s problemom ovisnosti. Uz kuću u Međugorju, ova zajednica ima i kuće u Vojvodini – u Starom Žedniku i u Somboru, te u Sloveniji u mjestu Stari Trg.

Cjelokupan program zajednice traje 3 godine i podređen je mladićima kako bi što lakše prebrodili krizu i postali osobe koje će koristiti i sebi i društvu. Blagoslov za uspješno završen program dosad je dobilo 16 momaka.

Tanja Vučić

Korizmeno predavanje u Hrvatskom domu u Somboru

Vršenje volje Božje na putu spasenja

Na trećem korizmenom predavanju prošlog ponedjeljka u Hrvatskom domu o. Vjenceslav Mihetec razmatrao je izraz molitve Gospodnje »Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji«. Prije samog predavanja o. Zlatko Žuvela je naveo nekoliko crtica iz života sluge Božjeg oca Gerarda Tome Stantića, našeg jedinog kandidata za blaženika i sveca.

Predavač je molitvu Očenaš nazvao odgovoriteljicom kršćanstva, a povijest nam govori o ostvarenju volje Božje. Često se naša volja ne podudara s voljom nebeskog Oca, a ljudi volju Božju nazivaju sudbinom. Otac Vjenceslav se osvrnuo na život svetog Josipa, sveti Josip prihvaća volju Božju, a prihvatiti volju Božju je teško jer nas Bog vodi kroz klanke kušnje, ali nikada ne ostaje daleko od nas. Prihvatanjem Očeve volje ostajemo slobodni bez obzira na okolnosti koje nas okružuju. Najbolji primjer za to je Isus Krist, koji je svojim stavom u Getsemani i s cijelim svojim životom potvrdio da je vršio volju Božju, što bi moglo biti i Njegovo geslo. Vršenje volje Božje je dužnost svakog kršćanina, ali se javlja problem u neprijateljskim snagama, koje dolaze iz slobode ljudskog duha. Volja Božja se sastoji u vršenju više pravednosti i ona je viša ljubav, ne radi čovjeka, već radi Boga. Onom tko vrši ovu volju Bog sve okreće na dobro, a najbolji uzor u tome nam je Isus Krist. Sljedećeg ponedjeljka o. Vjenceslav Mihetec nastavlja s korizmenim razmatranjem u prošnji: »Kruh naš svagdanji daj nam danas«.

Z. Gorjanac

U povodu godine posvećene svetom Pavlu Veliko hodočašće u Bač

Više od 500 hodočasnika hodočastilo je prošle subote u Bač. Hodočasnici su bili iz Potiskog arhiepiskopata Subotičke biskupije, tj. s područja koje se nalazi između Oroma i Martonoša s jedne strane, Bečeja i Bačkog Gradišta s druge strane, te Bajše i Malog Idoša s treće strane, kao i hodočasnici iz Ade, Mola i Sente.

Povod ovom nesvakidašnjem događaju je godina posvećena svetom Pavlu. Sveti je Pavao zaštitnik ovog kraja već oko tisuću godina, od vremena kada je upravo Bač bio crkveno središte ovog područja. Katolička crkva slavi godinu svetog Pavla od 29. lipnja 2008. do 29. lipnja 2009. godine i to u povodu 2000 godina od rođenja ovog velikana naše vjere.

Subotnje hodočašće bilo je ispunjeno pobožnošću. Nakon neizostavnog razgledanja tvrđave i franjevačkog samostana, u župnoj crkvi i gradskoj kalvariji uslijedila je molitva krunice, euharistijsko klanjanje, pobožnost svetom Pavlu, predavanje o spomenutom svecu, križni put, pokorničko bogoslužje te svečana sveta misa. Predavanje je održao mr. Endre Horváth, svećenik Subotičke biskupije i biblijski stručnjak, dok je misu predvodio umirovljeni segedinsko-čanaški biskup mons. Endre Gyulay uz koncelebraciju svećenika. Vjerujemo da će do Petrova u Bač hodočastiti i vjernici drugih župa i dekanata.

Stanka Čoban

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Crkva na optuženičkoj klupi

Hoćete li da vam pustim Barabu?

Korizma je. Nastavljamo naša razmišljanja i u Hrvatskoj riječi. Da bih mogao podijeliti s vama jedno razmišljanje, moram citirati doslovni tekst iz Svetoga pisma. Tamo piše ovako: »Tada su imali zloglasnoga sužnja, koji se zvao Baraba. Kad se dakle sabraše, reče im Pilat: 'Koga hoćete da vam pustim? Barabu ili Isusa, koji se zove Krist?' Znao je doista da su ga iz zavisti predali. Dok je on sjedio na sudu, poruči mu žena njegova govoreći: 'Nemoj se ti ništa miješati u stvar toga pravednika, jer sam danas u snu mnogo trpjela poradi njega.' Međutim, glavari svećenički i starješine nagovoriše svjetinu da zatraže Barabu, a Isusa da pogube. Kad ih, dakle, upravitelj upita: 'Kojega hoćete od ove dvojice da vam pustim?' Oni odgovoriše: 'Barabu'. Reče im Pilat: 'Što ću dakle učiniti s Isusom, koji se zove Krist?' Rekoše svi: 'Neka se razapne!' Reče im upravitelj: 'A što je zla učinio?' Ali su oni jače vikali: 'Neka se razapne!' (Mt 27, 16-23).

U svom razmišljanju dobro mi je došao jedan tekst od *Marice Stanković* iz 1945. Pokušat ću ga parafrazirati u našu situaciju danas. Golgota tragedija ulazi u svoje najdramatičnije dijelove. Nadilazi snagu ljudskih zamisli i ljudske fantazije. Noć na Maslinskoj gori, izdajstvo Judino, bijeg apostola, nevjera Petrova, čuške i udarci, pljuvanje po obrazima, lažna svjedočanstva pred Anom i Kajfom, sramotna bijela haljina u koju je Krista obukao Herod, ispitivanje pred najvećim lašcima Izraela, Pilat i njegova sudnica – sve je to tako osebujno, tako strašno i toliko je toga zbito i vremenski i prostorno, da to naše slabe ljudske moći jedva slijede. Pavao apostol trajno poistovjećuje Krista i Crkvu.

Strah od svjetine

Jednako tako je sudbina Krista i trajna sudbina Crkve. Ovih dana se Crkva našla na »optuženičkoj klupi« samo zato što je branila svoju nauku i svoju savjest. Sav proces prozivanja, napadanja sličio je onom iz Isusovog vremena. Konačno, na mjestu donošenja zakona »montirana« je sudnica. I sada se bira između Krista – Crkve i Barabe. Sudac je neki Pilat, svakako ne onaj iz povijesti, ali neki stranac. Moćan je i zna što hoće. Pred nevinošću Crkve i sam se začudio. Međutim, slijedimo dalje Isusov slučaj primijenjen na ovu situaciju. Koga hoćete, da vam pustim? – lomio se u najdramatičnije jutro svijeta Pilatov glas. On je znao da je Krist nevin. Htio ga je izbaviti, htio mu je svakako pomoći! Pilat, iako poganin, osjećao je da je Krist neki neobičan čovjek, neki nadčovjek, kome se je nehotice morao diviti. On, bahati Rimljanin, čovjek klasične kulture, predstavnik moćnog rimskog imperija, morao je zašutjeti i poniknuti pred čovjekom bez imena i ugleda, pred nekim jednostavnim i bezazlenim prorokom omražene i pokorene Judeje, pred čovjekom za kojega u njegovoj domovini, u Rimu, nitko ni čuo nije. A sad se, eto, nateže već cijelo jutro, savjest mu ne da mira, nešto ga u duši neprestano opominje neka ne osudi pravednoga, nešto ga grize i muči, a da ni sam ne

Poganin je bio i lukav.

On je znao da se svje-

tini ne smije zamjeriti.

To bi značilo njegov

pad. Konac njegove

karijere. Tužili bi ga

Cezaru. A njemu je ipak

u Judeji bilo tako lije-

po. Držao se kao polu-

bog, on, Rimljanin. U

Rimu bi možda i on bio

neki neznatni časnik

ili kakav sitni upravni

činovnik. A ovdje je u

Judeji prvi. Zastupnik

rimskoga Cezara.

Zastupnik onoga koji

je od bogova potekao i

kome su bogovi dosu-

dili gospodstvo i uprav-

ljanje svijetom. Ne, ne

smije se zamjeriti svje-

tini, jer to bi ga stajalo

časti i ugleda.

zna što je to. I on izmišlja razne stvari kako bi Kristu olakšao situaciju, kako bi ga izbavio od smrti.

Ali poganin je bio i lukav. On je znao da se svjetini ne smije zamjeriti. To bi značilo njegov pad. Konac njegove karijere. Tužili bi ga Cezaru. A njemu je ipak u Judeji bilo tako lijepo. Držao se kao polubog, on, Rimljanin. U Rimu bi možda i on bio neki neznatni časnik ili kakav sitni upravni činovnik. A ovdje je u Judeji prvi. Zastupnik rimskoga Cezara. Zastupnik onoga koji je od bogova potekao i kome su bogovi dosudili gospodstvo i upravljanje svijetom. Ne, ne smije se zamjeriti svjetini, jer to bi ga stajalo časti i ugleda. A možda bi i glavu izgubio.

A opet, Krist je nevin. Samo nevin čovjek može tako dostojanstveno govoriti. I samo nevin čovjek može tako mirno šutjeti. Mora da je ipak s tim Kristom nešto posebno, nešto neobično.

Prepoznamo li uloge?

I tad se Pilat sjeti Barabe. Dugo je već čamio u tamnici. Bio je zločinac najgore vrste. Teretile su ga krađe, pljačkanje, umorstva. Baraba je bio čovjek bez osjećaja, bez srca, pokvaren do u srž svoga bića. Njega se sjetio Pilat. I sam je sebi čestitao što mu je on pao na pamet. Jest, njega će on ponuditi Židovima kao pasahalni dar. Njega ili Isusa! Barabu neće Židovi nikako prihvatiti. Ta još se čuju jauči žrtava koje je on uništio. Još se cijedi ljudska krv s njegovih ruku. I tako će Krist biti slobodan. I njegova savjest mirna.

Ali, sav se Pilatov plan u času razbio. Na upit: Koga hoćete da vam pustim – svjetina je neočekivano urlkala: Barabu! Potkupljena od glavara svećeničkih, gladna i izdajnička svjetina zaboravila je u času na sve dobro, koje joj je Krist kroz tri godine u obilju sipao. Zaboravila je kako ju je čudesno nahranio, bolesne liječio. Kolikima je uskrisio mile i drage. Kako ih je tješio u bolima! Kako je razumio njihove jade! Kako je blagoslivljao njihovu djecu! Sve, sve je to svjetina zaboravila. Glavari svećenički obećali su joj sigurno kruha i ruha, podražili su njezine najniže instinkte, probudili u njoj glad životinje i pohlepu za krvlju, i svjetina je razulareno vikala: Barabu! Barabu! Pilat je bio iznenađen. Tako nešto nije očekivao. Njegov je plan propao! Njegova zamisao bezvrijedna. I opet će se pojaviti njegova savjest s mučenjem i tjeskobom. Ne! Ne da se on još! Još će pokušati djelovati na svjetinu. Možda ga nije shvatila. Možda i ne zna što to znači ako im Barabu pusti. A što ću učiniti s Isusom, koji se zove Krist? Pilata, samoga Pilata, koji je bio navikao da svojim odlukama kosi ljudske živote, porazi do kraja odgovor svjetine: Neka se razapne! I tad pokuša još jednom: A što je zla učinio? Ali svjetina je sve jače i jače vikala: Neka se razapne! Pilat je bio poražen, potpuno poražen.

Ako prepoznamo uloge, tko je Pilat, tko svjetina, koja je tema suđenja, shvatit ćemo da je i sada Crkvi suđeno da bi se spasio Baraba.

Blagoslov trudnica – Hvalospjev životu

Djeca su dar od Boga

U sklopu devetnice sv. Josipa, 15. ožujka pod svečanom sv. misom održan je i obred blagoslova trudnica, na kojem je bilo nazočno šesnaest trudnica. Ove godine tema devetnice je »Sv. Josip i duhovna zvanja«, te je svakoga dana o svom pozivu govorio drugi svećenik, a dvije su večeri govorile i časne sestre. U nedjelju, misno je slavlje predvodio mladi svećenik Subotičke biskupije vlč. *Marijan Vukov*, koji je u svojoj propovijedi govorio o njegovoj odluci i izboru zvanja, o trenucima koje je proživljavao i o molitvi za sretan izbor zvanja. Svoje dojmove i radost s vjernicima podijelili su i roditelji vlč. Vukova, mama *Marica* i tata *Zvonko*.

Tijekom misnoga slavlja roditelji koji očekuju dijete čitali su čitanja, molitve vjernika i prigodne molitve. Zahvaljivali su za dar koji im je Bog podijelio, jer djeca su dar od Boga koji treba prihvatiti raširenih ruku, prihvatiti ga srcem i hraniti ga ljubavlju.

Na kraju sv. mise svi koji očekuju dijete skupa su se fotografirali za uspomenu i od domaćina preč. *Andrije Anišića* dobili prigodne darove.

Ž. V.

Shvatite da ste roditelji kada...

... kad izlazak u grad povlači komplikacije ravne prelasku preko Sahare ...

... kad otkrijete da je čitav svijet opasna klopka za neoprezno dijete ...

... kad vas svaka tragedija koja zadesi neko dijete, bilo gdje u svijetu, pogodi pravo u srce ...

... kad mrlju od hrane na vašoj haljini dočekate uz sljedeći komentar: »Odlično, konačno smo podri-gnuli« ...

... kad vam treba desetak minuta da izađete iz auta ...

... kad zastanete pred izlogom, gledajući odjeću, cipele, šminku i parfeme – a pogled vam privuku majušni kaputi i ogromni plišani medvjedi ...

... kad otkrijete da jedno maleno dijete zauzima devet desetina prostora u vašem krevetu ...

... kad otkrijete da posjedujete zadivljujući dar za imitiranje glasova raznih životinja ...

... kad stroj za pranje rublja nikad ne prestaje raditi ...

... kada se pokraj vaše četkice za zube nađe jedna sasvim malena, minijaturna četkica ...

... Dragi roditelji, nemojte mi zamjeriti što ovih nekoliko mjeseci tražim vašu potpunu pažnju – ja sam trenutačno u većem poslu nego što ću ikada biti – rastem i učim sve što će mi trebati u budućnosti. Ja ću vam biti zahvalna. Ovi dani brzo će proći. Podijelite ih sa mnom, jer prije nego se osvrnete oko sebe, narast ću i otići ću ...

(dijelovi uzeti iz knjige »Dobro došla voljena bebo«)

KUPON
HRVATSKA
RIJEČ
20.03.2009
ZA BESPLATNI PRIJEVOZ

DSHV i Bus prijevoz »Beneš« Vas vode u Banju Kanjižu. Polazak ispred Doma DSHV-a u petak, 20. ožujka 2009. godine u 14 sati, povratak u 19 sati.

Uvjet za besplatan prijevoz je Kupon iz posljednjeg broja »Hrvatske riječi«.

tel: 024 600-886
fax: 024 753-186
mail: busbenes@tippnet.rs

Prirodna ljekovita sredstva

Piše: dr. Marija Mandić

Priprema bilja za liječenje više je umjetnost nego znanost. Svakako, biljke uvijek treba primjenjivati s dosta opreza, a mnogi travari smatraju kako je bolje da bilje kupujete, nego ga sami berete. Na našim prostorima postoji mnogo biljaka za čije se ljekovito djelovanje zna još od davnina. Svima je dobro poznato kako će čaj od metvice ili kamilice, ili pak nekoliko glavicica češnjaka dobro doći u fazi prehlade i gripe pa ćemo se i mi malo detaljnije pozabaviti ljekovitim biljem iz našeg okruženja, načinima njegove uporabe i savjetima kada ih je najbolje primjenjivati.

Mentha piperita, metvica, menta ili nana dobro je poznata u našim krajevima. Naraste u visinu i do 70 cm, ima stabljiku crvenkaste boje, dugačko nazubljeno lišće i prepoznatljivu aromu. Ugodnog je okusa i još od vremena starog Egipta koristila se kao lijek protiv probavnih smetnji. Metvica se koristi kao čaj, sušeno ili svježe lišće ili cvjetovi. Čaj se pripravlja tako da se 1-2 žličice suhe

biljke spuste u šalicu kipuće vode desetak minuta. Pomaže kod svih vrsta grčeva (uključujući i menstrualne), bola u želucu, žgaravice, kod vjetrova, mučnine povezane s migrenoznom glavoboljom te

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na:
hrvatskarijec@tippnet.rs

jutarnjih mučnina. Dobra je i kod vrućice, prehlade i gripe, a riješit će i nesanicu i loše raspoloženje, odnosno tjeskobu.

Matricaria chamomila, kamilica. Njen cvijet, čini se, smiruje središnji živčani sustav, opušta probavni sustav i ubrzava ozdravljenje. Može se koristiti u obliku čaja koji se pripravlja slično kao čaj od metvice, ali je moguća i primjena izvana u obliku obloga. Oblozi od čaja od kamilice pomažu kod oticanja i bolova u zglobovima, kožnih upala i sunčanih opeklini, posjekotina, ogrebotina, kod proširenih vena i šuljeva te kod nadraženih i upaljenih očiju. Čaj od kamilice se uzima na usta kod želudačnih grčeva, menstru-

alnih grčeva, kolika kod djece, kod nesanice te kod problema s mokraćnim mjehurom. Uvijek koristiti svjež čaj od kamilice i nikako onaj koji je stajao duže od 24 sata.

Rosa species, šipak, voće je svijetlocrvene boje veličine višnje,

koje nastaje nakon otpadanja ružinih latica. Herbalisti su još 1930. godine otkrili vitamin C u svježem šipku, kao i flavonide koji povećavaju tjelesno iskorištavanje vitamina. Nažalost, biljka sušenjem gubi od 45-90 posto vitamina te treba oprezno kupovati prepakirane šipkove čajeve i pek-

meze, jer vjerojatno sadrže male količine vitamina. Šipak se uzima kod prehlade i gripe u obliku čaja spravljenog od pažljivo odabranih i sušenih plodova. Zbog prekomjernog uzimanja mogu se javiti znakovi visokih doza vitamina C, kao što su proljev ili opterećenje bubrežne funkcije.

Hibiscus sabdariffa, hibiscus, predstavlja rasprostranjenu sku-

pinu jednogodišnjih biljaka čiji su bogati, privlačni cvjetovi sinonim za tropsku ljepotu. Smatra se kako skoro svih dvije stotine vrsta ovog bilja ima ljekovita svojstva. Sjemenke hibiskusa, listovi, plodovi i korijenje primjenjuju se u raznim vrstama narodnih lijekova, a čaj se priprema od cvjetova koji daju osvježavajući okus. Zbog svog laksativnog djelovanja i sposobnosti povećanja mokrenja najčešće se preporučuje kod zatvora, blagih infekcija mokraćnog mjehura te kod blagih mučnina. Čaj se priprema kao i čaj od metvice. Nekada se kao nuspojava uzimanja preparata hibiskusa pojavio neznatan opor okus u ustima koji nestaje miješanjem s drugim biljkama jačeg okusa, kao što su kamilica ili maslačak.

Posebna informacija

Budući da se u prodaji nalaze razne vrste hibiskusa, stručnjak za biljno liječenje treba vam preporučiti odgovarajuću vrstu, jer se neke vrste hibiskusa ne preporučuju trudnicama.

OČNA KUĆA

**optika i ordinacija
na jednom mjestu**

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Svehrvatsko – državno natjecanje u Segetu Donjem kod Trogira

Završeno ovogodišnje natjecanje Ekološkog kviza

Sudionici iz Vojvodine

Učenci koji su sudjelovali na završnom natjecanju Eko kviza »Lijepa naša«:

OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice i Male Bosne predstavljali su: Marin Pluković, Andrej Budinčević, Ivana Mandić i Patricija Merković. OŠ »22 Oktobar« iz Bačkog Monoštora predstavljali su: Marko Nađ, Nikola Mrgić, Andrea Matin i Marija Periškić. Ekipo iz OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina činili su: Milica Stipić, Ivana Stantić, Nikola Prčić i Matiša Dulić.

Završnica Ekološkog kviza »Lijepa naša« održana je prošlog vikenda, od 12. do 14. ožujka, u Segetu Donjem kod Trogira, na kojem su sudjelovali i učenici iz Vojvodine. Organizatori ovoga kviza su Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, Agencija za odgoj i obrazovanje i Udruga »Lijepa naša«. Iz Vojvodine su na natjecanje išle tri ekipe skupa sa svojim mentorima. Bili su tamo predstavnici OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice i Male Bosne, OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina i OŠ »22. oktobar« iz Bačkog Monoštora.

Školsko natjecanje je održano 21. siječnja, županijsko 13. veljače, kada su se učenici iz Vojvodine natjecali u Đurđinu, te državno natjecanje od 12. do 14. ožujka. Svaku ekipu predstavljala su po 4 učenika i to po jedan od petog do osmog razreda, te po jedan učenik od prvog do četvrtog razreda za srednje škole. Ovaj kviz u pisanom i usmenom dijelu obuhvaća pet zadanih područja, a to su: priroda, biologija, kemija, geografija i vjeronauk. Državni i svehrvatski kviz provodi se po istoj metodologiji kao i županijski Ekološki kviz »Lijepa naša«. Dakle, sudjelovale su pobjedničke ekipe sa županijskih natjecanja, najmanje po jedna osnovna i jedna srednja škola iz županija Republike Hrvatske, županije Federacije BiH koje su uključene u projekt, te tri ekipe predstavnice hrvatskih odjela iz Vojvodine. Iz Grada Zagreba na državnom su kvizu sudjelovale prve tri osnovne i prve tri srednje škole po ljestvici redoslijeda na županijskom natjecanju. Iz Osječko-baranjske, Primorsko-goranske i Splitsko-dalmatinske županije na državni su kviz bile upućene prve dvije osnovne i prve dvije srednje škole po ljestvici redoslijeda na županijskom natjecanju. Iz ostalih županija u Republici Hrvatskoj i onih županija iz Federacije BiH koje su uključene u projekt, na državnoj svečanosti sudjelovale su po jedna osnovna i jedna srednja škola koja je osvojila prvo mjesto. Ove godine su na ovome natjecanju sudjelovale i škole iz Mađarske.

Na ovogodišnjoj završnici Eko kviza sudjelovalo je 35 osnovnih škola i 29 srednjih škola. Predstavnici iz Vojvodine, OŠ »Ivan Milutinović«, zauzela je 17. mjesto s 40 bodova, a OŠ »Vladimir Nazor« i OŠ »22. oktobar« 18. mjesto s ukupno 39 bodova. Maksimalan broj bodova je bio 70.

Kako nam je rekla nastavnica biologije *Elvira Đuraković*, koja je mentorica škole iz Đurđina, djeca su u petak poslije pismenog dijela skupa sa svim gostima išla na izlet i obilazak Trogira. U večernjim satima u četvrtak i petak imala su organizirano druženje uz glazbu.

»S djecom smo skupa išli i mi, nastavnici, kao njihovi mentori, tako da su pokraj mene išli i kolegica *Jelena Sedlak*, nastavnica biologije koja je vodila djecu iz OŠ »Ivan Milutinović« i kolega iz Bačkog Monoštora *Damir Šimunov*, nastavnik fizičkog odgoja. Još jedan član naše ekipe bio je nastavnik *Stipan Stantić*. Moram reći kako smo zadovoljni postignutim rezultatima, jer se naše gradivo ipak ne poklapa 100 posto u nekim područjima, ali djeca su se iznimno lijepo snašla. Ono što je isto tako bitno jest da je naša Gimnazija »Svetozar Marković« dobila poziv sljedeće godine sudjelovati u ovome kvizu, te se nadam kako ćemo dogodine ići u još većem broju. Jedina zamjerka jest što su ipak neke riječi bile baš izrazito hrvatske, točnije neki pojmovi, te je to djeci otežalo rad.«

Prvo su se ocjenjivale power point prezentacije, čiji je maksimalan broj bodova bio 30, ali, po riječima nastavnice Đuraković, niti jedna škola ga nije osvojila. Naši predstavnici iz Bačkog Monoštora su dobili 25 bodova, iz OŠ »Ivan Milutinović« 23, a iz Đurđina 22 boda. Na pismenom su OŠ »Ivan Milutinović« i OŠ »Vladimir Nazor« dobili po 17 bodova, a OŠ »22. oktobar« 14.

Obilazak Trogira

Svi učenici, sudionici državnoga i svehrvatskoga natjecanja Ekološki kviz »Lijepa naša«, dobili su pohvalnice. Učenici koji su osvojili prva tri mjesta u kategoriji osnovnih i srednjih škola dobili su priznanja, a mentori ekipa i članovi državnoga povjerenstva zahvalnice. Najbolji učenici, točnije tri prvoplasirane ekipe iz osnovnih škola i tri ekipe iz srednjih škola dobile su preko »Lijepe naše« nagradu Hrvatske turističke zajednice – petodnevni boravak u Nacionalnom parku »Risnjak«.

Svim sudionicima čestitamo na postignutim rezultatima!

Tri prvoplasirane škole

Prve tri škole u kategoriji osnovnih škola su: OŠ »Sveti Martin na Muri« - Sveti Martin na Muri sa 100 poena, OŠ »Viktora Kovačića« - Hum na Sutli s 97 poena i OŠ »Šime Budinića« - Zadar 79 poena.

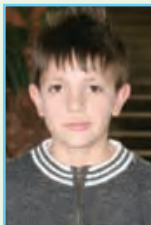

Zapaženi rezultati na natjecanjima

Dragi moji najmlađi čitatelji, sve vas lijepo pozdravljam na ovim našim stranicama. Ovoga su puta na redu natjecanja koja su prošla, i vaši prijatelji koji su postigli zapažene rezultate. Svima koji su sudjelovali na natjecanjima od srca čestitamo na postignutim uspjesima.

OŠ »Matko Vuković«

Mario Bajić, V. h: »Sudjelovao sam na općinskom natjecanju iz matematike. Za natjecanje me je pripremala nastavnica *Nevenka Tumbas* i osvojio sam prvu nagradu, te sam time prošao na okružno natjecanje«. Mario se sada priprema za natjecanje i, kako kaže, nada se ponovnom uspjehu.

Ivan Kovač, VII. h: »Sudjelovao sam na nekoliko natjecanja i postigao nekoliko zapaženih rezultata, radim i pripremam se za dalje i nadam se prolasku na višu razinu«. Ivan je išao na općinsko natjecanje iz geografije, gdje je osvojio prvo mjesto s 91 bodom, a za natjecanje ga je pripremala nastavnica *Sanja Miković*. Sudjelovao je i na općinskom natjecanju iz biologije, gdje je osvojio treće mjesto i plasirao se na okružno natjecanje, a pripremao ga je nastavnik *Zlatko Neorčić*. Također, Ivan se plasirao i na okružno natjecanje iz matematike, a pripremala ga je nastavnica Tumbas.

Ivan Vaci, VIII. h: »Sudjelovao sam na općinskom natjecanju iz engleskog jezika. Pripremala me je nastavnica *Sibila Ober* i plasirao sam se na okružno natjecanje koje će biti održano 21. ožujka«. Ivan se nada prolasku, ali je zadovoljan i dosadašnjim rezultatom.

Katarina Evetović, VIII. h: »Bila sam na općinskom natjecanju iz biologije i uspjela sam proći dalje, znači na okružno natjecanje. Za ovo sam natjecanje radila s nastavnikom *Zlatkom Neorčićem*«. Katarina je osvojila ukupno 84 boda i priprema se za natjecanje, koje je očekuje krajem ovoga mjeseca.

Luka Bačić, VII. h: »Išao sam na natjecanje iz biologije. Na općinskom natjecanju sam osvojio treće mjesto, ali s obzirom da ima nekoliko trećih mjesta, nisam prošao dalje«. Luku je također pripremao nastavnik Neorčić.

OŠ »Vladimir Nazor« Đurđin

Josip Dulić, VII. h: »Išao sam na općinsko natjecanje iz kemije i osvojio sam treće mjesto, te sam se plasirao na okružno«. Josipa je za ovo natjecanje pripremala nastavnica kemije *Jozefina Skenderović*.

Gimnazija »Svetozar Marković« Subotica

Vedrana Cvijin, I. f: »Za natjecanja iz matematike pripremala me je profesorica *Agneza Ostrogonac*. Sudjelovala sam prvo na općinskom natjecanju, te sada na okružnom, gdje sam osvojila prvo mjesto i samim time se plasirala na državno«. Vedrana se priprema za sljedeće natjecanje koje će biti održano 28. ožujka.

HRCKOVE VIJESTI

Doživljaj s Hrckovog maskenbala

Bila sam na Hrckovom maskenbalu i bilo mi je super. Bila sam maskirana u navijačicu skupa s mojom prijateljicom Anom. Same smo se šminkale. Bilo je super maski. Za uspomenu na Hrckov maskenbal svi su dobili po jedan bedž, stariji su dobili čašicu za olovke i kemijsku, a mlađi su dobili po jednu bajku i kemijsku. Svidio mi se vlakčić kojeg smo napravili. Dobili smo i happy meal, a u njemu je bila i igračka. Dobila

sam malu pandu. Glazba je bila jako bučna, ali je bila dobra. Dok smo išli kući u autobusu sam skoro zaspala, a kad sam stigla kući još sam čula glazbu u ušima.

Martina Horvacki IV. b, OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

Križni put

U nedjelju, 22. ožujka, na subotičkoj Kalvariji u 15 sati počinje pobožnost križnog puta, koji će ovoga puta predvoditi djeca.

Poziv na crtanje

Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« poziva svu nadarenu i zainteresiranu djecu na likovnu dječju sekciju, na sate crtanja. Članovi sekcije se okupljaju svake subote u prostorijama Hrvatske čitaonice (Bele Gabrića 21). S djecom radi nastavnik likovne kulture Geza Verebeš, a početak je u 10 sati.

Svi ste pozvani!

Piše i uređuje: Željka Vukov

Boris Krčmar, pikado prvak

Olimpijada u mislima

U Londonu 2012. godine pikado bi trebao biti pokazni sport

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Prošloga je tjedna Subotica ugostila igrače pikada iz više od dvadeset europskih zemalja na jednom od šest turnira, koji se boduju za Europsko prvenstvo u organizaciji Europske pikado federacije. Za izvršnu organizaciju ovakvog masovnog natjecanja, u kojemu je sudjelovalo više od 200 igrača, brojne pohvale je dobio Pikado savez Vojvodine, na čijem se čelu nalazi *Nenad Stevović*.

Zahvaljujući ovoj dinamičnoj i zabavnoj igri, koja je prerasla u sport koji će biti prezentiran na sljedećoj Olimpijadi u Londonu 2012., Suboticu je po prvi put posjetio i *Boris Krčmar*, pikado prvak iz Zagreba. Status favorita opravdao je sigurnim igrama i konačnom pobjedom na ovom turniru.

Subotički dojmovi

Pobjednik muškog pojedinačnog turnira u glavnoj konkurenciji »501 double out« istaknuo je iznimno lijep prijam od strane subotičkih domaćina, odlične uvjete za igru u atriju hotela »Galeria«, te izuzetno povoljan i pristupačan smještaj u ovom objektu najviše kategorije.

»Na turniru sam odigrao deset susreta u iznimno jakoj konkurenciji nekoliko ponajboljih europskih igrača pikada. U finalnom susretu svladao sam Slovačku *Martina* i osvojio prvo mjesto, ali bih kao najteži susret ipak izdvojio dramatični dvoboj protiv Talijana u finalu desne strane ždrijeba, kada je moj protivnik čak bio

»na izlazu«, iznio je Boris Krčmar prve dojmove neposredno nakon osvajanja naslova u Subotici.

Pikado kao način života

»Sve je počelo posve slučajno, u kafiću koji se nalazi u našem kraju u Zagrebu. Došao sam na piće s prijateljem u klub »Panda«, neki su momci bacali, pa sam poželio i sam probati. Vidio sam kako imam talenta, počeo bacati sve više, pozvali su me da nastupam za klub i, evo, bavim se pikadom već nekoliko godina. Prvak sam Zagreba, Varaždina, Zagrebačke županije i, konačno, Hrvatske u elektroničkom pikadu, u igrama »501 double out« i »cricket«. Nastupam na ovakvim pojedinačnim turnirima i igram za reprezentaciju Hrvatske u momčadskim natjecanjima. U budućnosti planiram igrati i mnogo popularniji »steel pikado«, koji se igra sa strelicama metalnih vrhova, za razliku od elektroničkog, gdje su u uporabi plastični vrhovi.«

Zabavna igra iz engleskih pabova sve više osvaja svijet, iako je pod utjecajem tehnike doživjela i svoju elektroničku izvedbu na suvremenim aparatima, a zahvaljujući toj popularnosti prerasla je u sport koji bi trebao biti pokazni na sljedećim Olimpijskim igrama u Londonu.

»Svakoga dana treniram oko dva sata, ali tu su još i teretana, trčanje i stjecanje potrebne kondicije, što je iznimno važno za ozbiljno bavljenje ovim sportom. Čista glava i koncentracija tijekom igre veoma su važni, osobito prilikom dramatičnih završnica kada doslovno jedna strelica rješava pobjednika. Zahvaljujući pikadu proputovao sam cijelu Europu, nastupao na brojnim natjecanjima i upoznao mnogo sportskih prijatelja.«

Planovi

Boris bi želio u tekućoj natjecateljskoj sezoni obraniti europski naslov iz prošle godine, ali i brojne domaće naslove na turnirima u Hrvatskoj. Posebna želja je i veći angažman u steel pikadu i pokušaj ulaska u poluprofesionalne vode ovoga sporta, jer su na natjecanjima ove vrste pikada mnogo veće financijske nagrade.

Šampionske strelice

Boris Krčmar igra sa strelicama marke Phil Taylor koje teže 16 grama.

»Glavna razlika između ove dvije vrste pikada je prije svega u daljini crte, koja je u »steelu« dalja za 7 cm. Tu su i drugačiji vrhovi (metal), ali i znatno veća popularnost, jer su igrači »steela« prave zvijezde u Engleskoj, baš poput nogometaša. Odigrao sam jedan steel turnir u Mađarskoj i osvojio 7. mjesto u konkurenciji 250 igrača, a osobna želja mi je i nastup na Olimpijadi u Londonu«, poentirao je svoju pikado priču Boris Krčmar, pobjednik subotičkog euro turnira.

Ivana Čavar, kapetan hrvatske ženske reprezentacije

»**U** konkurenciji četrdesetak igračica na ovom sam natjecanju osvojila 7. mjesto, što smatram dobrim rezultatom, jer u posljednje vrijeme nisam nastupala na EDU turnirima i nisam baš previše trenirala. Pobjedila sam u četiri susreta, a izgubila u dva, pa je osvojeno mjesto realan prikaz moje trenutačne forme. Osam godina se bavim pikadom i jednako toliko godina nastupam za hrvatsku žensku reprezentaciju, čiji sam još uvijek aktualni kapetan. Prije pikada sam igrala četiri godine biljar, a kako je u klubu gdje sam trenirala bio i pikado aparat, počela sam igrati i sasvim prešla na ovaj sport. Redovito treniram tri puta tjedno po nekoliko sati, koliko već stignem od trgovačkog posla kojim se bavim. Plan za ovu godinu je želja za ostankom u ženskoj pikado reprezentaciji Hrvatske i što bolji plasman na Svjetskom prvenstvu na ljetu u Zadru. Zahvaljujući pikadu proputovala sam puno i nosim lijepe uspomene sa svakog natjecanja, kao što je bilo i ovo u Subotici.«

Džeparac

Otkada je roditelja i djece uvijek se poteže vječita dilema po pitanju džeparca. Za financijere (tata, mama) on je gotovo uvijek prevelik, a za primatelje novčane naknade u djetinjstvu on je uvijek (u visokom postotku) premali. I sada se postavlja pitanje, kako riješiti ovaj neriješivi problem, a da svi budu zadovoljni. Ako imate rješenje, javite nam. Još bolje, patentirajte ga. Ući ćete u povijest...

Gladan sam, a nikog nema doma

Strelice
nad
Suboticom

20. ožujka 2009.

Žena leži u postelji s ljubavnikom, iznenada začuje kako se otvaraju ulazna vrata kuće. Sva uspaničena skoči i potjera ljubavnika u kut sobe. Počne ga mazati kremom i puderom. Muž iznenađeno uđe u sobu i začuđeno pogleda prema kutu.

- Što je ovo, draga?
- Ma, to je jedan kip koji sam vidjela kod prijateljice. Jako mi se dopao i jednostavno sam ga morala donijeti doma.
- I tako ljubavnik provede cijelu noć u kutu sobe. Ujutro mu priđe muž s poslužavnikom i ponudi mu doručak.
- Evo, pojedi i popij nešto. Tako sam i ja proveo tri dana kod susjeda, a nitko mi nije ponudio niti čašu vode.

Žena se odlučila povjeriti svojoj najboljoj prijateljici.

- Dragi, moj bivši muž želi se ponovno oženiti sa mnom.
- Kako je to romantično!
- Zapravo, mislim kako je to samo zbog novca zbog kojeg sam se ja prvi put udala za njega.

Ženski nogomet

Spartak osvojio Kup Vojvodine

Pobjedom protiv Fruškogorca (4-2) u finalnom susretu Kupa Vojvodine odigranom u Bačkom Gradištu, nogometašice Spartaka osvojile su po treći put zaredom ovaj naslov. Sva četiri gola za pobjednice postigla je Viktorija Časar. U nedjelju se nastavlja proljetni dio prvenstva, a Spartak gostuje protiv ekipe Gradac iz Valjeva.

Rukomet

Domaći poraz

Derbi prve rukometne lige za žene, u 13. kolu protiv lidera prvenstva Jagodine, donio je poraz Spartaka na domaćem terenu (26-30). Unatoč porazu, jedini subotički rukometni prvoligaš zauzima treće mjesto s 15 osvojenih bodova.

Spartak: Kocić (20 obrana), Dujić, Ivanović 1, Maravić 6, Milić, Vuković 1, Đurka, Frank, Milodanović 3, Tikvicki 4, Tumbas 2, Mišković 9, Bereš i Mihalik.

Nogomet

Pobjeda Spartak Zlatibor vode

Golom Veselinova, momčad Spartak Zlatibor vode slavila je minimalnu pobjedu (0-1) na gostovanju protiv beogradskog Hajduka. S nova tri boda, jedini subotički prvoligaš sustigao je glavne konkurente za plasman u viši rang natjecanja.

Poraz Bačke

Lideri prvenstva Vojvođanske lige, nogometaši Bačke, poraženi su u prvom susretu nastavka proljetne sezone. Domaća momčad Slobode iz Novih Kozaraca slavila je pobjedu (2-1) i donijela neizvjesnost nastavka borbe za prvo mjesto.

Odbojka

Polufinalni porazi

Ekipe Poštara 064 bila je ponovno prejaka za odbojkašice Spartaka u prva dva polufinalna duela doigravanja za naslov prvaka države. U prvom susretu Beograđanke su na svom parketu bile bolje 3-0, a isti je rezultat ponovljen u drugom susretu. Jedinu domaću utakmicu Spartak je trebao igrati u četvrtak u Subotici.

Spartak-Azotara: Bokan 10, Nikić 4, Stojanović 4, Medić 9, Češljar 3, Sa. Klisura 6, Memišević (libero), Helić, So. Klisura, Matić, Simić.

DOLAZI PLIN DO VAS ? ONDA POSJETITE NAS !

Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel: 024/621-000
www.cimgas.rs

VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU

Mala zemlja za velike uspjehe

Hrvatski sport

Iako po svojoj populaciji manja od nekih velegradova, Hrvatska ima sportaše koji svojim rezultatima zasjenjuju rivale iz najvećih svjetskih sportskih supersila

Piše: Dražen Prčić

O dakle početi, točnije kojim imenom hrvatskog sporta započeti priču o nizu uspjeha kojim se mogu podičiti sportaši s hrvatskim grbom na prsima? Ima ih zbilja puno, a evo nekoliko aktualnih primjera, koji se svojim uspjesima pojavljuju na stranicama sportskih vijesti i zbog čega je sport odista najbolji promotivni brand države od samo 4,5 milijuna stanovnika.

Pojedinačni sport

Blanka Vlašić, skakačica u vis

Unatoč posve neočekivanom kiks u nedavnom dvoranskom EP u Torinu (na visini 196 cm), najbolja svjetska visašica *Blanka Vlašić*

nanizala je impresivan niz pobjeda na brojnim velikim natjecanjima, uz naslov svjetske prvakinje i osvajačice srebra na posljednjoj Olimpijadi u Pekingu

Jakov Fak, skijaški trkač

Vjerojatno malo tko je, do prije nekoliko mjeseci, čuo za *Jakova Faka*, 21-godišnjeg skijaškog trkača iz Mrkopolja. A ovaj mladić je na prošlom Svjetskom prvenstvu u Biatlonu osvojio brončanu medalju u utrci na 20 km.

Marin Čilić, tenisač

Talentirani mladi tenisač iz Međugorja *Marin Čilić* (20) u ovoj sezoni ima osvojena već 2 ATP naslova (Chennai, Zagreb), na svjetskoj ljestvici najboljih tenisača zauzima 19. mjesto i nije daleko dan kada će ući u TOP 10.

Marijo Možnik, gimnastičar

Hrvatska ima novog aduta u vrhunskoj gimnastici. Poslije olimpijskog odličja *Filipa Udea* (trenutačno ozlijeđen), sada je oduševio Možnik osvajanjem zlatne medalje na otvorenju Svjetskog kupa u Montrealu.

Ivica Kostelić, skijaš

Do prije nekoliko tjedana prvi u ukupnom poretku Svjetskog skupa u skijanju, *Ivica Kostelić* je zbog neugodne ozljede leđa bio onemogućen

20. ožujka 2009.

obraniti prednost stečenu fantastičnom sezonom. Ali, baš kao i njegova sestra *Janica*, najbolja skijašica u povijesti, Ivica je postao prvak u sportu velikih skijaških sila, a da pritom osim zagrebačkog Sljemena u cijeloj Hrvatskoj nema niti jedne druge natjecateljske staze.

Momčadski sport

Brojni su uspjesi aktualnog hrvatskog reprezentativnog sporta, uspjesi koji su Hrvatskoj donijeli najsjanije medalje i naslove prvaka. Vaterpolisti su aktualni prvaci svijeta, rukometaši viceprvaci, nogometaši su sedmi na FIFA ljestvici. Godina koja je tek započela nudi mnoštvo novih sportskih izazova i natjecanja koji su nova prilika za rezultatske uspjehe. Glede klupskih dometa, Jug i Mladost uvijek su među glavnim favoritima u Kupu prvaka (vaterpolo), Zagreb CO koncem mjeseca igra u četvrtzavršnici Lige prvaka, Podravka je igrala u Ligi prvaka (rukomet), a samo je hrvatski klupski nogomet nedovoljno europski eksponiran, iako je i Dinamo jesenas igrao u ligi UEFA. Košarkaši Cibone su se plasirali na Final four NLB regionalne lige, a tijekom sezone u Euroligi pružili su nekoliko zbilja impresivnih partija i osigurali plasman među 16 najboljih klubova Europe.

Podsjetnik

Za one najmlađe čitatelje ipak treba ponoviti neka imena iz bogate povijesti hrvatskog sporta, čiji su rezultati i danas inspiracija suvremenim vrhunskim sportašima.

Mate Parlov je osvojio sve što se može osvojiti u boksu (prvak svijeta, olimpijski prvak i svjetski profesionalni prvak), *Goran Ivanišević* je osvojio Wimbledon i Davis cup (tenis), *Dragutin Šurbek* je bio prvak svijeta u stolnom tenisu, košarkaš *Toni Kukoč* je osvojio 3 NBA šampionska prstena i 3 naslova Kupa europskih prvaka, nogometaš *Zvonimir Boban* je bio prvak Europe s Milanom... I da, već spomenuta *Janica Kostelić*, najbolja skijašica u povijesti snježnog sporta. Svi su oni s ponosom nastupali i osvajali brojne naslove za hrvatske boje.

Feljton: Socijalna alienacija bunjevačkih Hrvata u Vojvodini (3.)

Neobrazovanost i siromaštvo doprinose otuđenosti

Veći stupanj socijalne alienacije izražavaju ispitanici s nižim stupnjevima školske naobrazbe, oni koji se nacionalno deklariraju samo kao Bunjevci te ispitanici koji procjenjuju da imaju krajnje siromašan životni standard *
Što je veći interes za politiku, to je ujedno manje nepovjerenje u politiku *
Možemo uočiti tendenciju da je interes za politiku kod bunjevačkih Hrvata utoliko veći ukoliko je veća razina anomalije i nepovjerenja u ljude

Piše: doc. dr. sc. Zlatko Šram

Polazeći od pretpostavke da se dimenzije alienacije kao što su *anomija*, *političko nepovjerenje* i *interpersonalno nepovjerenje* nalaze u međusobno takvim relacijama da na razini faktora višeg reda ukazuju na egzistenciju generalnog faktora socijalne alienacije, izračunate su njihove interkorelacije pomoću Pearsonovog koeficijenta i provedena je faktorska analiza drugog reda uz varimax rotaciju. Veličine korelacija između ispitivanih dimenzija alienacije ukazuju na njihovu supstancijalnu povezanost, odnosno da tri dimenzije ustvari pripadaju istom generalnom konceptu.

Za očekivati je stoga bilo da će se na razini faktora drugog reda pojaviti generalni faktor alienacije u čijoj se latentnoj strukturi nalazi nepovjerenje prema društvu, politici i čovjeku općenito. Faktorska analiza ispitivanih stavovskih dimenzija rezultirala je jednofaktorskom solucijom kojom je objašnjeno 67,88 posto varijance. Postotak objašnjene varijance ukazuje da generalni faktor socijalne alienacije, kako smo nazvali ovaj superfaktor, predstavlja prilično homogeni i unutarnje koherentni stavovski konstrukt.

Dimenzije socijalne alienacije kao prediktori interesa za politiku

Doprinos pojedinih dimenzija alienacije u predikciji rezultata na dimenziji *interesa za politiku* obavili smo primjenom multiple regresijske analize. Kao značajni prediktori interesa za politiku pokazale su se sve tri promatrane varijable, ali različitog intenziteta i smjera. Utvrdili smo kako je *interes za politiku* u negativnoj korelaciji s *političkim nepovjerenjem*, a u pozitivnoj korelaciji s *anomijom* i *interpersonalnim nepovjerenjem*. Drugim riječima, što je veći interes za politiku to je ujedno manje nepovjerenje u politiku. S druge, pak, strane možemo uočiti tendenciju da je interes za politiku kod bunjevačkih Hrvata utoliko veći ukoliko je veća razina anomalije i nepovjerenja u ljude.

Anomija, političko nepovjerenje, interpersonalno nepovjerenje i politički interes

Od ispitanika je traženo da izraze stupanj slaganja ili neslaganja s određenom tvrdnjom na petostupanjskoj skali Likertovog formata u rasponu od potpunog neslaganja (1 = uopće se ne slažem) do potpunog slaganja (5 = u potpunosti se slažem). U tablicama koje prikazuju faktorske strukture mjernih instrumenata navedeni su sumarni postotci odgovora »uglavnom se slažem« i »u potpunosti se slažem« s tvrdnjama koje formiraju faktorsku strukturu. Ovaj je postotak izražen u sumarnoj kategoriji »slaže se«.

Anomija

Varijabla	Zasićenje	Slaže se (%)
Ništa dobro ne možemo očekivati od budućnosti	.81	37.9
Malo toga mogu učiniti sa svojim životom jer sve ovisi o drugima	.78	38.3
Danas čovjek može živjeti samo od danas do sutra	.77	57.1
U ovom se društvu samo kriminalci mogu obogatiti	.76	65.0
Osjećam se bespomoćnim bilo što u životu učiniti za sebe	.75	24.4
Društvo u kojem živimo mi ponekad izgleda gore od samog pakla	.70	29.8
U ovom društvu malo tko poštuje bilo kakve zakone	.65	61.2
Da bi čovjek u životu nešto postigao prisiljen je varati i krasti	.64	32.1
% varijance: 54.60%		
Eigenvalue: 4.36		

Političko nepovjerenje

Varijabla	Zasićenje	Slaže se (%)
Svi političari gledaju samo svoje osobne interese i korist, a ne vode brigu o interesima naroda	.84	58.2
Niti jednoj političkoj stranci ne treba vjerovati	.79	41.0
Od države ne treba ništa očekivati	.78	49.9
Politikom se bave samo nemoralni ljudi	.75	23.2
Država gleda samo na to kako izvući što veću korist od naroda	.74	67.7
% varijance: 62.18		
Eigenvalue: 3.10		

Interpersonalno nepovjerenje

Varijabla	Zasićenje	Slaže se
		(%)
Velik broj ljudi samo laže	.84	48.4
Ljudi misle samo o tome kako se okoristiti na račun drugoga	.82	55.3
Ljudi se pretvaraju da su nam prijatelji	.78	31.4
Ljudi su u dubini svoje duše zli i pokvareni	.76	20.9
Ljudi gledaju samo svoje interese i nije ih briga ni za koga drugoga	.76	61.2
Ljude je veoma lako podmititi	.74	63.7
% varijance: 61.88		
Eigenvalue: 3.71		

Interes za politiku

Varijabla	Zasićenje	Često
		(%)
Gledam političke emisije na televiziji	.82	34.8
Razgovaram o politici sa svojim prijateljima	.82	35.4
Čitam političke članke u novinama	.79	26.9
U obitelji razgovaramo o politici	.78	28.2
Slušam političke emisije na radiju	.67	12.6
% varijance: 60.99		
Eigenvalue: 3.05		

Životni standard i interes za politiku Što prethodi jedno drugom?

Kako bismo utvrdili razlikuju li se ispitanici različitih sociodemografskih karakteritika i subjektivne procjene životnog standarda u pogledu stupnja internalizacije socijalne alienacije kao faktora drugog reda i interesa za politiku, izračunati su prosječni faktorski bodovi na promatranoj varijabli, a značajnosti razlika testirane su postupkom jednosmjerne analize varijance.

Veći stupanj socijalne alienacije izražavaju ispitanici s nižim stupnjevima školske naobrazbe, oni koji se nacionalno deklariraju samo kao Bunjevci te ispitanici koji procjenjuju da imaju krajnje siromašan životni standard. Spol i dob ispitanika nisu se pokazali kao one strukturalne varijable koje statistički značajno razlikuju ispitanike u pogledu stupnja internalizacije socijalne alienacije.

Manji stupanj interesa za politiku izražavaju žene, najmlađi i najstariji ispitanici, oni koji imaju nezavršenu osnovnu školu i ispitanici koji procjenjuju kako imaju krajnje siromašan životni standard. Nacionalna samoidentifikacija nije se pokazala kao demografska varijabla koja u značajnoj mjeri razlikuje ispitanike u pogledu izražavanja interesa za politiku.

Rezultati istraživanja su potvrdili našu prvu hipotezu da se latentne dimenzije alienacije kao što su *Anomija*, *Političko nepovjerenje* i *Interpersonalno nepovjerenje* nalaze u međusobno takvim relacijama da na razini faktora drugog reda ukazuju na postojanje generalnog

Kod bunjevačkih Hrvata u Vojvodini postoji veliko preklapanje različitih koncepta socijalnog nepovjerenja sa sličnom kognitivnom matricom koja se reflektira na različitim socijalnim razinama

faktora socijalne alienacije. Visoka faktorska zasićenja i veliki postotak objašnjene varijance pokazuju da se radi o homogenom i unutarnje koherentnom stavovskom konstrukt kojeg definiraju percepcija odsutnosti normi u društvu, osjećaj besperspektivnosti, osjećaj bespomoćnosti, nepovjerenje u političare, nepovjerenje u političke stranke, nepovjerenje u državu, percepcija moralne pokvarenosti i sebičnosti

drugih ljudi. Očigledno je da faktorska struktura socijalne alienacije na razini višega reda označava osjećaj tuđosti prema samome sebi, drugim ljudima, političkim procesima i društvu u cjelini. Socijalna alienacija kao superfaktor u sebi sadrži određene komponente Seemanovog koncepta alienacije (odsutnost normi i bespomoćnost), Sroleovog koncepta anomije (devalvacija normi, nesigurna budućnost i interpersonalna dezintegracija), koncepta političke alienacije, jedne od Renshonovih bazičnih vjerovanja (odnosi se na vjerovanja o drugim ljudima) te kognitivnu komponentu Putnamovog koncepta socijalnog kapitala. Vidimo da kod bunjevačkih Hrvata u Vojvodini postoji veliko preklapanje različitih koncepta socijalnog nepovjerenja sa sličnom kognitivnom matricom koja se reflektira na različitim socijalnim razinama. Ovo međutim ne znači da će se ovakva struktura generalnog faktora socijalne alienacije nužno pojaviti u drugim nacionalnim uzorcima. Naime, veličine korelacija između anomije, političkog nepovjerenja i interpersonalnog nepovjerenja, koji smo utvrdili unutar uzorka bunjevačkih Hrvata u Vojvodini, mogu biti različite u nekim drugim sociokulturalnim i političkim sredinama.

Teško je ovdje govoriti o uzročno-posljedičnom slijedu stvari, odnosno što prethodi jedno drugom. Imamo li na umu socijalno-psihološki aspekt koji (ne)povjerenje tretira kao dio sindroma ličnosti, a koji se razvija u ranoj socijalizaciji djeteta, onda bismo mogli pretpostaviti da interpersonalno nepovjerenje kao produkt primarne socijalizacije generira osjećaj anomije. Može se isto tako pretpostaviti da anomija generira nepovjerenje u čovjeka ili da političko nepovjerenje generira anomiju, pod uvjetom da je nepovjerenje kolektivna karakteristika socijalnih relacija koje se održavaju kulturom, komunikacijama i društvenim institucijama. Najvjerojatnije se radi o simultanim procesima različitih oblika alienacije odnosno razina nepovjerenja koji se generiraju i razvijaju u jednom širem kognitivnom repertoaru i širem spektru socijalnih atribucija, bazičnih vjerovanja i političkih vrijednosti. Sličan se problem pojavljuje kad se pokušava objasniti uzročno-posljedični slijed alienacije kao stanja društva i alienacije kao psihosocijalnog stanja pojedinca. U tom smislu sve tri ispitivane dimenzije alienacije (anomija, političko nepovjerenje, i interpersonalno nepovjerenje) mogu biti ili uzrok ili posljedica ili pak istodobno i uzrok i posljedica.

**PETAK
20.3.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Trenutak spoznaje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro, telenovela
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Na jezeru koje raste - Susreti uz jezero Beseka u Etiopiji, dokumentarni film
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju, telenovela
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Glas domovine
15.10 - Znanstvena petica
15.40 - Drugo mišljenje
16.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.40 - Jelovnici izgubljenog vremena
18.05 - Iza ekrana
18.40 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.15 - Gospodar i ratnik: Druga strana svijeta, američki film
22.35 - Dnevnik 3
22.55 - Lica nacije
23.45 - Poslovne vijesti
23.50 - Vijesti iz kulture
00.00 - Dosjei X (5.), serija
00.45 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 5., serija
01.30 - Hotel Babylon 3., serija
02.20 - Bostonsko pravo 2.
03.05 - reprizni program
03.10 - Znanstvena petica
03.40 - Lijepom našom: Virovitica (1/2)
04.40 - Opijeni ljubavlju, telenovela

HRT 2

07.00 - Najava programa
07.05 - Nove pustolovine Jure iz džungle, crtana serija
07.25 - Miki i prijatelji
07.50 - TV vrtić:
--- - Pingu
--- - Tikvići
--- - Simfolije
08.10 - Čarobna ploča - učimo engleski
08.25 - Petar Pan i gusari
08.50 - Lagodni život Zacka i Codyja, serija za djecu

09.15 - Beverly Hills 8., serija
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
13.40 - Dokuteka - Zoran Tadić: Seoske učiteljice, dokumentarni film (1969.)
14.45 - Obični ljudi, TV serija
15.35 - Koga briga? Sudjelovanje mladih u odlučivanju
16.10 - Nove avanture stare Christine 2., humoristična serija
16.30 - Razred, serija
17.00 - Bostonsko pravo 2.
17.50 - Županijski panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
19.20 - Crtani film
19.30 - Moja obitelj 6.A, humoristična serija
20.05 - Lijepom našom: Virovitica (1/2)
21.10 - Vijesti na Drugom
21.25 - Bitange i princeze 1., humoristična serija
22.05 - Hotel Babylon 3., serija
23.00 - Frostov pristup 14., mini-serija
00.40 - Državnik novog kova 2., humoristična serija
01.10 - Filmski maraton: Kad ću naći ljubav, film
02.30 - Filmski maraton
04.20 - TV raspored

06:25 Otvori svoje srce, serija
07:15 Code lyoko
07:40 Winx, crtana serija
08:05 Pepa prašćić
08:15 Graditelj Bob
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 IN magazin
11:15 Inspektor Rex, serija
12:15 Farma, reality show
13:15 Rebelde, serija
14:15 Vatreno srce, serija
15:15 Ruž za usne, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin by Bijele udovice
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
22:00 Metro, igrani film
00:15 Nemesi: Igra, igrani film
01:50 Ezo TV, tarot show
02:50 Zamisli Claire, igrani film
04:20 Teksški graničar, film
06:00 Kraj programa

06.55 Dexterov laboratorij
07.15 SpužvaBob Skockani
07.40 Korak po korak, humoristična serija
08.05 Kako sam upoznao vašu majku, serija
08.35 Punom parom, kulinarski izazov
09.15 Astro show, emisija
10.20 Kunolovac, kviz
11.20 Malcolm u sredini, serija
11.40 Dadilja, serija
12.15 Ekkluziv, magazin
12.30 Vijesti
12.40 Reba, serija
13.05 Večera za 5, lifestyle emisija
13.35 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11, serija
15.20 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, serija
16.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.35 Dadilja, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Pobjedi Šolu, game show
23.25 Uхватite maloga, film, kriminalistička komedija
01.15 Vijesti
01.25 Znakovi života, igrani film, triler

**SUBOTA
21.3.2009.**

05.25 - Najava programa
05.30 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
06.10 - Iza ekrana
06.35 - Velike filmske ljepotice: Marie-Christine Barrault, dok.serija
07.40 - Vijesti
07.55 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Visoki ljudi, film
10.00 - Vijesti
10.15 - Kućni ljubimci
10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
14.05 - Duhovni izazovi
14.35 - Reporteri
15.45 - Euromagazin
16.20 - Vijesti
16.35 - Hrvatska kulturna baština: Savom nizvodno

17.00 - Svirci moji, glazbena emisija
17.55 - U istom loncu, kulinarski show
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Zvijezde pjevaju (2/8) (1. dio)
21.00 - Zvijezde pjevaju (2/8) (2. dio)
21.55 - Mamutica, serija
22.45 - Dnevnik 3
23.05 - Razotkrivanje, američki film
01.15 - Filmski maraton: Dobri pastir, kanadski film
02.45 - Filmski maraton: Visoki ljudi, film
04.45 - Garaža
05.15 - Opijeni ljubavlju

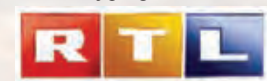

07.05 - Najava programa
07.10 - Disneyjevi crtići: 101 dalmatinac
07.30 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
07.55 - Na kraju ulice
08.20 - Danica
08.25 - Čarobna ploča - učimo engleski
08.40 - Ninin kutak
08.50 - Dinosapien, serija
09.15 - Iznad crte: Mi smo Bednjanci
09.30 - Navrh jezika: Jedan ali vrijedan
09.40 - Kokice
09.55 - Parlaonica: Navijači - istinski ljubitelji sporta?
10.55 - Briljanteen
11.45 - Dr. Who 3., serija
12.30 - Jazz za početnike (6/9)
13.00 - Ekspedicija u Gvajanu, dokumentarna serija
13.55 - KS automagazin
14.25 - Rukomet, LP (Ž): Podravka Vegeta - Ikast-Brande, 1. poluvrijeme
15.05 - Biciklizam: Istarsko proljeće
15.15 - Rukomet, LP (Ž): Podravka Vegeta - Ikast-Brande, 2. poluvrijeme
16.05 - Kako sam upao na koledž, američki film
17.30 - Sportski ili reprizni program
17.55 - Vaterpolo, EL: Budvanska rivijera Budva - HAVK Mladost, prijenos
19.10 - Sportska reportaža
19.25 - Garaža
20.00 - Osijek: Rukomet, kvalifikacije za EP 2010.: Hrvatska -

Grčka, emisija
20.10 - Osijek: Rukomet, kvalifikacije za EP 2010.: Hrvatska - Grčka, prijenos
21.45 - Osijek: Rukomet, kvalifikacije za EP 2010.: Hrvatska - Grčka, emisija
22.05 - Bitange i princeze 1., humoristična serija
22.45 - Vanessa Paradis - Au Zenith
00.00 - Sportske vijesti
00.10 - Noć u kazalištu
01.50 - TV raspored

06:25 Code lyoko
06:50 Superheroj Spiderman
07:15 Winx, crtana serija
07:25 Pocoyo, crtana serija
07:50 Roary, crtana serija
08:05 Dora istražuje
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
11:00 Čarobnice, serija
12:00 Smallville, serija
13:00 Provjereno, informativni program
14:00 Sekunde do katastrofe
15:00 Farma, reality show
17:00 Vijesti
17:10 Kod Ane, kulinarski show
17:50 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Pogled u budućnost, igrani film
21:40 Kickboxer, igrani film (1.dio)
22:30 Boks: Kličko vs. Gomez, prijenos
23:30 Kickboxer, igrani film (2.dio)
00:30 S lipom do jutra, glazbeno-zabavna emisija
03:30 Strašna stvorenja, film
05:00 Ruž za usne, igrani film
06:25 Kraj programa

06.50 Magnum, akcijska serija
07.40 Najbolje godine, serija
08.05 Ulica Sezame
09.00 Ben 10, crtana serija
09.25 Kaya, reality drama (dvije epizode)
10.15 Ritam srca, serija
11.10 Ljetni posao, igrani film, komedija
13.00 Vijesti
13.05 Pobjedi Šolu, game show
15.55 Premier League: Tottenham Hotspur - Chelsea, prijenos

18.00 Zvijezde Ekstra - Patrick Dempey (1. dio), zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.00 Eksploziv, magazin
20.00 Kod kuće je najljepše, film, romantična komedija
21.45 Ljubimica Amerike, igrani film, romantična komedija
23.25 Krug 2, film, horor
01.15 Zabranjene fotografije, igrani film, krim.drama

NEDJELJA 22.3.2009.

05.45 - Najava programa
05.50 - Svirci moji, glazbena emisija
06.35 - Glas domovine
07.00 - Euromagazin
07.45 - Vijesti
07.55 - Koncert: Viktoria Mullova i Simfonijski orkestar RAI-a pod ravnanjem Jeffreya Tatea)
09.15 - Opera box
10.00 - Vijesti
10.20 - Miss Marple 4., mini-serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.40 - Vijesti
15.55 - Jura Hura
16.30 - Čudovišta iz ormara, američki animirani film
18.00 - Park prirode Kopački rit: Čarolija jeseni, dokumentarna serija
18.40 - U istom loncu, kulinarski show
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.10 - Stipe u gostima 2., TV serija
22.00 - Paralele
22.35 - Rizzi bizzi
23.25 - Dnevnik 3
23.45 - Filmski klub: Breaking Point, kanadsko-američki film
01.15 - Slogan, francuski film
02.40 - Garaža
03.10 - Rizzi bizzi
03.55 - Opera box
04.25 - Paralele
04.55 - Plodovi zemlje
05.45 - Split: More

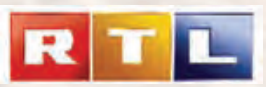

07.00 - TV vodič

07.10 - Najava programa
07.15 - Dexterov laboratorij
07.40 - Lockie Leonard, serija
08.05 - U carstvu maraka, kanadski film za djecu
09.50 - Nora Fora, TV igra za djecu
10.40 - Biblija
10.50 - Portret mjesta i crkve
11.00 - Drežnikgrad: Misa, prijenos
12.05 - Zvijezde pjevaju (2/8)
13.50 - Studio F1 - uvod u sezonu
15.00 - Volim nogomet
18.20 - Magazin nogometne Lige prvaka
18.50 - U vrtu pod zvijezdama
19.25 - Garaža
20.00 - HNL - emisija
20.10 - HNL - prijenos
22.05 - HNL - emisija
22.25 - Sportske vijesti
22.35 - Utjerivač pravde, film
00.05 - Prikračeni 2., humoristična serija
00.30 - TV raspored

06:45 Code lyoko
07:10 Superheroj Spiderman
07:35 Winx, crtana serija
07:45 Pocoyo, crtana serija
08:05 Roary, crtana serija
08:20 Dora istražuje
08:45 Automotiv, auto-moto magazin
09:15 Novac, business magazin
09:45 U sedmom nebu, serija
10:45 Kućanice iz visokog društva, serija
11:40 Samo je jedan pravi, serija
12:10 Kako zavoljeti svoje tijelo, serija
12:40 Strašna stvorenja, film
14:25 Sekunde do katastrofe, serija
15:25 Prva ljubav, igrani film
17:15 Vijesti
17:25 Pogled u budućnost, igrani film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Perike, šljokice i perje, igrani film
22:50 Red Carpet, showbiz magazin
00:10 Svi mrže Chrisa, serija
00:40 Kickboxer, igrani film
02:15 Torrente 2, igrani film
03:50 Red Carpet, showbiz magazin
05:10 Sekunde do katastrofe, serija
06:00 Kraj programa

07.30 Ritam srca, serija
08.15 Jedna od dečki, serija
08.45 Ulica Sezame
09.40 Ben 10, crtana serija
10.05 Samov život, serija (dvije epizode)
11.00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
11.55 Roditelji špijuni, igrani film, komedija
13.35 Vijesti
13.40 Kod kuće je najljepše, igrani film, romantična komedija
15.25 Blago onom tko te ima, dokumentarac
16.25 Discovery: Preživjeti Kimberley, Australija, dokumentarna emisija
17.15 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.45 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.00 Kraljevi leda, dokumentarna emisija
20.00 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
21.00 World Trade Center, igrani film, drama
23.10 CSI: Miami, serija
00.05 Opaka, igrani film, triler
01.30 Kunolovac, kviz

PONEDJELJAK 23.3.2009.

06.10 - Najava programa
06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Labrador - zaboravljena kanadska divljina, dok.film
11.05 - Treća dob, emisija za umirovljenike
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
15.35 - Direkt
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Sve džaba, hrvatski film
21.50 - Potrošački kod
22.30 - Otvoreno
23.35 - Dnevnik 3
23.50 - Poslovne vijesti
23.55 - Vijesti iz kulture

00.05 - Dosjei X (5.), serija
00.50 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 5., serija
01.35 - Momci s Madisona
02.20 - Kalifornikacija, serija
02.45 - Bostonsko pravo 2.
03.30 - Labrador - zaboravljena kanadska divljina, dok. film
04.15 - Skica za portret
04.35 - Potrošački kod
05.05 - Opijeni ljubavlju

07.00 - Najava programa
07.05 - Nove pustolovine Jure iz džungle, crtana serija
07.25 - Miki i prijatelji
07.50 - TV vrtić:
--- Život u obitelji vodenkonja
--- Tikvići
--- Pingu
08.10 - Čarobna ploča (2. razred)
08.25 - Petar Pan i gusari
08.50 - Lagodni život Zacka i Codyja, serija za djecu
09.15 - Beverly Hills 8., serija
10.00 - Lijepom našom: Virovitica (1/2)
11.00 - Ulica Somerset 11, serija za mlade
11.25 - Antologija hrvatskoga glumišta - H.V.Kleist: Princ od Homburga (1988.)
13.25 - Sterling: Tajna izgubljenog medaljona, američki film
14.50 - Obični ljudi, TV serija
15.40 - Ta politika
15.50 - Kako žive životinje
16.10 - Nove avanture stare Christine 2., serija
16.30 - Razred, serija
17.00 - Bostonsko pravo 2.
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Na rubu znanosti: Jacob Liberman - Znanost o svjetlosti (2/2)
19.20 - Crtani film
19.30 - Moja obitelj 6, serija
20.05 - Povratak ubojice mekog srca, film
21.45 - Vijesti na Drugom
22.00 - Zakon!, domaća humoristična serija
22.35 - Momci s Madisona
23.25 - Kalifornikacija, serija
23.55 - Ciklus horora: Taxidermia, mađarsko-austrijsko-francuski film
01.25 - TV raspored
06:45 Otvori svoje srce, serija
07:35 Code lyoko
08:00 Fifi i cvjetno društvo

08:10 Pepa prašičić
08:20 Graditelj Bob
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 IN magazin by Bijele udovice
11:15 Inspektor Rex, serija
12:10 Farma, reality show
13:10 Rebelde, serija
14:10 Vatreno srce, serija
15:10 Perike, šljokice i perje, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
22:00 Privatna praksa, serija
23:05 Vijesti
23:20 Uvod u anatomiju, serija
00:20 Seinfeld, serija
00:50 Život na sjeveru, serija
01:45 Ezo TV, tarot show
02:45 Blueberry, igrani film
04:45 Seinfeld, serija
05:10 Život na sjeveru, serija
05:55 Rebelde, serija
06:40 Kraj programa

06.55 Dexterov laboratorij
07.15 SpužvaBob Skockani
07.40 Korak po korak, (R)
08.05 Kako sam upoznao vašu majku, serija (R)
08.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
09.15 Astro show, emisija
10.20 Kunolovac, kviz
11.20 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.45 Dadjila, serija (R)
12.15 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Vijesti
12.40 Reba, serija (R)
13.05 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13.35 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11, serija
15.20 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, serija
16.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.10 Malcolm u sredini, serija
17.35 Dadjila, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Smrtonosno oružje 4, film, akcijska komedija
22.05 Najveći rizik, igrani film, akcijski
23.50 Vijesti
00.00 Kunolovac, kviz

02.00 World Trade Center,
igrani film, drama (R)

UTORAK 24.3.2009.

05.50 - Najava programa
05.55 - Normalan život,
emisija o osobama
s invaliditetom
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Piloti iz aljask
divljine, dok. film
11.05 - Christinin vrt,
dokumentarna serija
11.35 - Hrvatska kulturna
baština: Savom nizvodno
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica,
telenovela
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Među nama
15.35 - S međunarodne smotre
folklor: Gorski kotar
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Globalno sijelo
20.45 - Rijeke Hrvatske: Lika i

Gacka, popularno-
znanstvena serija
21.20 - Poslovni klub
21.55 - Otvoreno
23.00 - Dnevnik 3
23.15 - Poslovne vijesti
23.30 - Dosjei X (5.), serija
00.15 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 5., serija
01.00 - CSI: Miami 6., serija
01.45 - Zovem se Earl 2.,
humoristična serija
02.05 - Bostonsko pravo 2.
02.50 - Skica za portret
03.00 - S međunarodne smotre
folklor: Gorski kotar
03.30 - Drugi format
04.10 - Globalno sijelo
04.40 - Poslovni klub
05.10 - Draga neprijateljica

07.00 - Najava programa
07.05 - Nove pustolovine Jure
iz džungle, crtana serija
07.25 - Miki i prijatelji
07.50 - TV vrtić:
--- Danica
--- Medvjedići
--- Simfolije
--- Mali crveni traktor
08.25 - Petar Pan i gusari

08.50 - Lagodni život Zacka i
Codyja, serija za djecu
09.15 - Beverly Hills 8., serija
10.00 - Garaža
10.30 - Potrošački kod
11.00 - Ulica Somerset 11,
serija za mlade
11.25 - Antologija hrvatskoga
glumišta - A.P.Čehov:
Višnjik (1984.)
13.25 - Spasite psa, film
14.50 - Obični ljudi, TV serija
15.40 - Navrh jezika
15.50 - Iznad crte
16.10 - Nove avanture stare
Christine 2., serija
16.30 - Happy Hour,
humoristična serija
17.00 - Bostonsko pravo 2.
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Drugi format
19.20 - Crtani film
19.30 - Moja obitelj 6, serija
20.10 - Mor, TV drama
21.20 - Vijesti na Drugom
21.35 - CSI: Miami 6., serija
22.25 - Zovem se Earl 2.,
humoristična serija
22.50 - Ciklus europskog
filma: Ne lačajte se
sjekire, francuski film
01.05 - TV raspored

06:45 Otvori svoje srce, serija
07:35 Code lyoko
08:00 Fifi i cvjetno društvo
08:10 Pepa prašćić
08:20 Graditelj bob
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 IN magazin
11:15 Inspektor Rex, serija
12:15 Farma, reality show
13:15 Rebelde, serija
14:15 Vatroeno srce, serija
15:15 Simbol izdaje, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Mlade je slade, film
22:55 Vijesti
23:10 Uvod u anatomiju, serija
00:10 Seinfeld, serija
00:40 Život na sjeveru, serija
01:30 Ezo TV, tarot show
02:30 U Kini jedu pse, film
04:00 Seinfeld, serija
04:25 Život na sjeveru, serija
05:10 Rebelde, serija
06:00 Kraj programa

06.50 Dexterov laboratorij
07.15 Transformeri

07.40 Korak po korak, (R)
08.05 Kako sam upoznao vašu
majku, serija (R)
08.35 Punom parom,
kulinarski izazov (R)
09.15 Astro show, emisija
10.20 Kunolovac, kviz
11.20 Malcolm u sredini,
humoristična serija (R)
11.45 Dadilja, serija (R)
12.15 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Vijesti
12.40 Reba, serija (R)
13.05 Večera za 5,
lifestyle emisija (R)
13.35 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11, serija
15.20 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, serija
16.40 Kako sam upoznao vašu
majku, serija
17.10 Malcolm u sredini,serija
17.35 Dadilja, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 Hrvatska traži zvijezdu,
glazbeni show
21.00 Čista sreća, igrani film
22.40 Putnik, drama
23.35 Vijesti
23.45 Kunolovac, kviz
01.45 Najveći rizik, igrani
film, akcijski (R)

SRIJEDA 25.3.2009.

05.50 - Najava programa
05.55 - Među nama
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Sjeverni Cipar -
Prirodni raj između
istoka i zapada, dok.film
11.05 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Ekumena, religijski
kontakt program
15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
16.15 - Hrvatska uživo
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.30 - Sve će biti dobro
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Idemo na put s
Goranom Milićem:
Australija
21.00 - Luda kuća 4., TV serija

21.40 - Proces
22.15 - Otvoreno
23.25 - Dnevnik 3
23.40 - Poslovne vijesti
23.45 - Vijesti iz kulture
23.55 - Dosjei X (5.), serija
00.40 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 5., serija
01.25 - Državna opasnost
02.10 - Bostonsko pravo 2.
02.55 - Oprah Show
03.40 - Scientia croatica
04.10 - Alpe-Dunav-Jadran
04.40 - Proces
05.10 - Draga neprijateljica

07.05 - Nove pustolovine Jure
iz džungle, crtana serija
07.25 - Miki i prijatelji
07.50 - TV vrtić:
--- Ninin kutak
--- Braća koale
--- Moj mali poni
08.25 - Petar Pan i gusari
08.50 - Lagodni život Zacka i
Codyja, serija za djecu
09.15 - Beverly Hills 8., serija
10.00 - Prijenos sjednica
Hrvatskog sabora
13.35 - Paralele
14.05 - Rijeke Hrvatske: Lika i
Gacka, popularno-
znanstvena serija
14.45 - Obični ljudi, TV serija
15.35 - Dvostruki život,
švedski dokumentarni
film za mlade
15.50 - Kokice
16.10 - Nove avanture stare
Christine 2., serija
16.30 - Happy Hour, serija
17.00 - Bostonsko pravo 2.
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Scientia croatica
19.05 - Znanstvene vijesti
19.20 - Crtani film
19.30 - Moja obitelj 6, serija
20.05 - Dokumentarni film
20.40 - Vijesti na Drugom
21.00 - Legendarni Tombstone,
američki film
23.10 - Državna opasnost
00.05 - Crna kutija
00.35 - Pogled iznutra, serija
01.20 - TV raspored

06:45 Otvori svoje srce, serija
07:35 Code lyoko
08:00 Fifi i cvjetno društvo
08:10 Pepa prašćić
08:20 Graditelj Bob
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 IN magazin
11:10 Inspektor Rex, serija

12:10 Farma, reality show
13:10 Rebelde, serija
14:05 Vatroeno srce, serija
15:05 Mlade je slade, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Mrak film 3, igrani film
22:35 Vijesti
22:50 Uvod u anatomiju, serija
23:50 Seinfeld, serija
00:20 Život na sjeveru, serija
01:15 Ezo TV, tarot show
02:15 U Kini jedu pse 2, film
03:45 Seinfeld, serija
04:10 Život na sjeveru, serija
04:55 Rebelde, serija
05:40 Kraj programa

06.55 Dexterov laboratorij
07.15 SpužvaBob Skockani
07.40 Korak po korak, (R)
08.05 Kako sam upoznao vašu
majku, serija (R)
08.35 Punom parom,
kulinarski izazov (R)
09.15 Astro show, emisija
10.20 Kunolovac, kviz
11.20 Malcolm u sredini, (R)
11.45 Dadilja, serija (R)
12.15 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Vijesti
12.40 Reba, serija (R)
13.05 Večera za 5,
lifestyle emisija (R)
13.35 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11, serija
15.20 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, serija
16.40 Kako sam upoznao vašu
majku, serija
17.10 Malcolm u sredini,serija
17.35 Dadilja, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 CSI: New York, serija
21.00 Mentalist, serija
21.50 11. sat, serija
22.40 Bratstvo, serija
23.40 Vijesti
23.50 Kunolovac, kviz
01.50 Čista sreća, igrani film

ČETVRTAK 26.3.2009.

05.55 - Ekumena, religijski
kontakt program
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

07.05 - Vijesti
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Ligurija, život između neba i mora - dok. film
 11.05 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Balkanska korida, dokumentarni film
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - 1 protiv 100, kviz
 21.10 - Dossier.hr
 22.00 - Pola ure kulture
 22.35 - Otvoreno
 23.25 - Dnevnik 3
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.55 - Dosjei X (5.), serija
 00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 5., serija
 01.25 - Blizu doma, serija
 02.10 - Bostonsko pravo 2.
 02.55 - Fotografija u Hrvatskoj
 03.15 - Tekstura, emisija o knjigama
 03.55 - Pola ure kulture
 04.25 - Dossier.hr
 05.10 - Draga neprijateljica

07.05 - Nove pustolovine Jure iz džungle, crtana serija
 07.25 - Mala sirena
 07.50 - TV vrtić:
 ---- Danica
 ---- Pingu
 ---- Platno, boje, kist
 ---- Vatrogasac Sam
 08.25 - Petar Pan i gusari
 08.50 - Lagodni život Zacka i Codyja, serija za djecu
 09.15 - Beverly Hills 8., serija
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - Poslovni klub
 14.10 - Slikovnica
 14.45 - Obični ljudi, TV serija
 15.35 - Koga briga?
 16.10 - Nove avanture stare Christine 2., serija
 16.30 - Happy Hour, serija
 17.00 - Bostonsko pravo 2.
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Tekstura, emisija o knjigama
 19.20 - Crtani film
 19.30 - Moja obitelj 6, serija
 20.05 - Domaći dok. film
 20.40 - Vijesti na Drugom
 21.00 - Panika pod morem, film
 23.00 - Blizu doma, serija
 23.45 - Vrijeme je za jazz: Tribute to Damir Dikić
 00.40 - Pogled iznutra, serija

06:45 Otvori svoje srce, serija

20. ožujka 2009.

07:35 Code lyoko, crtana serija
 08:00 Fifi i cvjetno društvo
 08:10 Pepa prašćić
 08:20 Graditelj Bob
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:30 IN magazin
 11:10 Inspektor Rex, serija
 12:10 Farma, reality show
 13:05 Rebelde, serija
 14:05 Vatreno srce, serija
 15:05 Muriel se udaje, film
 17:00 Vijesti, Nove TV
 17:25 Inspektor Rex, serija
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma, reality show
 21:00 Provjereno, informativni magazin
 22:00 Pod nož, serija
 23:05 Vijesti
 23:20 Uvod u anatomiju, serija
 00:20 Seinfeld, serija
 00:50 Život na sjeveru, serija
 01:40 Ezo TV, tarot show
 02:40 Mrak film 3, igrani film
 04:05 Seinfeld, serija
 04:30 Život na sjeveru, serija
 05:15 Rebelde, serija
 06:00 Kraj programa

06.50 Dexterov laboratorij
 07.15 Transformeri
 07.40 Korak po korak, (R)
 08.05 Kako sam upoznao vašu majku, serija (R)
 08.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 09.15 Astro show, emisija
 10.20 Kunolovac, kviz
 11.20 Malcolm u sredini, (R)
 11.45 Dadilja, serija (R)
 12.15 Ekkluziv, magazin (R)
 12.30 Vijesti
 12.40 Reba, serija (R)
 13.05 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.35 Marina, telenovela
 14.30 Cobra 11, serija
 15.20 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Ljubav je na selu, sapunica
 21.00 Uvod u anatomiju, serija
 21.50 Kućanice, serija
 23.35 Vijesti
 23.45 Ženski klan, serija
 00.35 Mentalist, serija
 01.20 11. sat, serija

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Polusatna radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom u 12 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

- 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

- »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom)
- »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)
- »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

- Narodna glazba
- Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija
- 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciškovića
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

001	NAŠ PJEVAČ (NEMOJ SE UDAVATI)	AKVARIJ- SKI HOBIŠT	DERATI SE	LETJELICA NA REAK- TIVNI POGON	PRVI VOKAL	"NON-MAS- KABLE IN- TERRUPT"	STEPENAST VODOPAD	SLOVENKA IZ ANKA- RANA	AMERIČKI GLUMAC (MATRIZ)	OSOLITI	DRUGO IME KEM. ELEMENTA ANTIMONA	PREDGRA- DE MILANA	POK. ŽENA MIHAILA GORBA- ČOVA
NAŠA SJE- DOKOSA MINISTRICA													
GLAVNI GRAD GANE (ACCRA)					DALMA- TINSKA TJESTE- NINA, MANISTRA								
ŠOGOR, SVOJAK					IZRADITI KALJE- NJEM, OKALITI "RUPLJA"								
MAJKA U DALMACIJI						INDIJSKA KONOPLJA BELGIJA							
IRIDIJEV MINERAL					TITULA PLEMIKINJE DINA ILI NAPLAVINA								
MJESEC ŽI- DOVSKOG KALENDARA						ZENSKO IME (DARIA) HERCEGOV- KA IZ MOSTARA							BIVŠI ENGLISKI NOGOMET- NI AS, DAVID
"SOUTH- SOUTH- EAST"				TURSKI ZALOG ANDRIĆEVA JUNAKINJA							OKVIR PROZORA (ITAL.)	"PIANO" METONIMI- JA ZA ŽENU	
TANJA TUŠEK			ČEŠKI: DA IRENA ODMILA			AM. GLU- MAC, HAR- VEY ("DIM") ZBIRKE PISAMA							
AUSTRIJA		NOVINAR BEŠKER ETNOLOŠ- KI PARK								GLUMICA MENDES ODVOJITI PILJENJEM			
PRISTAŠE VERIZMA							KAMENI NALAZ IZ TERCIJARA GLUMAC ZIERING						
MALI RT, RTIĆ					STRUČNI POMAGAČ ŠTAP ZA DRAŽENJE ŽIVOTINJA								
ONA ILI ...			GLAVNA ARTERIJA PROPISA- NA VRIJED- NOST					PREFIKS DUBOKE STAROSTI KAT U BOSNI					ŠAČIRIN IMENJAK
KUBANSKI RITAM				NAŠ BIVŠI KOŠARKAŠ, PETAR ŠVEDANIN							KRUNO SARIĆ EFEKT, UČINAK		
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	PISMONO- ŠA REDATE- LJICA ZET- TERLING							DIŠNI ORGAN "BRITISH STANDARD NUMBER"					
STOKA						BIH NO- GOMETAS, SENIJAD IVICA KOSTELIĆ							
ARMENCI							LATICE (PJESN.) "AMPER"					RIMSKA JEDINICA "EAST"	
BILO KAD, IKADA					PRODAVAC U KANTINI								

Švedanin, a, inoslov, jadranka kosor, akra, manestra, svak, iskaliti, mater, kanabis, irit, barunica, nisan, darifa, sse, amanet, p, tt, ano, ketel, a, eva, veristi, eolli, rak, asistent, on, aorta, pra, son, skansi, ks, poštar, pluća, marva, ibritić, armeni, sati, tj, ikad, kantiner.

RIJEŠENJE KRIŽALJKE: